JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Typologie sídel české a rakouské části Novohradských hor a vývoj obyvatelstva v typech sídel

Knihovna JU - PF
3115172649

Alena Holubová

ANOTACE

Autor: Alena Holubová

Název práce: Typologie sídel české a rakouské části Novohradských hor a vývoj obyvatelstva v typech sídel

Vedoucí práce: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

Diplomová práce sleduje vývoj obyvatelstva a osídlení v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory". mezi lety 1869-2001 s důrazem na vývoj po 2. světové válce. Analyzuje vývoj počtu obyvatelstva a sídel podle velikostních kategorií sídel a především vývoj obyvatelstva ve vybraných typech sídel (v typech podle nadmořské výšky sídel, předválečné národnostní příslušnosti obyvatel v sídlech, exponovanosti sídel v komunikačním systému a exponovanosti/perifernosti sídel v sídelním systému). Součástí práce jsou zdrojová data o počtu obyvatel ve všech sídlech řešeného území při jednotlivých sčítáních obyvatel mezi lety 1869-2001 a kartografická, grafická a tabulková vyjádření sledovaných jevů. Důraz je kladen na srovnání vývoje české a rakouské části řešeného území.

ANNOTATION

Author: Alena Holubová

Theme: Typology of seats in Czech and Austrian part of the Novohradské Mountains and development of inhabitants in types of seats

Work supervisor: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

This thesis follows up development of inhabitants and settlement in cross-border Czech-Austrian region called Novohradske Mountains between years 1869 to 2001 with main focus on development after The Second World War. It analyzes evolution of population and seats number with respect to largeness and types of seats (types according to seats altitude, pre-war nationality of inhabitants, seats position in respect to locality and the communication system). The thesis contains also data about population number in all seats of said region comming from census performed in years 1869 to 2001 and cartographic, graphic and table expression of followed items. The great emphasis is put on evolution confrontation of Czech and Austrian parts of said region.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, za spolupráce s vedoucím práce.

Alena Kolmová

.....

Ráda bych poděkovala panu doc. RNDr. Janu Kubešovi, CSc., vedoucímu katedry geografie Jihočeské univerzity, za jeho pomoc a rady při tvorbě této diplomové práce.

OBSAH

1. Úvod 1

2. Geografická charakteristika řešeného území 4

2.1. Vymezení a geografická poloha 4

2.2. Fyzickogeografická charakteristika 4

2.2.1. Fyzickogeografická charakteristika české části řešeného území . . . 4

2.2.2. Fyzickogeografická charakteristika rakouské části řešeného území . 13

2.3. Sociálněgeografická charakteristika 16

2.3.1. Obyvatelstvo 16

2.3.1.1. Obyvatelstvo české části řešeného území 16

2.3.1.2. Obyvatelstvo rakouské části řešeného území 17

2.3.2. Vývoj osídlení 18

2.3.2.1. Vývoj osídlení české části řešeného území 18

2.3.2.2. Vývoj osídlení rakouské části řešeného území 19

2.3.3. Hospodářství 21

2.3.3.1. Hospodářství české části řešeného území 21

2.3.3.2. Hospodářství rakouské části řešeného území 22

2.3.4. Doprava, služby, rekreace a cestovní ruch 23

2.3.4.1. Doprava, služby, rekreace a cestovní ruch české části řešeného území 23

2.3.4.2. Doprava, služby, rekreace a cestovní ruch rakouské části řešeného území 25

3. Rozbor literatury 27

3.1. Literatura charakterizující fyzickogeografické prostředí řešeného území . . 27

3.2. Literatura charakterizující sociogeografické prostředí řešeného území 28

3.3. Statistické lexikony ze sčítání obyvatelstva, bytů a domů a další statistická literatura 29

4. Metodika práce 33

4.1. Definice „geografického sídla“ a vymezení „geografických sídel“ v řešeném území 33

4.2. Sběr dat o počtu obyvatel v sídlech z jednotlivých sčítání v letech 1869 – 2001 37

4.3. Postupy analýzy vývoje počtu a podílu obyvatel a počtu a podílu sídel podle velikostních kategorií sídel 41
4.4. Postupy analýzy vývoje počtu a podílu obyvatel a počtu a podílu sídel v typech sídel vybraných typologií sídel 44
4.4.1. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle jejich průměrné nadmořské výšky 44
4.4.2. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle jejich převažující předválečné národnostní příslušnosti obyvatel sídel 46
4.4.3. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle exponovanosti sídel v komunikačním systému 48
4.4.4. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle exponovanosti/perifernosti sídel v sídelním systému 51
4.5. Tvorba kartografických a grafických výstupů 52

5. Výsledky analýz 54
5.1. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle velikostních kategorií sídel mezi lety 1869-2001 54
5.2. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle jejich průměrné nadmořské výšky, mezi lety 1930(1934)-2001 58
5.3. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle převažující předválečné národnostní příslušnosti obyvatel v sídle mezi lety 1930(1934)-2001 62
5.4. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle exponovanosti sídel v komunikačním systému mezi lety 1930(1934)-2001 . 64
5.5. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle exponovanosti/perifernosti sídel v sídelním systému mezi lety 1930(1934)-2001. 67

6. Závěr 71

7. Seznam použité literatury 73

8. Seznam příloh 81

1. Úvod

Téma diplomové práce „Typologie sídel české a rakouské části Novohradských hor a vývoj obyvatelstva v typech sídel" jsem si vybrala z nabídky katedry geografie v roce 2004. Velmi mne zaujal název práce a možnost dozvědět se více o rozdílech osídlení na české a rakouské straně Novohradských hor. Zadání práce předpokládalo nutnost využití výpočetní techniky, což mi umožnilo zdokonalit se v této oblasti a naučit se za pomoci různých softwarových programů zpracovávat větší množství dat, která byla potřebná k napsání diplomové práce.

Diplomová práce navazuji na výzkum obyvatelstva a osídlení Novohradských hor prováděný na katedře geografie doc. Kubešem a na diplomové práce o vývoji obyvatel a osídlení na české straně Novohradských hor od R. Šulové (2005) a o vývoji obyvatel a osídlení na rakouské straně Novohradských hor od T. Broukala (2005), které doc. Kubeš vedl. Z těchto diplomových prací jsme převzali již upravená data o obyvatelstvu a sídlech v řešeném území za jednotlivá sčítání, která proběhla mezi lety 1869 - 2001. Na rakouské straně řešeného území jsme však upravili vymezení řešeného území, tak aby byly zahrnuty celé „velké obce". Tyto úpravy se týkaly „velkých obcí" - Großschönau, Kaltenberg, Lasberg, Liebenau, Rainbach im Mühlkreis a Sankt Leonhard bei Freistadt, a proto bylo nutné chybějící data za tato sídla doplnit z rakouských statistik.

Se zpracováním získaných dat jsme začali v říjnu 2005. Do této doby jsme sbírali potřebná chybějící data o přidaných sídlech na rakouské straně řešeného území, celou databázi jsme sjednotili do jednoho řešeného území a opravili jsme zde množství chyb, které se objevily ve výše uvedených diplomových pracích, vytvářeli jsme typologie sídel (typologii pro: průměrnou nadmořskou výšku sídel, převažující předválečnou národnostní příslušnost obyvatel v sídle v roce 1930(1934), exponovanost sídel v komunikačním systému a exponovanost/perifernost sídel v sídelním systému). Sbírali jsme data pro zařazení sídel do těchto typologií. Všechna data jsme v tabulkách setřídili podle velikostních kategorií sídel, podle typů jednotlivých typologií, podle příslušnosti k české či rakouské části řešeného území a podle dvou roků 1930(1934) a 2001. Posledním krokem bylo kartografické a grafické zpracování dat, podle metodiky doc. Kubeše a následné sestavení diplomové práce.

Má diplomová práce A.Holubová (Holubová, 2006) a diplomová práce Z.Binkové (Binková, 2006), vznikaly společně na základě týmové spolupráce s doc. Kubešem.

Výsledky analýz jsme si nakonec rozdělily tak, že Z.Binková se soustředila na analýzy vývoje obyvatelstva a sídel podle velikostních kategorií sídel a já jsem se soustředila na analýzy vývoje obyvatelstva a osídlení ve vybraných typech sídel (typy sídel podle průměrné nadmořské výšky, podle převažující předválečné národnostní příslušnosti obyvatel v sídlech v roce 1930(1934), podle exponovanosti sídel v komunikačním systému a podle exponovanosti/perifernosti sídel v sídelním systému). Z tohoto důvodu jsou některé vstupní a popisné části obou diplomových prací téměř shodné a poněkud rozdílné jsou analytické kapitoly.

Hypotézy:

Hypotéza 1: Depopulace měla v řešeném území výrazně státně a regionálně různorodý průběh, sídelně-hierarchicky selektivní průběh a lokálně selektivní průběh.

Hypotéza 2: Předpokládáme, že došlo k větším úbytkům obyvatelstva v sídlech s vyšší nadmořskou výškou.

Hypotéza 3: Po odsunu Němců se vývoj obyvatelstva v české části Novohradských hor odvíjel podle toho zda sídlo leželo v části dříve osídlené především Němci či Čechy. V sídlech s původně německým obyvatelstvem byla depopulace výraznější.

Hypotéza 4: Pokud sídlem procházela významnější komunikace (silnice I. třídy či II. třídy nebo železnice) umožňující kvalitní napojení na města, potom zde obyvatelstvo mohlo trvale zůstat a pracovní příležitosti si mohlo zajišťovat dojížďkou do měst. Depopulace v těchto sídlech by proto měla být slabší než v sídlech komunikačně nevybavených.

Hypotéza 5: Podobným způsobem se uplatňuje a projevuje i vzdálenost sídla od města.

Cíle:

1) Analyzovat vývoj počtu a podílu obyvatel a sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869-2001, podle velikostních kategorií sídel.
2) Analyzovat vývoj počtu a podílu obyvatel ve vybraných typech sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869-2001, resp. mezi lety 1930 (česká část)/1934 (rakouská část) až 2001.
    a) v typech sídel podle jejich průměrné nadmořské výšky

b) v typech sídel podle převažující předválečné národnostní příslušnosti obyvatel sídla při Sčítání 1930/1934

c) v typech sídel podle exponovanosti sídla v komunikačním systému

d) v typech sídel podle exponovanosti/perifernosti sídla v sídelním systému

2. Geografická charakteristika řešeného území

2. 1. Vymezení a geografická poloha

Řešené území – česko – rakouský přeshraniční region „Novohradské hory" je vymezen v síti geografických souřadnic následovně – na severu 48°53′ s.š., 14°41′ v.d., na jihu 48°25′s.š., 14;39′v.d., na východě 48°39′s.š., 15°01′v.d., na západě 48°36′s.š., 14°23′v.d.

Česká část řešeného území leží na jihu České republiky (vytváří jedno z nejjižnějších míst ČR). Rakouská část řešeného území se nachází v severní části Rakouska na rozhraní spolkových zemí Horní Rakousko (Oberösterreich) a Dolní Rakousko ((Niederösterreich). Řešené území má centrální polohu v rámci Evropy i střední Evropy a procházela jím delší dobu tzv. „Železná opona" mezi západním a východním blokem.

V minulosti bylo toto území hraničním krajem mezi zeměmi Koruny české a Rakouskem, po vzniku Rakouska-Uherska se hraniční charakter řešeného území velmi oslabil. Po vzniku Československa a Rakouské republiky začala řešeným územím opět procházet státní hranice, jejíž nepropustnost se v letech 1948-1989 ještě zvýšila. Po roce 1989 byly slavnostně strženy hraniční zátarasy procházející řešeným územím, ale státní hranice zde zůstala zachována.

Z fyzickogeografického hlediska jde o území horské a podhorské, příslušející k hraničním pohořím vymezujícím Hercynikum, Šumavská soustava, do které Novohradské hory spadají, tak vytváří předěl směrem do Podunají a k alpské soustavě.

Řešeným územím také prochází hlavní evropské rozvodí – Labsko - dunajské. Z hlediska sídelních systémů obou států jde o území periferní. Z hlediska dopravně geografického jsou některé části řešeného území poměrně exponované, neboť tudy procházejí významné evropské trasy severo-jižním směrem.

Řešené území má celkovou rozlohu 1 525 km^2 (česká část řešeného území 670 km^2 a rakouská část řešeného území 855 km^2).

2. 2. Fyzickogeografická charakteristika

2. 2. 1. Fyzickogeografická charakteristika české části řešeného území

Geologie a geomorfologie

Do řešeného území zasahují tři geomorfologické celky Novohradské hory, Novohradské podhůří (větší část celku) a Třeboňská pánev (okraj Třeboňské pánve).

Jmenované geomorfologické celky řadíme do Hercynského systému, subsystému Hercynského pohoří a do provincie Česká vysočina. Novohradské hory a Novohradské podhůří spadají do Šumavské subprovincie (Česká vysočina) a do oblasti Šumavské hornatiny (v rámci Šumavské subprovincie). Třeboňská pánev spadá do Českomoravské subprovincie a do oblasti Jihočeské pánve. Geologickou a geomorfologickou kapitolu jsme zpracovali podle **Chábera, 1972, Balatka, 1995, Chábera, 1998 a Rypl, 2004**.

Podrobné geomorfologické členění celků Novohradské hory a Novohradské podhůří, které jsme převzali z **Rypl, 2004** (autor vycházel z podrobného geomorfologického členění ČR **Demek, 1987, Balatka, 1995**). Některé geomorfologické podokrsky či okrsky, případně i podcelky, které leží již mimo řešené území (mohou se řešeného území dotýkat, přesné vymezené geomorfologických jednotek je problematické), a proto jsou uvedeny kurzívou.

IB-2 Šumavské podhůří (celek)
- IB-2E Českokrumlovská vrchovina (podcelek)
  - IB-2E-e Rožmberská vrchovina (okrsek)

IB-3 Novohradské hory (celek)
- IB-3A Pohořská hornatina (podcelek)
  - IB-3A-1 Leopoldovská vrchovina (okrsek)
  - IB-3A-2 Žofínská hornatina (okrsek)
    - IB-3A-2-1 Pohořská kotlina (část)
- IB-3B Jedlická vrchovina (podcelek)
  - IB-3B-1 Skalecká vrchovina (okrsek)
  - IB-3B-2 Tetřevská vrchovina (okrsek)
    - IB-3B-2-1 část švábskodolská (část)

IB-4 Novohradské podhůří (celek)
- IB-4A Kaplická brázda (podcelek)
  - *IB-4A-1 Velešínská pahorkatina (okrsek)*
    - *IB-4A-1a Korosecká pahorkatina (podokrsek)*
    - *IB-4A-1b Kamennoújezdská pahorkatina (podokrsek)*
  - IB-4A-2 Bujanovská sníženina (okrsek)
    - IB-4A-2a Netřebický práh (podokrsek)
    - IB-4A-2b Stradovská kotlina (podokrsek)
    - IB-4A-2c Dolnodvořišťská sníženina (podokrsek)
    - IB-4A-2d Cetvinská kotlina (podokrsek)
- IB-4B Stropnická pahorkatina (podcelek)
  - IB-4B-1 Strážkovická pahorkatina (okrsek)
  - IB-4B-2 Rychnovská pahorkatina (okrsek)
    - IB-4B-2-1 mezilužská část (část)
    - IB-4B-2-2 dubská část (část)
- IB-4C Soběnovská vrchovina (podcelek)
  - IB-4C-1 Kohoutská vrchovina (okrsek)

IB-4C-1a Pořešínská pahorkatina (podokrsek)
IB-4C-1b Slepičí hory (podokrsek)
IB-4C-1c Dluhošťská kotlina (podokrsek)
IB-4C-2 Malontská vrchovina (okrsek)
IB-4C-2a Hodonická vrchovina (podokrsek)
IB-4C-2b Malontská sníženina (podokrsek)
IB-4C-2c Bukovská vrchovina (podokrsek)
IB-4D Hornodvořišťská sníženina (podcelek)
IB-4E Klopanovská vrchovina (podcelek)

IIB-2 Třeboňská pánev (celek)
IIB-2A Lomnická pánev (podcelek)
IIB-2A-b Českovelenická pánev (okrsek)

dující text popisuje geologickou a geomorfologickou charakteristika řešeného území. Jelikož se nejedná o stěžejní část mé diplomové práce, je charakteristika uvedena jen ve stručné podobě.

Celek Novohradské hory (IB-3) se nacházejí z velké části v Rakousku. Celková rozloha české části Novohradských hor je asi 162 km^2 (neztotožňovat s vymezením řešeného území). Na české straně Novohradských hor nalezneme pouze 3 vrcholy, které dosahují nadmořské výšky nad 1 000 m n. m. Nazývají se Kamenec (1 072 m n. m., v ČR je nejvyšším vrcholem Novohradských hor), Myslivna (1 040 m n. m.) a Vysoká (1 034 m n. m.). Česká část Novohradských hor je složena převážně z hrubozrnného granodioritu weinsberského typu, na kterém je zachován zbytek pláště tvořeného cordieritickými rulami.

Pohořská hornatina (IB-3A) se rozkládá na převážné části Novohradských hor. Horní tok Pohořského potoka a údolí Černé ji rozdělují na dvě části, Žofínskou hornatinu na východě a Leopoldovskou vrchovinu na západě. V okolí Pohoří na Šumavě (uvnitř Žofínské hornatiny) je nevelký zbytek zarovnaného povrchu - Pohořská kotlina. Vrcholy Žofínské hornatiny dosahují většinou výšky přes 900 m n. m. - také zmiňované vrcholy Kamenec, Myslivna, Vysoká a dále potom Kraví hora (953 m n. m.), Jelení hora (946 m n.m.) a Stříbrný vrch (936 m n. m.). Leopoldovská vrchovina má vrcholy nižší, většinou v rozmezí 800 – 900 m n.m.

Jedlická vrchovina (IB-3B) představuje na našem území dva nevelké výběžky západních a severovýchodních svahů vrchoviny, zasahující z rakouské části Novohradských hor. Jižní část Jedlické vrchoviny je tvořena okrskem Skalecká vrchovina, kde se nachází nejvyšší vrchol Jedlické vrchoviny – Skalka (801 m n.m.). Na severu nalezneme územně oddělený okrsek Tetřevská vrchovina.

Celek Novohradské podhůří (IB-4) má charakter vrchoviny, místy jsou zde členité vrchoviny, pahorkatiny a nalezneme zde i kotliny. Na našem území je tento celek

tvořen krystalickými horninami s ojedinělými zbytky neogenních sedimentů. Celková plocha Novohradského podhůří je asi 719 km^2 (neztotožňovat s vymezením řešeného území). Nejvyšším vrcholem je Kohout (870 m n. m.) a nejnižším místem je místo na Malši pod Pořešínem (m n. m.).

Kaplická brázda (IB-4A) představuje 5 – 12 km široký pruh území, který odděluje Novohradské hory a Novohradské podhůří od Šumavy, respektive od Šumavského podhůří. Nalezneme ji v západní části Novohradského podhůří a je složena z kaplických svorů, svorových rul a dalších krystalických hornin. Nejvyšším vrcholem Kaplické brázdy je Věncova hora (651 m n. m.), která se nachází mimo řešené území. V našem řešeném území se nachází okrsek Bujanovská sníženina, pokrývající centrální a jižní část Kaplické brázdy, který je od Velešínské vrchoviny oddělen sedlem Netřebického prahu.

Stropnická pahorkatina (IB-4B) zaujímá severní podhůří Novohradských hor. Na západě zasahuje k řece Malši a severozápadním výběžkem až do blízkosti Českých Budějovic. Nejvyšším místem je Kondračská hora (682 m n. m.).

Soběnovská vrchovina (IB-4C) sousedí na západě a jihu s Kaplickou brázdou, na jihovýchodě s Novohradskými horami a na severu a severovýchodě se Stropnickou pahorkatinou. Nejznámějším podokrskem jsou Slepičí hory (výrazná vrchovina), kde nalezneme nejvyšší vrchol Soběnovské vrchoviny – Kohout (870 m n.m.), který je zároveň i nejvyšším vrcholem Novohradského podhůří.

Od severovýchodu zasahuje do české části řešeného území **Třeboňská pánev**, konkrétně **Lomnická pánev**. Lomnická pánev má plochý nebo mírně zvlněný reliéf a její jižní část je tvořena Českovelenickou pánví.

Vodstvo

Následující text byl vytvořen s využitím publikací **Nekovář, 1972a, Lett, 2004.** Hlavními povodími v řešeném území jsou povodí Malše s povodím jejich přítoků a povodí horní Lužnice. Obě povodí (Malše i Lužnice) zasahují i do rakouské části řešeného území, jelikož pramení na rakouské straně Novohradských hor. Oblastí prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem.

Nejvýznamnějším a zároveň i hlavním tokem celé české části řešeného území je **Malše**. Pramení v Rakousku na severovýchodním svahu hory Viehberg (1 112 m n. m.) v nadmořské výšce 985 m n. m., nedaleko od naší hranice. Délka celého toku Malše je 89,3 km (v řešeném území) a plocha celého jejího povodí činí 979,1 km^2(včetně přesahu do

Rakouska a mimo řešené území). Od pramene teče severozápadním směrem, na rakouské straně protéká úsekem dlouhým 5,23 km. Mezi osadami Dolní Příbraní a Dolní Dvořiště, v úseku dlouhém 19,7 km, tvoří státní hranici a dále již protéká pouze ČR. Zde mění svůj směr na severní a zachovává si ho až ke svému ústí do Vltavy v Českých Budějovicích.

Údolí Malše je poměrně úzké a značně hluboké, což je vlivem hydrografických a tektonických poměrů v minulosti. Řeka Malše na svém středním toku vytváří řadu zakleslých zaškrcených meandrů. Říční síť Malše je výrazně asymetrická, neboť převažují pravostranné přítoky. Asymetrickou říční síť mají i některé hlavní přítoky Malše – Stropnice, Svinenský potok a Černá.

Řeka **Černá** pramení rovněž v Rakousku, na jižním svahu hory Nebelstein (1 015 m n.m.) v nadmořské výšce 823 m n.m. Délka toku je 29,3 km a plocha povodí 148,22 km^2. Černá protéká v celé své délce řešeným územím a její směr je severozápadní. Ústí do Malše pod Kaplicí a mezi významnější pravý přítok Černé patří Lužný potok dlouhý 7,8 km. Všechny ostatní přítoky přijímá Černá zleva – Huťský potok a především Pohořský potok, který pramení nedaleko státní hranice u sídla Pohoří na Šumavě. Byl naším nejmenším tokem (délka 23,3 km) upraveným pro voroplavbu.

Dalším významným přítokem Malše je **Stropnice**, která pramení jihovýchodně od Vysoké (1 034 m n.m.) také v Rakousku. Celková délka toku je 50,8 km a plocha povodí je 400,43 km^2. Směr od pramene je severovýchodní a u sídla Šejby se mění na severozápadní, který je zachován až k ústí do Malše.

U Nových Hradů napájí Stropnice řadu rybníků, z nichž největším je Žárský (120 ha). Říční síť Stropnice je výrazně asymetrická, přijímá přítoky zleva – Bedřichovský, Janovský, Žárský, Svinenský a Pašínovický potok, z pravostranných přítoků je to Vyšenský potok, který protéká soustavou rybníků (např. Nakolický a Byňovský rybník). Nejvýznamnějším přítokem Stropnice je **Svinenský potok**, který pramení jihozápadně od Kuní hory ve výšce 800 m n.m.

Malou část na české straně řešeného území zaujímá povodí **Lužnice.** Povodí horní Lužnice se nalézá v centrální části Novohradských hor (u sídel Stříbrné Hutě a Janovy Hutě). Lužnice pramení na rakouské straně řešeného území (v Rakousku Lainsitz), na západním svahu Eichelbergu ve výšce 980 m n. m. Celková délka toku Lužnice je 199 km, V našem řešeném území teče však jen krátce (delší část toku je v rakouské části řešeného území). Do české části řešeného území vstupuje u Pohoří na Šumavě a po 4,5 km jej opouští u zaniklého sídla Stříbrné Hutě.

Novohradských horách a Novohradském podhůří nalezneme několik **umělých vodních toků**, které fungovaly jako náhony k mlýnům a hydroelektrárnám a také jako stoky pro napájení rybníků. Většina těchto vodních toků se nachází v povodí řeky Stropnice, kde se setkáváme s mnoha **rybníky**. Mnoho malých rybníků lze nalézt také na části povodí Černé (u Ličova). Největším a nejznámějším rybníkem je v české části řešeného území Žárský rybník (120 ha, jde o chovný rybník).

Dále byly v řešeném území vybudovány **umělé údolní vodní nádrže**, na řece Černé se nachází nádrž Soběnov (slouží k energetickým účelům), na Stropnici je to nádrž Humenice (snižuje povodňový průtok) a na řece Malši se nachází nádrž Římov (vodárenská nádrž), která leží již mimo námi řešené území.

Ve druhé polovině 18. století byly na horních přítocích říčky Černé a Lužnici budovány malé přehradní nádrže, tzv. **klauzury**, které jsou typickými nádržemi pro horskou část Novohradska. Využívaly se k nadlepšování vodního průtoků v době plavení dřeva. Pro účely voroplavby a plavby polenového dřeva byla upravena řeka Černá a Pohořský potok.

Nejznámější klauzury jsou Pohořský rybník (6,67 ha; u sídla sídla Jiřice), Uhlišťský rybník (2,18 ha; východně od Leopoldova), Huťský rybník (dnes 5,9 ha; u zaniklé Terčí Hutě), Tisový rybník (dnes vypuštěn, na okraji rezervace Žofín), Zlatá Ktiš (5,24 ha na horní Černé), Kancléřský rybník (17,03 ha; také Kachní rybník, jeden kilometr východně od Ličova) a Kapelníkův rybník (6,34 ha; na horním toku Lužnice).

Oblast Novohradských hor a jejich podhůří je chudá na minerální prameny. Slabě mineralizované prameny nalezneme jen v Hojné Vodě a Dobré Vodě (železitá a údajně mírně radioaktivní voda). Za zmínku stojí i pramen u Svaté Trojice u Trhových Svinů, který je také mírně radioaktivní a železitý.

Klima

Podnebí Novohradských hor a jejich podhůří je přechodného středoevropského typu s vyváženým vlivem pevniny a oceánu **Křivancová, Vondruška, 2004**. Novohradské hory leží v chladné oblasti a Novohradské podhůří v mírně teplé oblasti (viz klasifikace klimatu České republiky). V nejvyšších polohách Novohradských hor se projevuje vliv horského klimatu (nízká průměrná roční teplota, zvýšená oblačnost a srážky a snížená délka slunečního svitu).

Průměrná roční teplota je asi 5 °C, vzhledem k vertikální rozmanitosti reliéfu jsou důležitější průměrné roční teploty podle nadmořských výšek (4,5 °C - nejvyšší polohy Novohradských hor a 7,5 °C - ve výšce 500 m n.m.). Červencová izoterma 15 °C prochází přibližně po vrstevnici 600 m. Nejteplejším měsícem je červenec a nejchladnějším leden.

Na úpatí Novohradských hor spadne v průměru 900 – 1 000 mm srážek za rok. V Novohradském podhůří srážky klesají i pod 650 mm za rok. Roční srážkový průměr pro českou část řešeného území činí asi 650 - 900 mm, kdy množství srážek se snižuje s nižší nadmořskou výškou a směrem k severu. Maximum srážek spadne v létě a minimum v zimě. Na množství srážek má vliv i sezónní návětrnost či závětrnost Novohradských hor. V létě, kdy vanou západní až severozápadní větry, spadne větší množství srážek než v zimě, kdy je směr proudění vzduchu z jihovýchodu. Novohradské hory patří k největrnějším oblastem Jižních Čech. V létě převládají západní a severozápadní větry, které přináší srážky a v zimě je převládajícím prouděním jihovýchodní, které je sušší.

K největrnějším měsícům v řešeném území řadíme leden, únor, březen a duben. Průměrné roční srážkové množství sněhu se pohybuje kolem hodnoty 130 mm a ve vrcholových partiích Novohradských hor až 200 mm. Měsíc leden a únor se řadí mezi měsíce s největším počtem dní se sněhovou pokrývkou. V průměru je 50 až 70 dní v roce seje česká část řešeného území pokryta sněhovou pokrývkou. Novohradské hory patří mezi nejoblačnější část jižních Čech. V listopadu a prosinci je oblačnost 70-75%, v srpnu a září 55-60%. V kapitole byly citovány informace z prací **Křivancová, Vondruška, 2004 a Nekovář, 1972b.**

Půdy

Následující text je zpracován podle **Šefrna, 2004**. Převažujícím půdním typem v české části řešeného území jsou hnědé lesní půdy, které nalezneme na mírných i prudších svazích jako půdy lesních pozemků, půdy lučních porostů nebo půdy polí, s mocnějším či slabším horizontem A,B. Zvláště tam, kde došlo k vyplavení živin z půdy, či tam kde nastala změna dřevin v lesním porostu (převod na smrkové monokultury). Mezi další půdní typy, se kterými se setkáme v Novohradských horách a Novohradském podhůří, patří glejové podzoly (na zamokřených náhorních plošinách v centrální části Novohradských hor) nebo protorankery a hnědozemní rankery, které přecházejí k půdám hnědozemního typu. Velmi často jsou zde také zastoupeny glejové půdy, které nacházíme jak v horských oblastech, tak i v podhůří, všude tam, kde je vysoká hladina spodní vody. Větší vodní toky provázejí nivní půdy a půdy lužní s přechody ke skupině půd glejových. Pro Novohradské

hory i jejich podhůří jsou typické rašelinné půdy, které se vyskytují na zamokřených náhorních plošinách Novohradských hor (vrchovištní rašelinné půdy) a v Novohradském podhůří (luční rašelinné půdy).

Zemědělských půd je v Novohradských horách velice málo a v nich převažují zemědělské plochy s trvalým travním porostem. Tento stav je výsledkem odsunu Němců, kteří zde obhospodařovali pole i v 800 – 900 m n. m. V Novohradském podhůří je zemědělské půdy více a v rámci ní převažuje orná půda.

Flóra a fauna

V nejširším měřítku patří řešené území biogeograficky do eurosibiřské podoblasti Holarktidy. V rámci Evropy je území Novohradska součástí provincie středoevropských listnatých lesů a hercynské podprovincie. Podle biogeografického členění České republiky **Culek a kol., 1996** náleží Novohradské hory a Novohradské podhůří ke dvěma bioregionům – k Novohradskému bioregionu (odpovídá zhruba vymezení geomorfologického celku Novohradské hory) a k Českokrumlovskému bioregionu (nachází se v jihozápadní části geomorfologického celku Novohradské podhůří).

V Novohradském bioregionu je částečně zastoupena biota 5. jedlovo-bukového, ve vyšších polohách i biota 6. smrkovo-jedlovo-bukového vegetačního stupně a v nižších polohách se uplatňuje i 4.bukový, v Třeboňské pánvi i 4.dubovo-jehličnatý vegetační stupeň. Z hlediska potenciální přirozené vegetace náleží velká část horského území k jednotce květnatých bučin, vyšší polohy porostlé acidofilními horskými bučinami a podmáčenými smrčinami **Matoušková, 2004.** Klimatické a orografické poměry umožnily vznik rašelinišť. Významný je výskyt společenstev vázaných na prameniště a lužních společenstev doprovázející vodní toky. Flóra i fauna je v tomto bioregionu obohacena o alpské prvky. Lesy zde zaujímají dnes mírnou většinu území tohoto bioregionu. Druhová skladba těchto lesů byla značně pozměněna člověkem. Zbytek území pokrývají i plochy orné půdy luk a pastvin, ve vyšších polohách dnes často neobhospodařované.

V Českokrumlovském bioregionu je charakteristický výskyt 3. dubovo-bukového až 5.jedlovo-bukového vegetačního stupně s ostrůvky teplomilnější horské bioty. Ostrůvkovitě jsou zde vyvinuta společenstva podmíněná substrátem (vápence, hadce). Nejrozšířenější potenciální vegetací zde byly acidofilní doubravy a ve vyšších polohách květnaté, místy bikové bučiny. V nivách podél toků se nacházely luhy a podél Vltavy či Malše byly dubohabřiny. Souvislý lesní komplex zasahující do české části řešeného území se nachází v masivu Polušky.

Fauna Novohradských hor a podhůří je velice rozmanitá existencí množství různých druhů biotopů. Pozornost zasluhuje zvířena vyšších poloh Novohradských hor, které obsahuje mnoho alpských prvků a přičemž řada z nich je vázána na biotopy rašelinišť. Z pozoruhodných druhů bezobratlých je to vzácný mlž perlorodky říční na úseku toku horní Malše či Svinenského potoka, který má velké nároky na kvalitu životní prostředí. Nižší polohy s drobnou sítí vodotečí a vodních ploch poskytují vhodné biotopy pro obojživelníky (např. čolek obecný, rosnička zelená). Výskyt obratlovců je na území Novohradska velmi dobře zmapován. Za zmínku stojí výskyt kriticky ohrožené mihule potoční. Ornitologický význam Novohradských hor potvrzuje jejich zařazení mezi tzv. „ptačí oblasti" jako součást soustavy Natura 2000 vyhlašované EU. Ptačí oblast Novohradských hor byla vymezena především za účelem ochrany druhů jeřábka lesního a datlíka tříprstého. Výskyt fauny savců Novohradských hor se dělí do dvou oblastí – centrální oblast s horskými savci (rejsek horský, myšivka horská) a oblast podhůří (bělozubka šedá a různé druhy netopýrů (netopýr řasnatý)) **Matoušková, 2004.**

Ochrana přírody a životního prostředí

Co se týče velkoplošné ochrany přírody a krajiny na území Novohradských hor a Novohradského podhůří, nedořešeným problémem zůstává vyhlášení chráněné krajinné oblasti Novohradské hory (CHKO). Do dnešní doby byl vyhlášen pouze Přírodní park Novohradské hory (snahou je zachovat zdejší kulturní krajinu s přírodními prvky zejména v horské části). V českokrumlovském Novohradském podhůří byl zřízen Přírodní park Soběnovská vrchovina. Jeho jádrem jsou Slepičí hory s výraznou orografií a s periglaciálními formami reliéfu (mrazové sruby, puklinové jeskyně a balvanová moře).

V území Novohradských hor a Novohradského podhůří nalezneme řadu maloplošných chráněných území. Mezi nejvýznamnější chráněná území vlastních Novohradských hor patří národní přírodní rezervace (NPR) - **Žofínský prales** (patří k nejstarším přírodním rezervacím ČR, která chrání biotu původního bokovo-jedlovo-smrkového smíšeného lesa). Zajímavá je svými mohutnými exempláři jedlí a smrků 300 – 400 let starými a bohatá je zde i na entomofauna, či různé druhy ptáků. Národní přírodní památka (NPP) - **Hojná Voda** a přírodní památky (PP) - **Myslivna a Ulrichov** také ochraňují zbytky původních lesů. K dalším maloplošným chráněným územím v Novohradských horách v kategorii přírodní památky (PP) řadíme PP **Pohořské rašeliniště,** PP **Prameniště Pohořského potoka**, PP **Přesličkový rybník**, PP **Stodůlecký vrch,** PP **Úval Dolní Příbraní** (sem patří i úsek toku Malše s výskytem kriticky

ohroženého druhu perlorodky říční), PP **U tří můstků** a v kategorii přírodní rezervace (PR) **- Rapotická březina.**

Mezi maloplošná chráněná území Novohradského podhůří spadající do české části řešeného území patří PP **Besednické vltavíny** (ochrana mineralogické povahy), PP **Ďáblík**, PR **Ševcova hora,** NPP **Terčino údolí** (uměle přetvořená část krajiny na park s umělým vodopádem), PR **Vysoký kámen** a PR **Horní Malše** (jeho součástí je i PP Úval Dolní Příbraní). Tuto část jsme zpracovali podle **Matoušková, 2004**.

2. 2. 2. Fyzickogeografická charakteristika rakouské části řešeného území

Geologie a geomorfologie

Geomorfologické členěné rakouské části řešeného území není podrobně zpracováno a terminologie orografických jednotek není ustálena. Pro hornatinu a vrchovinu, kterou nazýváme u nás Novohradské hory na rakouské části řešeného území používá název „Weinsberger Wald", někdy také Freiwald. Jiným autorem jsou Novohradské hory na rakouské straně označovány jako Binneland, dělící se na Quellbergland der Lainsitz, Hochfläche, Weisberger Wald. Pro Novohradské podhůří se používá název Hochland. Součástí Hochlandu je podcelek Leonfelden – Reichenthaler, který zasahuje až na českou stranu **Stepan, 1925.**

„Celý tento orografický útvar, který vytváří jihovýchodní pokračování šumavského systému hornatin a vrchovin, má v rakouském území rozlohu přibližně 1800 km^2a je v něm řada vrcholů přesahujících (těsně) 1000 m n.m." **Kubeš, 2004**. Do rakouské části řešeného území jistě zasahují různě významné geomorfologické jednotky z české části řešeného území - provincie Český masív, subprovincie Šumavská, oblast Šumavské hornatiny, celek Novohradské hory a okrajově i celek Novohradského podhůří.

Novohradské hory na české a především na rakouské straně jsou plochou kernou hornatinou s vrásozlomovou strukturou. Skládají se z hlubinných vyvřelin centrálního plutonu (moldanubického). Jde o oblast vyvrásněnou v prvohorách, dlouho denudovanou. Výrazné změny pak nastaly při Alpinském vrásnění, kdy došlo také k výzdvihu části pohoří **Chábera, 1972**.

Ve čtvrtohorách získala svou podobu říční sít. Velký vliv na krajinu měla vodní eroze, denudace a mrazové zvětrávání. Vlivem mrazového zvětrávání se zde vytvořily mrazové sruby, kamenná moře a je zde patrná i soliflukce **Stepan, 1925, Rypl, 2004**.

Centrální část Novohradských hor nacházející se většinou v Rakousku je výrazně zalesněna a zalesněné jsou i zdejší nejvyšší vrcholy – Viehberg (1112 m), Brockenberg (1053 m), Aichelberg (1054 m), Nebelstein (1017 m), Tischberg (1063 m) a řada dalších.

Vodstvo

Rakouská část řešeného území je součástí hlavního evropského rozvodí, střídavě se dotýká státní hranice a střídavě zasahuje hluboko do rakouské části řešeného území. Rakouská část řešeného území je pramennou oblastí několika řek, některé protékají českou i rakouskou částí řešeného území. Pramení zde řeka Malše (Maltsch), která odvodňuje oblast Sandlu, Windhaagu a Leopoldschlagu, dále řeky Černá (Schwarzaubach) a Stropnice (pouze malé vodní plochy v rakouské části řešeného území), které pak odtékají na české území a přes řeku Vltavu odvádějí vodu do Severního moře. Severovýchodní oblast rakouské části řešeného území odvodňuje řeka Lužnice (Laisnitz), která vodu odvádí také přes řeku Vltavu do Severního moře.

Do Černého moře stékají přítoky Dunaje, pramenící na jihu rakouské části řešeného území. Jde o horské a podhorské řeky – o řeku Feldaist s přítoky např. Edlbach, Lackerbach, Prembach, Grünbach, Schlager Bach, o řeku Waldaists s přítoky Weise Aist a Schwarze Aist, o řeku Naarn s prameny Klein Naarn a Groß Naarn, o řeku Großer Kamp s přítoky Haselbach, Grießbach, Kleinbach a o řeku Zwettl (následně vtéká do řeky Großer Kamp)

V centrální části rakouských Novohradských hor se nachází řada klauzur (Stierhübelteich, Oberteich, Muckentseich) a menších vodních nádrží.

Klima

Oblast rakouských Novohradských hor a jejich podhůří má přechodné středoevropské podnebí. V nejvyšších horských polohách se uplatňuje horské klima s nízkou průměrnou roční teplotou (i 4°C) s relativně vysokými srážkami a ročními srážkovými úhrny, místně přesahujícími 1000 mm. Výrazný vliv v oblasti má nadmořská výška a členitost reliéfu.

Průměrné roční teploty se ve rakouském řešeném území pohybují v rozmezí 4°C (nadmořská výška okolo 1050 m) a 6,5°C (nadmořská výška 600 - 800 m). Nejstudenějším měsícem je leden a nejteplejším červenec **Broukal, 2005**.

Průměrné roční srážky dosahují hodnot od 700 mm (oblast Weitry) do 1000 mm (oblast Karlstiftu) **Broukal, 2005.**

Půdy

Půdní druhy a půdní typy se v rakouské části řešeného území vyskytují podobně jako v české části řešeného území – viz kapitola 2.2.1. Vzhledem k charakteru reliéfu rakouské části řešeného území lze předpokládat vyšší zastoupení podzolů a rašelinných půd. Literatura o pedologii rakouské části řešeného území není k dispozici.

Flóra a fauna

Z hlediska floristického patří přírodní vegetace rakouské části řešeného území do oblasti středoevropské lesní květeny, do podoblasti horské středoevropské květeny. Původním vegetačním krytem řešeném byly lesní porosty, vyskytovaly se zde doubravy s habrem či lípou (území podél Lužnice, Malše), na doubravy v nadmořských výškách okolo 500 - 600 m navazovaly acidofilní doubravy. Součástí těchto acidofilních doubrav byly duby, buky a jedle a na bohatších půdách podhorské bikové bučiny, zonální lesy vyšších poloh byly především kyselé bučiny a jedlové bučiny, které byly nahrazeny smrkovými a borovými monokulturami **Broukal, 2005.**

Bučiny se zde dnes vyskytují v poměrně souvislých plochách. Podrost těchto bučin tvoří typické byliny např. kyčelnice devítilistá, violka lesní, svízel vonný.

V nadmořských výškách nad 900 m navazovaly na bučiny horské smrčiny. V dnešní době se i zde nacházejí smrkové monokultury.

Významným vegetačním krytem je zde rašeliništní vegetace a mokřadní vegetace. Jde o komplex zahrnující rašeliniště s porosty borovice blatky, rašelinné a mokřadní louky. Najdeme zde rostlinné druhy jako jsou např. stalík malý, ostřice plstnatoplodá a chudokvětá, suchopýr pochvalý či blatnice bahenní.

Druhově bohaté jsou zdejší horské a podhorské louky. Tyto louky jsou extenzivně obhospodařované. Rostou zde např. lilie cibulkonosná, kosatec sibiřský, vstavač kukačka.

Zajímavou skupinou rostlin v Novohradských horách jsou východoalpské druhy rostlin. Tyto druhy se zde však vyskytují vzácně. Najdeme zde např. šafrán bělokvětý, pryskyřník omějolistý, kýchavici bílou (ta se vyskytuje jen v Alpách a v Novohradských horách) **Broukal, 2005**.

Fauna řešeného území je faunou původně středoevropských listnatých lesů bukového a dubového stupně. Vlivem odlesnění území došlo ke změně druhové skladby.

Na území Novohradských hor zasahují též živočišné druhy jejichž původ je ve východních Alpách, dále zde najdeme druhy, relikty z glaciálních období - např. střevlíček a fauna rašelinišť.

V řešeném území se vyskytují zajímavé druhy bezobratlých živočichů, především měkkýšů, obratlovců (cenný je běžný výskyt některých ptáků např. strakapoud velký, datel černý, kulíšek nejmenší). V oblastech podél horských potoků, v okolí vodních ploch se vyskytuje ledňáček říční, čáp černý, na horských loukách křepelka polní, káně lesní, rejsek horský. V rakouské části řešeného území se dále vyskytuje člověkem podporovaná černá, jelení a srnčí zvěř. Myslivci místy pronásledovaná je vydra říční a místy i zatoulaný rys ostrovid **Broukal, 2005**.

„Vlastní území Novohradských hor s rozsáhlými a nepříliš rozčleněnými lesními komplexy jsou územím mimořádné hodnoty díky vysokému stupni zachovalosti biotopů. Vzhledem k nepatrnému průmyslu jsou zde rušivé jevy v přírodním prostředí buď omezený na minimum nebo zcela zanedbatelné" **Chábera, 1972.**

Ochrana přírody a životního prostředí

Oblast rakouských Novohradských hor je oproti české straně územím, které je téměř celé stabilně osídlené a hospodářsky využívané až na výjimky - každá louka, každý les, každé pole má svého majitele, není zde žádné lado či přírodní prales. V okolí obce Bad Großpertholz se nachází chráněné území **Natur Nordwald-Bad Großpertholz** o rozloze 750 ha, kde se nacházejí jehličnaté lesy a rašeliniště, které tvoří zázemí těchto lázní.

Do rakouské části řešeného území spadá i přírodní park **Blackheide** o rozloze 110 ha s krajinou podobnou severským vřesovištím, vyskytují se zde severské byliny a borové háje. V přírodním parku se nacházejí žulové balvany.

V okolí Liebenau se nachází chráněné území **Tannermoor.** Jde o území, kde se nacházejí rašeliniště **Broukal, 2005**.

2. 3. Socialněgeografická charakteristika

2. 3. 1. Obyvatelstvo

2. 3. 1. 1. Obyvatelstvo české části řešeného území

V roce 1869 žilo na území Novohradských hor 44 248 obyvatel. Vývoj obyvatel v následujících letech ukazuje určitý pokles, který byl dán migrací obyvatelstva do hospodářských center, které nabízely více pracovních příležitostí. Největší emigrace v předválečném období nastala v letech 1890 – 1910 a vystěhovalci směřovali do Vídně, Prahy nebo do měst v severních Čechách a také do zámoří. Vysoký přírůstek určitým způsobem dorovnal ztráty obyvatel. Výraznější pokles počtu obyvatel můžeme zaznamenat

až po 2. světové válce, kdy došlo k odsunu německého obyvatelstva (v roce 1930 zde bylo 76 % sídel s převahou německého obyvatelstva). Pokles se zastavil v 80. letech 20. století, kdy došlo k mírnému nárůstu obyvatel ve většině střediskových sídel. Zaznamenáváme však výrazné snížení porodnosti.

Dnes v české části řešeného území trvale bydlí 24 676 obyvatel (v r. 2001), přičemž 43 „geografických sídel" zde ležících již nemá žádné trvale bydlící obyvatele (z toho 21 geografických sídel zaniklo již v období 1945 – 1960). Pro srovnání uvádíme počet obyvatel v roce 1930 - 38 531 trvale bydlících obyvatel.

Polovina obyvatel je dnes soustředěna do tří významných sídel české části řešeného území - Kaplice (6 495 obyvatel), Trhové Sviny - 3 654 obyvatel a Nové Hrady - 2 208 obyvatel. Větší počet obyvatel (nad 500 obyvatel) najdeme také ve střediskových sídlech – Benešov nad Černou (954 obyvatel), Horní Stropnice (856 obyvatel), Malonty (796 obyvatel), Besednice (762 obyvatel), Dolní Dvořiště (714 obyvatel) a Olešnice (545 obyvatel). Málo obyvatel dnes žije v sídlech velmi malých a malých. Tato sídla i některá sídla vylidněná jsou často využívaná k druhému bydlení (chalupy, rekreační domky či chaty) **Koblasa, 1997 a Mičková, 2004.**

2. 3. 1. 2. Obyvatelstvo rakouské části řešeného území

V rakouské části řešeného území žilo v roce 1869 - 37 780 obyvatel. Vývoj celkového počtu obyvatel v rakouské části řešeného území je stabilní, vyšší přirozený přírůstek odsává emigrace do Lince, Vídně a do zahraničí. Ani po 2. světové válce se zde počet obyvatel prakticky nezměnil – 1934 – 38 333 obyvatel, 1951 – 37 999 obyvatel, 2001 – 37504 obyvatel. Uvnitř území však k přesunům obyvatelstva dochází, především stěhováním do Freistadtu a jeho suburbií viz kapitolo 5.1. Je pozoruhodné, že ani v posledních desetiletích zde obyvatelstvo neubývá. Nižší přirozený přírůstek je vyvážen vyšší nadějí na dožití. I v menších sídlech a ve vyšších nadmořských výškách se staví domy a jsou zde vidět mladé rodiny s dětmi.

Z hlediska územního rozložení žilo nejvíce obyvatel na území „velké obce" Freistadt - 7 353 obyvatel, dále Rainbach im Mühlkreis – 2 934 obyvatel a Weitra – 2 898 obyvatel a nejméně obyvatel žilo na území „velké obce" Moorbad Harbach – 703 obyvatel a Kaltenberg - 655 obyvatel.

Obyvatelstvo řešeného území se hlásí k rakouské národnosti, výjimkou je město Freistadt, kde jsou mírně zastoupeny i národnosti – německá, turecká a další.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA -8-
Husova 458, 370 05 České Budějovice

Nejrozšířenějším náboženstvím je zde římskokatolické náboženství. Malé procento tvoří obyvatelstvo bez náboženského vyznání.

Ve sledované oblasti je vysoké procento obyvatel se základním vzděláním, protože zde v minulosti převažovalo zemědělské obyvatelstvo. Malé procento zde tvoří vysokoškolsky vzdělaní lidé (okolo 2,5 % v každé „velké obci"), tento fakt je dán špatnou dostupností této periferních oblastí do center vzdělávání.

V celém území je vysoké procento zaměstnaných obyvatel v zemědělství a lesnictví, což vyplývá z venkovského a zemědělského charakteru rakouské části řešeného území. U ostatních odvětví je vysoká dojížďka do zaměstnání, nejvíce obyvatel dojíždí za prací do měst Freistadt a Gmünd, dále do „velkých obcí" Weitersfelden a Sankt Oswald bei Freistadt, Weitra a mnoho obyvatel dojíždí také do Lince.

2. 3. 2. Vývoj osídlení

2. 3. 2. 1. Vývoj osídlení české části řešeného území

Novohradské hory nebyly dlouhou dobu osídlovány, jelikož drsné přírodní podmínky to nedovolovaly. Obyvatelstvo se soustředilo do oblastí s nižší nadmořskou výškou a podél větších toků. S rozvojem sklářství, pěstování lesa, těžby a dopravy dřeva se začaly osídlovat i oblasti méně přístupné - horské.

První sídelní útvary se zde začaly objevovat kolem tzv. cetvinské solné stezky, která vznikla ve 12. století a vedla z Freistadtu do Cetvin. Její průběh se v čase měnil a procházel různými místy českého řešeného území. Na středověký rozvoj této oblasti měli velký podíl Vítkovci (Rožmberkové). Osídlování výše položených oblastí bylo doménou německého obyvatelstva, většinou přicházejícího z Rakous či Bavorska.

Novohradské panství se stalo rokem 1620 vlastnictvím rodu Buquoyů, kteří měli největší zásluhy na rozvoji Novohradska, ovšem pod jejich vládou bylo české řešené území značně poněmčeno. V roce 1588 byla založena první sklářská huť ve Starých hutích, ale k největšímu rozvoji sklářství docházelo až v 18. století, kdy vznikaly hutě např. na Šancích, na Stříbrném vrchu, na Mlýnském vrchu, a jinde. Sklárny vyráběly i netradiční druhy skel (hyalit). Vykácení lesa v okolí sklárny, nevýhodná poloha k odbytišti či špatná doprava k odběrateli se podepsaly na zániku skláren. Lidé tak ztratili zdroj obživy a byli nuceni opustit svá obydlí a přestěhovat se na jinou lokalitu. Buquoyvé se také zasloužili o rozvoj pěstování lesa, těžby a dopravy dřeva. Vytvořili tzv. buquoyskou vodní cestu - splavnění řeky Černé a především Pohorského potoka (voroplavba zde skončila v roce 1946).

S rozvojem těžby dřeva, dopravy dřeva a lesního hospodářství vznikaly osady např. Černé Údolí, Jiřice, Leopoldov, Pohorská Ves, Zlatá Ktiš aj.

Zemědělská činnost byla soustředěna do Novohradského podhůří (nižší nadmořské výšky, kvalitnější půdy. To podpořilo vznik zdejších venkovských sídel). Ve větších osadách se také provozovaly různé živnosti (pohostinství, kovářství, drátenictví, kolářství), někteří lidé si vydělávali domácími řemeslnými pracemi (malování na sklo, výroba nití). Tyto hospodářské aktivity umožnily vznik větších venkovských sídel. Podél hranic se také dařilo pašeráctví (po roce 1918).

V roce 1918 vznikla státní hranice mezi Rakouskem a ČSR, která výrazně omezovala orientaci Novohradska na Rakousko a Vídeň. Během druhé světové války bylo Novohradsko přičleněno k 3.říši jako součást Sudet, po skončení války docházelo k odsunu německého obyvatelstva. Do pohraničí přicházelo nové obyvatelstvo a to převážně z vnitrozemí, Slovenska, Maďarska a Rumunska. Přesto se území nepodařilo dosídlit do podoby předválečné. Po zřízení tzv. zakázaného pásma docházelo k silnému redukování osídlení v pohraničním pásmu. Ušetřena byla pouze ta sídla, která byla programově určena jako rekreační. **Koblasa, 1997.**

2. 3. 2. 2. Vývoj osídlení rakouské části řešeného území

Ve středověku byla rakouská část řešeného území osídlována pravděpodobně z oblasti severního Podunají a jižní Moravy, přes údolí řek Kamp, Zwettl, Feldaist. Oblast v okolí měst Weitra, Gmünd a Zwetllu byla osídlena slovanskými kmeny, dokladem toho jsou i české ekvivalenty názvů některých sídel (např.Weitra – Vitoraz, Bad Großpertholz – Pertholtice, Zwettl – Světlá,). Západní a jižní část sledovaného území obývali v římském období Keltové a později sílil vliv germánských kmenů přicházejících z oblasti Dunaje.

V území, které osídlili Slované v 5. - 9. století vzniklo hradiště Vitoraz. Slovanské osídlení zde však bylo řídké. Vlivem poněmčení této oblasti a jejím připojením k Rakousku bylo hradiště Vitoraz přejmenováno na Weitru, která se stala důležitým střediskem na obchodní stezce pro obyvatelstvo širokého okolí.

Od 10. století docházelo ke kácení a žďáření lesů v středních polohách. Dějiny Vitorazska jsou propojeny s dějinami české části řešeného území. Do 13. století patřila oblast Vitorazska jako léno ke Koruně české. Poté co se vlády v Rakousku ujala habsburská knížata, došlo k vytvoření dolnorakouského a hornorakouského vévodství, která se stala základem dnešních spolkových zemí. Z dochovaných zpráv ze 9. – 14. století se dozvídáme, že již existovala většina námi sledovaných středisek „velkých obcí“ např.

Altweitra, Grünbach, Lasberg, Liebenau, Moorbad-Harbach, středisko obchodu se solí a železem Freistadt nebo Leopoldschlag Markt **Stepan, 1937.**

Na začátku 15. století docházelo k nájezdům husitů a proto došlo k rozdělení rakouského řešeného území na obranné okrsky Mühlviertel, Waldviertel, Weinviertel a Innviertel. Tato označení se dochovala do dnešní doby. Od 16. století se některá sídla rozvíjela díky rozvoji nových řemesel (např. sklářství - Sandl). V 18. století docházelo k rozšiřování sídel do vyšších nadmořských výšek a to hlavně v souvislosti se sklářskou výrobou, lesní pěstební činnosti a s těžbou a plavením dřeva **Stepan, 1937**.

Na začátku 19. století byla sídelní struktura rakouské části řešeného území shodná s dnešní sídelní strukturou. Toto území mělo dobré vztahy s českou částí řešeného území, protože obě části byly součásti Rakouska-Uherska. V letech 1848-1849 zde byla zavedena státní správa a byly vytvořeny politické okresy, okresní hejtmanství a také soudní okresy.

Po 28.říjnu 1918, kdy vzniklo Československo, došlo ke změně hranic v oblasti západní části Dolního Rakouska, v oblasti Vitorazska. Část Vitorazska obývaná převážně českým etnikem byla připojena k Československu (Rapšach, Nová Ves nad Lužnicí, České Velenice a také sídla Nakolice a Vyšné ležící v české části řešeného území). Hranice mezi Čechami s připojenou částí Vitorazska a Horními a Dolními Rakousky se stala hranicí státní. Tento fakt způsobil zhoršení mezilidských a hospodářských kontaktů mezi obyvateli české a rakouské části řešeného území. V období 2.světové války bylo Dolní Rakousko přejmenováno za župu „Dolní Dunaj" a byly k nim připojeny i části českého řešeného území s převahou německého obyvatelstva a Horní Rakousko na župu „Horní Dunaj", ale toto rozdělení platilo jen po dobu války **Groß, 1940**.

Osídlení ve vyšších partiích dnes často tvoří rozptýlené vsi a osady. Největším střediskem rakouské části řešeného území je středisko „velké obce" Freistadt s 7 016 obyvateli. Města nacházení na okraji rakouské části řešeného území, uprostřed jsou středisky osídlení velká venkovská sídla až městyse s 500 – 1500 obyvateli, která mají střediskovou občanskou vybavenost např. základní školu, zdravotní středisko, prodejny s různým zaměřením a úřady veřejné správy. V centru těchto sídel (náměstíčko) se nacházejí dvou až třípodlažní řadové domy, jejich přízemí je často využíváno k obslužným účelům. Na ně navazují městské rodinné domy a na okraji těchto sídel pak bývají zemědělské usedlosti.

2. 3. 3. Hospodářství

2. 3. 3. 1. Hospodářství české části řešeného území

Průmysl

V řešeném území není s výjimkou měst průmyslová výroba výrazně rozvinutá. Průmyslové podniky s větším počtem zaměstnanců se nacházejí pouze v Kaplici, Trhových Svinech a Nových Hradech (respektive v Jakuli). Velešínský Jihostroj, Borovanský Calofrig a Velenický ŽOS. Tyto podniky, kam dojíždí obyvatelé české části řešeného území, už leží mimo řešené území.

V Kaplici vyrábí firma D + G ELEKTRIK elektrokabely do vozidel (další provozovnu najdeme v Malontech). Větším závodem je zde pobočka Velešínského Jihostroje. V Trhových Svinech vyrábějí firmy GAMA, Greiner, Schmidt a také zde nalezneme pilu, jde o menší závody. Další průmyslové podniky jsou v Nových Hradech - MOTOR JIKOV a.s. a Železniční průmyslová stavební výroba Nové Hrady (respektive v Jakuli). Ve Skoronicích působí firma KOVOMAYER. Firma LECOTEX a.s. Tábor, která se specializuje na kožedělnou a gumárenskou výrobu, má svoji provozovnu v Benešově nad Černou. Jsou zde ještě menší závody - ENGEL (vyrábí rozvaděče), ATYS Bohemia (vyrábí koncentráty na šťávy), BRAWE a ISOTHERM (izolační skla) ležící v menších sídlech **Šulová, 2005.**

Zemědělství, lesnictví a rybářství

Zemědělská činnost se s různou intenzitou uplatňuje především v podhorské části, kde hospodaří několik větších zemědělských podniků (družstva nebo obchodní společnosti).

V podhůří Novohradských hor byly provedeny intenzifikační zásahy do půdy (odvodňování, scelování pozemků, vytváření velkoplošných pastevních areálů). Po roce 1989 se zde a ve vyšších nadmořských výškách Novohradských hor zemědělství značně extenzifikovalo (rozpad státních statků, velké zmenšení počtů EAZ, opouštění zemědělské půdy, zalesňování příhraniční zóny).

Mezi větší zemědělské podniky vyskytující se v české části řešeném území patří Agrobeta Rychnov nad Malší, BEMAGRO a.s., SOHORS s.r.o., Agroslužby Kaplice, Statek Malonty, ZD Netřebice, ZD Nové Hrady. S dalšími většími zemědělskými podniky se setkáme i na Trhosvinensku a Kaplicku. Na menší ploše jsou zastoupeny jsou i samostatně hospodařící rolníci, se kterými se setkáváme i v horské části řešeného území.

Většinou zaměstnávají členy vlastní rodiny a někteří mají malý počet sezónních zaměstnanců.

Lesní hospodářství v řešeném území je na poměrně dobré úrovni. Lesy Novohradska obhospodařují společnosti Jihočeské lesy České Budějovice, Lesy České republiky, Lesy Kaplice. Některé obce vlastní určitou rozlohu lesů a mají své lesní závody (např. Besednice).

Určitou roli má na Novohradsku také rybářství, které je rozvinuto především v okolí Nových Hradů, Byňova a Žáru. Dříve mělo na starost zdejší chovné rybníky Státní rybářství a dnes je to společnost Petrův zdar s.r.o. se střediskem v Nových Hradech **Mičková, 2001**.

2. 3. 3. 2. Hospodářství rakouské části řešeného území

Hospodářský vývoj

V 1. poloviny 19. století bylo hospodářství v rakouské části řešeného území založeno hlavně na rodinném zemědělství. Obyvatelstvo horských oblastí vyrábělo jen málo pro regionální trh. Řemesla a různé živnosti byly organizovány do cechů **Mugler, 1997**.

Změny ve způsobu života a obživy obyvatelstva přinesla v některých lokalitách industrializace. Postupně vznikaly manufaktury, která zaměstnávaly městské i venkovské řemeslné obyvatelstvo **Bednářová, 2003**.

V 18. a 19. století bylo významný zdrojem obživy pro obyvatelstvo rakouské části řešeného území sklářství, jehož výrobky byly vyváženy i za hranice Rakouska-Uherska. Sklářství ovlivnilo rozvoj některých sídel např. Liebenau, Karlstift, Sandl (malba svatých pod sklo). V průběhu let zde však sklářský průmysl zanikl a to i díky nekonkurence schopnosti sklárnám ležících především v severozápadních Čechách. Dalším v 19. století rozvíjejícím řemeslným odvětvím bylo niťařství, které se provozovalo hlavně v sídlech Leopoldschlag Markt a Leopoldschlag Dorf. V sídle Moorbad – Harbach byla významná tradice brusírny olovnatého křišťálu. Dalším řemeslné dílny a manufaktury byly textilní (Weitra), ševcovské, doškářské **Stepan, 1931**.

Průmyslově nejvýznamnějším centrem byl a je Freistadt a to již od středověku. Bylo zde velké množství řemesel i pivovarnictví. Město je od 2. poloviny 19.století střediskem různých malých a středních podniků. Ve východní části rakouské části řešeného území se hospodářským centrem nestalo město Weitra, kde byl původně manufakturní textilní průmysl, ale nedaleko ležící Gmünd.

Období po 1. světové válce nebylo moc příznivé pro rozvoj průmyslu, vlivem nestabilní politické situace v Rakousku, úpadku měny, nedostatku potravin a energetických zdrojů. Změny nastaly až po 2. světové válce **Bednářová, 2003**.

V současnosti větší průmyslové podniky lze najít jen ve městě Freistadt, v ostatních sídlech se nachází je malé provozovny, které většinou zpracovávají místní suroviny – zemědělské produkty, dřevo a kámen.

Zemědělství, lesnictví a rybářství

Zemědělská výroba v rakouské části řešeného území převažuje nad výrobou průmyslovou a má velký vliv na zaměstnanost. V nižších polohách se uplatňuje rostlinná výroba a ve vyšších polohách se zemědělská výroba zaměřuje více na chov skotu a lesnictví. Od nadmořské výšky 800 m n. m. se vyskytují orné pozemky jen málo, převažují louky a pastviny a komplexy lesa.

Celé rakouské řešené území patří k méně příznivým oblastem pro zemědělskou výrobu a je dotováno zemskými vládami, vládou státu a dotacemi z Evropské unie. Úkolem zdejší zemědělské výroby je i uchování kulturního rázu zdejší krajiny.

V dnešní době jsou v zemědělství používány nové agrotechnika, více mechanizace a zemědělské podniky se specializují. Dochází k určitému poklesu počtu obyvatel zaměstnaných v zemědělství. Ti se přesouvají především do služeb a většinou dojíždějí do měst. Část obyvatel z venkovských sídel odchází do měst – viz kapitola 5.1.

Rakouští sedláci mají ke svým zemědělským pozemkům většinou i několik hektarů lesa, větší lesní vlastníci obhospodařují rozsáhlé lesní celky v oblasti Sandlu a Karlstiftu.

2. 3. 4. Doprava, služby, rekreace a cestovní ruch

2. 3. 4. 1. Doprava, služby, rekreace a cestovní ruch v české části řešeného území

Doprava

Dopravní infrastruktura v českých Novohradských horách a částečně i v jejich podhůří není dostatečně vyhovující. Česká část řešené území můžeme rozdělit do dvou dopravně odlišných oblastí – na pohraniční oblast a na oblast kolem měst (Kaplice, Trhové Sviny a Nové Hrady), ta je vybavena lépe, zvláště Kaplicko.

Důležitým prostředkem hromadné dopravy osob je zde autobusová doprava, jelikož osobní železniční doprava je nedostačující. Dobré spojení je z Českých Budějovic do měst Kaplice, Trhové Sviny a Nové Hrady (významné dopravní uzly). Tato města jsou také

relativně významnými uzly autobusové dopravy. Dostatečný počet autobusových spojů zajíždí i do Dolního Dvořiště, Benešova nad Černou, Horní Stropnice, Žáru a Besednice. Problémové autobusové napojení mají malá, dopravně periferní (neleží na významných komunikacích) sídla a sídla v blízkosti státní hranice, kam buď spoje vůbec nevedou anebo četnost spojů je zde jednou nebo dvakrát denně.

Silniční síť je kromě významných komunikací nekvalitní a řídká, zvláště v pohraniční části, ve srovnání s rakouskou částí řešeného území. Silnice I. třídy E 55 vede z Českých Budějovic přes Netřebice, Kaplice, Skoronice do Dolního Dvořiště a dále pokračuje do Rakouska. Silnice II. třídy spojují města mezi sebou a pokračují dále mimo řešené území např. směrem na České Budějovice, Český Krumlov, Třeboň. Kvalita silnic III. třídy je závislá na frekvenci provozu autobusové dopravy. Další komunikace jsou místní komunikace nebo účelové komunikace jako lesní cesty, cesty sloužící dříve pohraniční stráži a nebo cesty vedoucí do zaniklých sídel.

Hraniční přechody jsou v řešeném území dva - Dolní Dvořiště-Wullowitz a Nové Hrady-Pyhrabruck (v okrajových částech). Pouze ve vybraných dnech je pro pěší otevřen přechod v Šejbech nebo v Pohoří na Šumavě.

Železniční doprava je velice omezená. Českým řešeným územím (v krajních částech) procházejí dvě železniční tratě. První železniční trať vede západní částí ve směru České Budějovice – Horní Dvořiště přes sídla Výheň, Kaplice nádraží, Omlenici, Bujanov a Suchdol. Druhá železniční trať spojuje České Budějovice a České Velenice a v české části řešeného území vede přes sídla Petříkov, Jakule, Vyšné.

Služby, rekreace a cestovní ruch

U měst Kaplice, Trhové Sviny a Nové Hrady najdeme dostatečnou obslužnou vybavenost. Jsou zde zdravotnická zařízení, pošta a policie, mateřské školy, základní školy, event. gymnázium, SOŠ, v Kaplici je i Gymnázium a Obchodní akademie. Nalezneme zde větší prodejny potravinářského zboží, prodejny se zbožím časté potřeby a také kulturní domy, restaurace a sportoviště.

Řádově nižší obslužná vybavenost je v střediskových sídlech jako je Dolní Dvořiště, Malonty, Benešov nad Černou, Besednice, Olešnice, Horní Stropnice, kde jsou základní zdravotnická zařízení, mateřské školy, základní školy, pošty a prodejny potravinářského zboží. Nejhorší a nebo žádnou obslužnou vybavenost mají menší sídla v české části řešeného území, kde je nanejvýš hospoda nebo prodejna se základními

potravinami. Zdejší obyvatelé jsou nuceni dojíždět do nejbližších střediskových sídel či měst.

Dojížďka za prací se uskutečňuje především do Kaplice, Trhových Svinů, Nových Hradů (Jakule). Jen ze severní části českého řešeného území se dojíždí až do Českých Budějovic (event. z Kaplicka i do Velešína).

Potenciál oblasti cestovního ruchu v české části řešeného území není plně využit. Ubytovacích a stravovacích zařízení je málo a další služby nejsou vyhovující. Výjimkou jsou Nové Hrady, ve kterých nalezneme mnoho ubytovacích a stravovacích zařízení a jsou zde i kulturní památky a zařízení služeb cestovního ruchu. Lyžování lze provozovat v okolí Hojné Vody (běžecké stopy a malý vlek). Pěší turistika a cykloturistika se provozuje tamtéž a také podél Pohořského potoka a Černé a ve Slepičích horách.

2. 3. 4. 2. Doprava, služby, rekreace a cestovní ruch rakouské části řešeného území

Doprava

Středověké cesty směřovaly z rakouské části řešeného území různými směry např. od Lince, směrem na sever, podél toku Vltavy do Českobudějovické pánve. Další cesta procházela podél Lužnice. Za vlády Karla IV. a Josefa I. existovaly projekty na spojení Dunaje a Vltavy pomocí plavebního kanálu procházejícího přes Freistadt, ale nebyly uskutečněny **Stepan, 1937**.

Další rozvoj rakouského řešeného území přineslo budování železniční sítě v 2. polovině 19. století. Trať České Budějovice – Horní Dvořiště – Freistadt – Linz byla poměrně významná, ale procházela okrajem rakouského řešeného území. Úzkokolejka vedoucí z Gmündu přes Weitru do Groß Gerungs, měla zcela podřadný význam a v současné době je prakticky mimo provoz.

Na přelomu 19. a 20. století byla v rakouské části řešeného území dobudována základní silniční síť. Nejvýznamnějším silničním tahem v rakouské části řešeného území je silnice E55 směřující z Dolního Dvořiště přes Freistadt do Lince. Územím prochází také horská silnice I.třídy jdoucí přes Karlstift a Sandl a několik silnic II.třídy.

Autobusové linky nejsou v rakouském řešeném území příliš husté, přepravují žáky do škol, lidé se zde přepravují především osobním automobilem.

Služby, rekreace a cestovní ruch

Základní služby pro své obyvatele nabízí každé středisko „velké obce", součástí vybavenosti jsou obchody s potravinami, pošta, obecní úřad, fara, zdravotnické zařízení, policie, banka či spořitelna, mateřská školy, základní škola (I. i II. stupeň). Ve městech jsou navíc specializované obchody.

Cestovní ruch rakouské části řešeného území podporují především horská rekreační střediska v Novohradských horách - Sandl (lyžařské vleky), Karlstift (lyžařské vleky), Lauterbach (rehabilitační a regenerační středisko). Dalšími středisky jsou Bad Großperholz (lázně), Weitra (památky, hrad). Je zde velké množství ubytovacích zařízení od malý penzionů po hotely. Oblast je vhodná i mimo zimní rekreaci, je zde řada turistických cest (i hřebenové cesty), které jsou uzavřené a procházejí často okolo měst **Kolektiv, 1992**. Existuje zde i naučná stezka, která seznamuje návštěvníky s již zaniklými řemesly podél řeky Feldaist **Hokr, 2001**.

3. Rozbor literatury

3. 1. Literatura charakterizující fyzickogeografické prostředí řešeného území

Přírodní poměry v české části Novohradských hor a jejich podhůří jsou zpracovány např. v publikaci **Chábera (ed.) 1972**, jsou zde kapitoly věnované geomorfologii **(Chábera, 1972),** hydrogeografii **(Nekovář, 1972a)**, klimatu **(Nekovář, 1972b)**, půdám **(Kučera, 1972)** a biogeografii **(Ošmera, 1972)**. Jde o publikaci, která vznikla na dřívější katedře geografie Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích téměř před 40 lety. Na svou dobu byla významným příspěvkem pro poznání regionální geografie Novohradských hor. Dnes je poněkud terminologicky a strukturálně zastaralá.

V roce 2004 vydala katedra geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích podobnou publikaci „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny" **Kubeš (ed.) 2004**. Tato publikace se zabývá územním české části Novohradských hor a navazující části jejich podhůří. Jednotlivými přispěvateli byli **Pavlíček, 2004** (geologie a mineralogie), **Šefrna, 2004** (pedologie), **Rypl, 2004** (geomorfologie), **Křivancová a Vavruška, 2004** (klimatologie), **Lett, 2004** (hydrologie), **Matoušková, 2004** (biogeografie a ochrana přírody) a **Mičková, 2004** (vývoj krajiny).

Tyto dvě publikace nám poskytly dostatek informací pro popis fyzickogeografických složek krajiny české části Novohradských hor, který jsme uskutečnili v kapitole 2.2.

Dalšími, ale tématicky úžeji zaměřenými publikacemi jsou např. **Albrecht a kol., 2003** (ochrana přírody), **Culek (ed.) 1995** (biogeografie), **Demek (ed.) 1987** (geomorfologické členění), **Balatka, 1995** (geomorfologie) **Kubeš, 2003** (hydrogeografie), **Mičková, 2001** (land use), **Polák (ed.) 1983** (CHKO Novohradské hory), **Vlček, 1984** (hydrografie) a **Papáček (ed.) 2004** (biogeografie a ekologie).

Pro rakouskou část se nám nepodařilo získat komplexně geografické publikace. Při popisu území jsme vycházeli s podrobných map, ze zkušeností z terénního průzkumu a z několika dílčích příspěvků rakouských autorů, např. **Stepan, 1925, Hackel, 1902** (geologie a geomorfologie), **Neuwirth, 1988** (klima).

3. 2. Literatura charakterizující sociogeografické prostředí řešeného území

Sociogeografická literatura je zpracována pouze pro některé dílčí problémy řešeného území, schází komplexnější studie regionálně geografického charakteru.

Kromě diplomových prací zpracovaných na katedře geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v posledních pěti letech analyzujících např. chataření, vývoj land use, vývoj osídlení **Šulová, 2005**, **Broukal, 2005,** lexikon sídel **Kosička, 2006,** se nám podařilo najít pouze publikace **Korčák, 1929** (problematika vylidňování jižních Čech) a **Koblasa, 1997** (historicko vlastivědný popis sídel).

V posledních deseti letech vyšlo také několik turistických průvodců zabývajících se českou částí řešeného území např.: **Dostál, 1937** (popis turistických tras), **Kulíř, Maryška, Humhej, 1979** (pamětihodnosti Nových Hradů), **Kulíř, 1987** (popis vycházkových tras), **Mörtl, Svoboda, 1992** (popis větších sídel na turistických trasách), **Kovář, Koblasa, 1998** (informace o sídlech v oblasti Borovanska, Trhosvinenska a Novohradska), **Hokr, Schneider, 2001** (naučné stezky česko-rakouské příhraničí), **Hokr, Golombek, 2003** (cyklotrasy Novohradska), **Hokr a kol, 2003a** (cyklotrasy Slepičích hor), **Hokr a kol., 2003b** (cyklotrasy Vitorazska), posledním vydaným turistickým průvodcem je dílo **Kolektiv, 2004** (turistické informace Českokrumlovska a Novohradska). Vedle těchto publikací, mapových podkladů a informací zjištěných při návštěvě řešeného území, jsme také použili internetové odkazy obcí a některých zájmových sdružení nacházejících se v české části řešeného území.

Rakouskými Novohradskými horami se poměrně často zabývali rakouští historici, ale řešili zde specifické otázky. Vývoje osídlením, obyvatelstvem a jejich vývojem eventuelně hospodářstvím se zabývaly práce **Hackel, 1902** (historie osídlení Mühlviertel), **Stepan 1931** (průmysl Waldviertlu), **Stepan, 1937** (dějiny osídlení Waldviertlu), **Groß, 1940** (hustota osídlení), **Binder, 1965** (vývoj obyvatelstva a sídelní vývoj v pohraničí), **Durdík, 1973** (demografický vývoj obyvatelstva), **Helczmanovski, 1974** (statistické a demografické údaje), **Klein, 1992** (vývoj obyvatelstva od 16. století do konce 1. pol. 18. století), **Kolektiv, 1992** (rekreace a cestovní ruch), **Plessl, 1993** (sídelní geografie), **Mugler, 1997** (hospodářství oblasti), **Bednářová, 2003** (industrializace oblasti), **Broukal, 2005** (vývoj počtu obyvatel).

Pohraničím na rakouské straně řešeného území se zabývá kniha **Kočárek, Kočárek jun., 1992** (turistické informace).

Diplomové práce **R. Šulové, 2005** a **T. Broukala, 2005** obsahují datové soubory o počtu obyvatel v jednotlivých sídlech řešeného území ve všech moderních sčítáních obyvatel na obou stranách hranice řešeného území. Byly to pro nás základní zdroje dat.

3. 3. Statistické lexikony ze sčítání obyvatelstva, bytů a domů a další statistická literatura

Následující výčet lexikonů za jednotlivé roky prezentujících výsledky sčítání obyvatel v letech 1869, 1880, 1891, 1900, 1910, 1921, 1923, 1930, 1934, 1950, 1951, 1961, 1970, 1971, 1980, 1981, 1991, 2001 pro českou a rakouskou část řešeného území jsme získali z diplomových prací vedených doc.Kubešem - R. Šulová, 2005 a T. Broukala, 2005. Oba autoři společně s vedoucím diplomových prací dlouho data z lexikonů upravovali a dopočítávali tak, aby vznikla srovnatelná řada údajů o počtu obyvatel v sídlech mezi lety 1869-2001. Protože jsme byli nuceni řešené území poněkud rozšířit (viz úvod). Museli jsme některé údaje dovyhledat v lexikonech.

Lexikon **Kolektiv (1871)** podává informace o počtu obyvatel za jednotlivé okresy, „velké a malé obce" a informace o celkovém počtu domů. Jedná se o data z prvního moderního sčítání, které proběhlo v rakouských zemích mocnářství (tedy v Čechách) v roce 1869.

Informace z tohoto moderního sčítání na české straně řešeného území najdeme v lexikonu **Kolektiv (1872)**, který udává celkové počty obyvatel (rozděleně na muže a ženy) a počty domů v obcích a osadách. Data o obyvatelstvu v lexikonu jsou poměrně podrobná. Informace o obyvatelstvu na území Vitorazska tento lexikon nezahrnuje.

V roce 1882 byly vydány lexikony ze sčítání obyvatel v roce 1880 na obou stranách řešeného území. Českou část řešeného území zpracovává lexikon **Kolektiv (1882)** a rakouskou částí řešeného území lexikon **Kolektiv (1882)**. Získaná data z obou lexikonů jsme museli upravovat do podoby námi vymezených sídel.

Pro rakouskou část existují ještě další lexikony zabývající se sčítáním z roku 1880, např. **Kolektiv (1883a)** a **Kolektiv (1883b).** Sledují území okresů, „velkých obcí" a „malých obcí" a místních částí. Najdeme v nich také dělení obyvatel podle pohlaví, národnosti a náboženství.

Lexikon **Kolektiv (1892)** mapující rakouskou část řešeného území ze Sčítání 1890 je více územně podrobný ve srovnání s předchozím.

Pro českou stranu řešeného území vyšel dvojjazyčný lexikon **Kolektiv (1893)** ze sčítání v roce 1890. V tomto lexikonu najdeme počty obyvatel katastrálních obcí, přidělených míst a samot, názvy jsou v německém jazyce a je zde uveden přepis těchto názvů do češtiny, přepisy nejsou ještě definitivní.

Velmi podrobným lexikonem pro českou část řešeného území ze sčítání 1900 je **Kolektiv (1904).** Nebylo zde třeba velkých úprav dat. Lexikon si zachoval podobnou povahu jako předchozí lexikon. Názvy jsou vedeny v němčině a v češtině.

Pro rakouskou část řešeného území jsou použitelné lexikony **Kolektiv (1905)** a **Kolektiv (1907)** ze sčítání v roce 1900. Jsou zde uvedeny informace o počtu obyvatel za jednotlivé okresy, „velké obce", „malé obce" a i části obcí a místní části obcí. Lexikony jsou doplněny i daty týkající se některých zařízení služeb nacházejících se především ve střediscích osídlení („velké obce").

Sčítání z roku 1910 se na české straně věnuje lexikon **Kolektiv (1913)**. Tento lexikon je méně územně podrobný oproti předcházejícímu. Jsou v něm sice uvedeny i části katastrálních obcí příp. i osady, ale v lexikonu k nim nenajdeme příslušný počet obyvatel. Opět zde najdeme německé názvy u některých i jejich české ekvivalenty.

Pro rakouskou část a toto sčítání vyšly lexikony **Kolektiv (1915) a Kolektiv (1916).** Oba tyto lexikony podávají informace o počtu obyvatel za okres, území „velké obce", „malé obce", části obce a místní části obce.

Kolektiv (1923) je lexikon sledující na české straně řešeného území sčítání z roku 1921. Jde o třídílný lexikon, zachovávající si stejnou strukturu jako lexikon z předchozího sčítání (Kolektiv, 1913). Není zde uveden počet obyvatel u částí osad. Pokud bylo třeba získat tyto údaje, muselo se vyjít z počtu domů za tuto část osady a z počtu obyvatel za celou osadu. Čtenář zde nalezne také stav národnostních poměrů v roce 1921 a stav náboženských poměrů v roce 1921.

V rakouské straně řešeného území proběhlo sčítání až v roce 1923 a jeho výsledkem jsou díla **Kolektiv (1926a)** a **Kolektiv (1926b)**. V lexikonech není tak územní podrobnost struktury údajů jako v lexikonu ze sčítání v roce 1910. Obě díla (Kolektiv, 1926a, Kolektiv 1926b) značně poznamenal rozpad Rakouska-Uherska.

Statistický lexikon ze sčítání v roce 1930 v české části řešeného území - **Kolektiv (1934)** je velmi podrobný a pomocí něj jsme dopočítávali data v jiných letech a získávali jsme z něj také data o národnostním složení obyvatel v české části řešeného území

V rakouské části řešeného území proběhlo sčítání v roce 1934. Věnují se mu lexikony **Kolektiv (1935a)** a **Kolektiv (1935b)**. V těchto lexikonech jsou opět uvedena data o obyvatelstvu v sídlech, můžeme zde však najít i údaje o ekonomicky aktivním obyvatelstvu, zvláštností je velmi dobrá propracovanost informací o zaměstnanosti a nezaměstnanosti obyvatelstva.

Ze 40-tých let 20. století neexistují podrobná statistická díla o obyvatelstvu řešeného území vlivem válečných událostí. Sčítání, které proběhlo pro patronací nacistů není úplné a kvalitní.

Další vydaným lexikonem, tentokrát lexikonem ze sčítání v roce 1951 v rakouské části řešeného území byl lexikon **Kolektiv (1953)**. Územní podrobnost dat zůstala nezměněna, ale nedochází zde k rozdělení obyvatel podle pohlaví, náboženství a národnosti.

Ve srovnání s lexikonem (Kolektiv, 1934) je lexikon **Kolektiv (1955)** zpracovávající českou část řešeného území. Z důvodu změny administrativního členění obcí, v lexikonu najdeme jen poměrně územně hrubou statistiku. Vysídlená sídla v pohraniční do lexikonu nebyla zahrnuta.

V roce 1965 vyšel lexikon pro rakouskou část řešeného území **Kolektiv (1965)**, sledující sčítání proběhlé v roce 1961. Lexikon si zachovává svoji podrobnost i členění ze sčítání v roce 1951 jako lexikon (Kolektiv, 1953).

Statistický lexikon o české části řešeného území **Kolektiv (1966)** se stal významným zdrojem informací, protože má jemnější územní členění než lexikon (Kolektiv, 1955).

V lexikonu **Kolektiv (1976)** s daty o české části řešeného území ze sčítání v roce 1970, nalezneme data za jednotlivé obce a části obcí. Kromě počtu obyvatel jsou zde uvedeny i informace o nadmořské výšce sledovaných obcí a jejich částí, o věkové struktuře obyvatelstva, počtu žen a mužů a základní informace o ekonomicky aktivním obyvatelstvu.

Rakouské sčítání v roce 1971 sledují lexikony **Kolektiv (1977a)** a **Kolektiv (1977b)**. Struktura lexikonů je datově velmi vyhovující a nebylo téměř žádných úprav.

Na základě proběhlého sčítání v roce 1980 na české straně řešeného území byl vydán lexikon **Kolektiv (1984)**. Data jsou zde tříděna obdobně jako v předcházejícím lexikonu, ale navíc jsou zde přidána data za základní sídelní jednotky (ZSJ), což jsou zhruba „místní části osady".

Výsledky ze sčítání obyvatel na rakouské straně řešeného území přinášejí lexikony **Kolektiv (1985a)** a **Kolektiv (1985b)**. V těchto lexikonech je jiná grafická úprava, která umožňuje přehlednější vyhledávání informací o obyvatelstvu.

V roce 1991 proběhlo v obou částech řešeného území další pravidelné sčítání obyvatel. Toto sčítání vedlo ke vzniku lexikonů **Kolektiv (1993a)** a **Kolektiv (1993b) pro** rakouskou stranu řešeného území. Podoba těchto lexikonů je zhruba stejná jako u předchozího lexikonu.

Na české straně sleduje toto sčítání lexikon **Kolektiv (1994)**. I v tomto lexikonu zůstala stejná struktura územního členění jako u lexikonu (Kolektiv, 1984). Kromě dat o obyvatelstvu v sídlech je zde možno najít i informace o věkové struktuře, počtu domů a bytů a o objektech individuální rekreace.

Poslední proběhlé sčítání bylo v roce 2001. Pro rakouskou část řešeného území byl publikován lexikon **Kolektiv (2003).**

V době zpracovávání databáze diplomové práce ještě nebyl k dispozici lexikon pro českou část řešeného území, ten vyšel až ke konci roku 2005 – **Kolektiv (2005)**. Používali jsme však počítačové databáze z Českého statistického úřadu, které byla k dispozici o rok dříve.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR **Kolektiv (1978),** v lexikonu jsou uvedena data o počtu obyvatel, dále počty domů v obcích a částech obcí ze sčítání z let 1869-1970. Jednotlivé obce jsou zde roztříděny v abecedním rejstříku v rámci okresů, problémem je získávání dat za sídla zaniklá nebo téměř zaniklá.

4. Metodika

4. 1. Definice „geografického sídla" a vymezení „geografických sídel" v řešeném území

Našim cílem bylo vyhodnotit vývoj počtu obyvatel v sídlech řešeného území zhruba za posledních 150 let. K tomuto cíli jsme potřebovali získat údaje o počtu obyvatel v každém sídle a ve stanovených časových řezech. Důležité bylo, aby sídla byla vymezována jednotným přístupem, jak na české tak i na rakouské straně hranice, a aby šlo o reálně existující sídla v krajině, eventuelně o sídla, která existovala před odsunem německého obyvatelstva z české části řešeného území.

Oficiální statistika poskytuje údaje o počtu obyvatel za administrativně vymezená sídla („administrativní sídla"), respektive za obce, části obcí, ZSJ, osady, místní části osad a to na základě sčítání obyvatelstva, bytů, domů a domácností ve zhruba 10-letých intervalech, eventuelně i z průběžné registrace obyvatel (ta je však méně přesná a většinou vykazovaná za celé obce). Problémem těchto statistických údajů za „administrativní sídla" je skutečnost, že v průběhu jednotlivých sčítání docházelo ke změnám ve vymezení „administrativních sídel", takže data nelze mnohdy srovnávat. Administrativní vymezení sídel také není často v souladu s urbanistickým či geografickým sídlem v krajině. Proto bylo třeba nejprve vymezit strukturu „geografických sídel" v území a k nim poté přizpůsobit data z jednotlivých sčítání obyvatel. Jelikož řešené území leželo původně v jednom státě - Rakousko-Uhersko byla sčítání lidu zpočátku organizováno jednotným způsobem, takže se charakter údaje ve statistikách ze sčítání se svým charakterem od sebe neodlišovaly. Změny nastaly zvláště po 2. světové válce. Zatímco na rakouské straně řešeného území docházelo jenom k malým změnám územní struktury „administrativních sídel", na české straně řešeného území se osídlení a jeho administrativní uspořádání zásadně změnily, především vlivem odsunu německého obyvatelstva, nedostatečným dosídlením, rušením sídel ležících u hranice a silnou depopulací venkova.

Na české i rakouské straně se postupně od r. 1869 až do r. 1930 (1934) zvyšovala územní podrobnost dat publikovaných v lexikonech ze sčítání, ovšem na české straně tento proces narušen v období po 2. světové válce (hlavně v pásu podél hranic). Postupně se i zde začínají objevovat údaje opět s vyšší územní podrobností (až do r. 2001).

„Administrativní sídlo" může mít podobu místní části osady, resp. základní sídelní jednotky, eventuelně celé osady, části obce, výjimečně celé obce (pokud se neskládá

z několika územně oddělených částí). Administrativní vymezování sídel nebylo vždy geograficky přesně a v čase se měnilo. Od některých reálně existujících měst mohla být ve statistikách oddělena jejich příměstská část, která s nimi stavebně souvisela (Nové Hrady – Údolí u Nových Hradů), některé administrativně vymezené osady či části obcí se mohly skládat z několika územně oddělených enkláv osídlení, které fungovaly jako svébytná „geografická sídla". Naopak do administrativního vymezení měst či větších venkovských sídel byla často připočítána menší, blízko ležící, ale územně oddělené enklávy osídlení (samostatná „geografická sídla"). Některé samoty byly administrativně přičleněny jinam než by to odpovídalo přirozené spádovosti těchto samot. U rozptýleného osídlení někdy docházelo k nevhodnému administrativnímu odtržení enkláv tohoto rozptylu či k připojování enkláv ze sousedství, přičemž tento rozptyl fungoval jako svébytné rozptýlené „geografické sídlo" v určité krajinné struktuře (v rakouské části řešeného území však byla většinou tato sídla vymezena dobře).

Z těchto důvodů jsme zavedli pojem „geografické sídlo". Každá samostatná kompaktní enkláva osídlení či pásová zástavba v území s alespoň 4 domy a alespoň s 30 trvale bydlícími obyvateli je „geografickým sídlem". Výjimečně mohlo „geografické sídlo" být i sídlem jen s 20 až 29 obyvateli, pokud však mělo alespoň v jednom sčítání 30 a více obyvatel. V rakouské části řešeného území existují rozsáhlá horská a zalesněná území, kde bylo osídlení ještě rozdrobenější. Zde jsme výjimečně vymezili asi patnáct „geografických sídel", která v krajině reálně existovala, ale o několik málo obyvatel nedosahovala výše uvedených minimálních hodnot počtu obyvatel. K „geografickému sídlu" lze připojit blízko ležící sídlu spádující samoty, pokud nejsou součástí „geografických sídel" rozptýleného osídlení. „Geografické sídlo" rozptýleného osídlení je souhrnem blízko ležících jednotlivých samot a malých enkláv skupin domů vzájemně dopravně propojených a ležících v charakteristickém krajinném prostředí. Zde musí být minimálně 4 domy a alespoň 30 trvale bydlících obyvatel (včetně výše uvedených výjimek).

Pod pojmem domy chápeme domy s byty trvale obývanými či v minulosti trvale obývanými (dnes obvykle rekreační chalupy). Vedle obytné zástavby může být součástí sídla i zástavba neobytná. Samostatnou enklávu neobytné zástavby (průmyslový podnik obklopený volnou krajinou) však nepovažujeme za „geografické sídlo", stejně tak ani zástavbu v osadě rekreačních chat. Podmínka minimálního počtu obyvatel platila v našem případě našich analýz vývoje obyvatelstva a osídlení pro 1930, resp. 1934, kdy ještě nebyla struktura osídlení na české straně řešeného území v zásadě změněná. Později tedy mohlo mít sídlo v celém řešeném území i 20, 10 i 0 obyvatel.

Pokud ležela dvě „administrativní sídla" nedaleko sebe, postupovali jsme individuálně, většinou jsme zohlednili administrativní vymezení sídel a vytvořili jsme dvě „geografická sídla", záviselo na šířce proluky mezi zástavbami. Od měst a městysů jsme většinou oddělovali územně samostatné enklávy suburbií (vymezili jsme je jako „geografická sídla", také protože se většinou odlišují svým populačním vývojem od těchto měst a městysů a ještě více od populačního vývoje venkovských sídel od měst a městysů vzdálených. V české části řešeného území jsme počítali s tím, že vymezíme značné množství „geografických sídel" současnosti zaniklých (fyzicky zaniklých – demolovaných nebo sídel pouze chalupářských), nebo téměř zaniklých (žije zde trvale několik obyvatel). Protože však tato sídla byla v r. 1930 regulérními „geografickými sídly", považujeme je v našem hodnocení stále za „geografická sídla".

Po definování „geografického sídla" jsme přistoupili k vymezování geografických sídel v řešeném území. Na rakouské straně jsme používali mapy 1 : 25 000 (získali jsme je prostřednictvím katastrálních úřadů v Rakousku) a také turistickou mapu 1 : 50 000 (Kolektiv, a rok vydání neuveden, Kolektiv, b rok vydání neuveden, Kolektiv, c rok vydání neuveden), vše jsme konfrontovali se strukturou administrativních sídel v rakouské části řešeného území publikovanou v jednotlivých lexikonech ze sčítání a nakonec jsme ještě vymezení geografických sídel prověřili v terénu. Těchto prací se zúčastnili doc. Kubeš Jan, Mgr. Mičková Karolína, Mgr. Broukal Tomáš. Po určité době jsme vymezení řešeného území ještě přehodnotili, připojením 38 sídel a vyloučením 16 sídel, pak bylo možné zahrnout do rakouské části řešeného území celé „velké obce". V české části řešeného území jsme využívali starší mapy 1 : 75 000 a 1 : 25 000, nové mapy 1 : 25 000, 1 : 50 000 (vedle základních map, také turistické mapy) a také historické a současné letecké snímky. Těchto prací se zúčastnili doc. Kubeš Jan a Mgr. Šulová Renata. Také i zde došlo k menším změnám ve vymezení území. Celkem jsme v řešeném území vymezili 465 geografických sídel, z toho na české straně 179 sídel a na rakouské straně 286 sídel. Na sběru údajů za nově začleněná sídla se podílely také Holubová Alena a Binková Zuzana.

V rakouské části řešeného území docházelo k velké shodě mezi vymezením „administrativních a geografických sídel", a navíc se zde administrativní vymezení sídel i velkých obcí v čase příliš neměnilo. Tato skutečnost usnadnila přiřazovaní údajů o počtu obyvatel z jednotlivých sčítání ke „geografickým sídlům". Menší úpravy jsme prováděli především v prostorech rozptýleného osídlení, eventuelně v údolích s řetězcem bývalých mlýnů a hamrů, které jsme slučovali do jednoho „geografického sídla". Pro tato sídla jsme museli údaje dohledávat v rakouských archívech (Broukal, 2005). Pokud bylo výjimečně

potřeba vytvořit název námi definovaného „geografického sídla", potom jsme využívali názvu samoty či skupiny domů s největším počtem obyvatel v rámci tohoto sídla. Tam, kde dvě „administrativní sídla" spolu stavebně souvisela, jsme vytvářeli většinou jedno „geografické sídlo". Poněkud nepřehledná situace byla v okolí města Freistadt, které se ve sledovaném období prostorově velmi rozrůstalo a postupně dosahovalo k venkovským sídlům v okolí.

Na české straně řešeného území byly podmínky pro naši práci mnohem méně příznivější. Vymezování „administrativních sídel" se zde často měnilo. V poválečném období se mnoho „geografických sídel" vymezených podle situace v r. 1930 „ztratilo". Jak jsme již uvedli v české části řešeného území, jsme při vytváření struktury „geografických sídel" vycházeli jsme ze stavu osídlení v r. 1930. Toto sčítání mapuje osídlení před jeho zásadní změnou vyvolanou procesy odsunu Němců a znovu osídlení. Navíc toto sčítání bylo velmi přesné a územně podrobné (také údaje za samoty). Poskytlo nám dostatek údajů pro stanovení počtu obyvatel v každém „geografickém sídle". „Geografická sídla" při Sčítání 1930 odpovídala většinou úrovni „administrativních" osad obcí, eventuelně celým obcím, někdy jsme „geografické sídlo" ztotožnili s místní částí osady (např. Jakule, Rejta, Hřeben), nebo s několika územně téměř souvisejícími místními částmi osad obcí (např. Javory, Třebíčko u Benešova nad Černou).

Lexikon ze Sčítání 1930 (Kolektiv, 1934) ještě navíc pracoval s historickou typologií sídel. Byla zde např. také vyznačena města a městyse. Např. Německý Benešov (později Benešov nad Černou), Nové Hrady, Besednice, Cetviny, Dobrá Voda, Dolní Dvořiště, Hojná Voda, Stropnice (později Horní Stropnice), Kaplice, Rychnov nad Malší, Trhové Sviny, dále vsi, vísky, skupiny domů, mlýnů a samoty (také různé typy samot). Tuto historickou typologii sídel jsme nevyužili, protože v sobě nesla pečeť kategorizace v dávnější historii, a dnes již často neodpovídal realitě. V jiných letech Sčítání se již jen s obtížemi dařilo transformovat údaje za administrativně vymezená sídla, těchto údajů za námi vymezená „geografická sídla". Největší problémy jsme měli s úpravou dat ze Sčítání 1950, 1961 a 1970.

Jiným problémem bylo stanovení názvů „geografických sídel" v české části řešeného území. Názvy sídel se zde často měnily, zvláště pokud byla osídlena Němci. Pokud bylo možné v r. 2001 „geografické sídlo" ztotožnit se základním sídelní jednotkou (ZSJ), používáme název této ZSJ pro název „geografického sídla". Pokud tomu tak nebylo, používáme českou variantu názvu obce či místní části osady podle Sčítání 1930. V několika případech žádný takový český název v r. 1930 neexistoval a byli jsme nuceni

použít název německý (Pohnholz, Mühlberg). Detailně je tato problematika probrána v práci **Šulová, 2005.**

4. 2. Sběr dat o počtu obyvatel v sídlech z jednotlivých sčítání v letech 1869 – 2001

Jednotlivá sčítání OBDD mezi lety 1869 – 2001 byla zpracována do lexikonů ze sčítání – Sčítání 1869 (Kolektiv, 1871 – rakouská část, Kolektiv, 1872 – česká část), Sčítání 1880 (Kolektiv, 1882 – pro českou i rakouskou část, Kolektiv, 1883a, Kolektiv, 1883b – rakouská část), Sčítání 1891 (Kolektiv, 1892 – rakouská část, Kolektiv, 1893 – česká část), Sčítání 1900 (Kolektiv, 1904 – česká část, Kolektiv, 1905, Kolektiv, 1907 – rakouská část), Sčítání 1910 (Kolektiv, 1913 – česká část, Kolektiv, 1915, Kolektiv, 1916 – rakouská část), Sčítání 1921 (Kolektiv, 1923 – česká část, Kolektiv, 1926a, Kolektiv 1926b – rakouská část), Sčítání 1930 (Kolektiv, 1934 – česká část), Sčítání 1934 (Kolektiv, 1935a, Kolektiv, 1935b – rakouská část), Sčítání 1950 (Kolektiv, 1953 – rakouská část), Sčítání 1951 (Kolektiv, 1955 – česká část), Sčítání 1961 (Kolektiv, 1965 – rakouská část, Kolektiv, 1966 – česká část), Sčítání 1970 (Kolektiv, 1976 – česká část), Sčítání 1971 (Kolektiv, 1977a, Kolektiv, 1977b – rakouská část), Sčítání 1980 (Kolektiv, 1984 – česká část), Sčítání 1981 (Kolektiv, 1985a, Kolektiv, 1985b – rakouská část), Sčítání 1991 (Kolektiv, 1993a, Kolektiv, 1993b – rakouská část, Kolektiv, 1994 – česká část) a Sčítání 2001 (Kolektiv, 2003 – rakouská část).

Pro českou část řešeného území jsme lexikony obstarali ve Vědecké knihovně v Českých Budějovicích, některé prezenčně, jiné s obtížemi přefocovali. Lexikon ze sčítání 2001 vyšel velmi pozdě (Kolektiv, 2004), takže jsme využívali počítačových databází poskytnutých krajskou pobočkou v českém statistickém úřadě v Českých Budějovicích. Některé údaje jsme také kontrolovali pomocí retrospektivních lexikonu obcí ČSSR (Kolektiv, 1978, ale ten není dostatečně územně podrobný). Údaje za sídla Vitorazska do roku 1910 jsme získali z lexikonů pro Dolní Rakousy. Údaje o počtu obyvatel v „geografických sídlech" v r. 2001, které nebylo možné získat z databáze, neboť tato „geografická sídla" nebyla ZSJ, jsme zjišťovali i telefonicky na obecních úřadech u trvale bydlících (i starší počty obyvatel), eventuelně jsme je zjistili v terénu.

Sčítání 1869 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1872). Lexikon je v němčině, psán švabachem a jsou zde údaje za obce a osady. Přes rejstříky bylo možné některé německé názvy převést na české. Zhruba pro 10 „geografických sídel" nebylo

prostřednictvím tohoto lexikonu možné vytvořit počet obyvatel, tak jsme údaje dopočítali zpětně (viz dále).

Sčítání 1880 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1882). Je v němčině a české ekvivalenty názvů zde nejsou uvedeny. Obsahuje údaje za obce a osady a to v dostatečné podrobnosti pro převod údajů za geografická sídla.

Sčítání 1890 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1893). Inovací je česko – německá podoba lexikonu. Jsou zde údaje o počtu obyvatel podle místních obcí, katastrálních obcí i „přidělených místech" a samotách. Některé české názvy jsou umělé a neodpovídají pozdějšímu názvu z 30. let 20. století, takže existují geografická sídla s dvěma i více variantami českých názvů (Blánsky x Blansko, Trochy x Dochov, Julienhajna (německy Julienhain) x Hranice). Scházela některá data pro části přidělených samot (později místních části osady), pokud jsme je vymezili jako „geografická sídla".

Sčítání 1900 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1904). Vykazuje velmi územní podrobnost dat, která se dobře váže na podrobnost a strukturu dat ze sčítání 1930. jsou zde za místní obce, místní osady a místní části osad. Lexikon je převážně německý, ale u většiny místních názvů je uveden český ekvivalent.

Sčítání 1910 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1913). Je bohužel méně podrobný než lexikon předchozí, neboť schází údaje za místní části osad. Bylo proto nutné některé údaje dopočítat. Lexikon je psán česky a jsou zde uvedeny i německé názvy některých sídelních jednotek.

Sčítání 1921 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1923). Opět značně podobný a strukturně podobný lexikonu ze sčítání 1930. Údaje za místní obce, osadu a místní části osad, ovšem u posledních jsme místních části osad je uveden pouze údaj o počtu domů nikoliv však o počtu obyvatel. Tento problém jsme řešili v některých případech dopočítáním přes počty domů. Lexikon je v češtině a jsou zde i německé ekvivalenty sídelních jednotek.

Sčítání 1930 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1934). Je územně velmi podobný. Má podobnou strukturu jako předchozích lexikonech a navíc obsahuje údaje o počtu obyvatel v místních částech osad i v samotách. Byl to pro nás základní dílo, co se týče do komplexnosti údajů a co do jejich struktury.

Sčítání 1950 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1955). V tomto lexikonu jsou údaje za obce a jejich osady, však jemnější územní členění chybí. Osady v blízkosti hranic byly uměle slučovány. Nejsou zde údaje pro zrušená „geografická sídla" po odsunu Němců (ovšem v roce 1950 ještě nebylo tolik sídel zrušeno). Tyto skutečnosti přinesly řadu

problémů při vypočítávání počtu obyvatel některých „geografických sídel", zvláště těch ležících podél hranic.

Sčítání 1961 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1966). Územní podrobnost statistiky se o něco málo zvětšila. Přibyla však další zrušená „geografická sídla", která nebyla v tomto lexikonu již vymezována.

Sčítání 1970 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1976). Poskytuje údaje za obce a částí obcí. Územní podrobnost statistiky se zvýšila, jsou zde vyjmenovány části a části obcí (dříve místní části osad, později ZSJ), ale není u nich uveden počet obyvatel.

Sčítání 1980 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1984). Je návratem podrobnosti a kvality lexikonu z r. 1930. Vedle údajů za obce a jejich částí jsou zde údaje i za ZSJ. Ovšem tam, kde byla sídla zrušena, nebyla ani v tomto lexikonu ZSJ vymezena.

Sčítání 1991 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 1994). Měl podobnou strukturu jako předchozí lexikon ZSJ přibylo.

Sčítání 2001 bylo zpracováno v lexikonu (Kolektiv, 2005). Mají opět údaje za obce, částí obcí a ZSJ a počet ZSJ se ještě zvýšil oproti údajům ze sčítání v r. 1930, však schází data za sídla zanikla nebo téměř zaniklá, když se nedostaly na úroveň ZSJ. Museli jsme proto údaje některé údaje získávat telefonicky či na místě.

Pro rakouskou část řešeného území jsme lexikony ze sčítání OBDD vyhledávali v rakouských knihovnách, konkrétně v Zemské knihovně v Linci, v Zemském archívu v Linci, knihovně a badatelně Statistického úřadu ve Vídni. Problémem bylo kopírování stránek ze starších lexikonů, v některých případech jsme hledali data i pomocí archívu sčítacích lístků. Jelikož struktura osídlení nebyla na území Rakouska zásadně změněna. Rakouská statistika byla územně značně podrobná a stálá, proto nebyly v rakouské části řešeného území výrazné problémy s přiřazováním údajů o počtu obyvatel k jednotlivým geografickým sídlům.

Lexikony ze sčítání 1869 – 1910 (Kolektiv, 1871, Kolektiv, 1882, Kolektiv, 1883a, Kolektiv, 1883b, Kolektiv, 1892, Kolektiv, 1905, Kolektiv, 1907, Kolektiv, 1915 a Kolektiv, 1916) mají stejnou strukturu jako již zmiňované lexikony pro českou část řešeného území. Názvy v nich uvedené jsou pouze v němčině. Novější sčítání – 1923, 1934, 1951, 1961, 1971, 1981, 1991, 2001 jsou prezentovány v lexikonech (Kolektiv, 1926a, Kolektiv, 1926b, Kolektiv, 1935a, Kolektiv, 1935b, Kolektiv, 1953, Kolektiv, 1965, Kolektiv, 1977a, Kolektiv, 1977b, Kolektiv, 1985a, Kolektiv, 1985b, Kolektiv, 1993a, Kolektiv, 1993b a Kolektiv, 2003). Územní podrobnost a struktura dat v těchto lexikonech je dostatečná pro vytvoření údajů o počtu obyvatel v „geografických sídlech". V několika

případech „geografických sídel" rozptýleného osídlení bylo třeba nahlédnout do sčítacích lístků. Pokud nebylo možné z lexikonů zjistit údaj o počtu obyvatel v některém „geografickém sídle", v některém roce sčítání, museli jsme údaj dopočítat. Vždy jsme dbali na to, aby při rozdělování obyvatel zůstal zachován celkový počet obyvatel obce či regionu.

Všechny potřebné údaje jsme nalezli ve Sčítáních v r. 1930, resp. v r. 1934 a v rakouských lexikonech z novodobých sčítání. V české části řešeného území se nám podařilo pomocí lexikonů ze sčítání 1921 a pomocí dalšího výzkumu zajistit potřebná data. Scházející údaje v české části řešeného území za roky 1950, 1961, 1970 i 1980 jsme různě dopočítávali a přepočítávali prostřednictvím údajů z let 1930 a 2001 (pomocí podílů na celku v těchto letech jsme odhadovali počty obyvatel v r. 1950, v r. 1970 i eventuelně v r. 1980). Chybějící data pro r. 1921 jsme většinou dopočítali prostřednictvím údajů o počtu obyvatel za roky 1910 a 1930 a počtu domů za rok 1920. Určitým problémem bylo stanovit rok zániku sídla. Sídla zanikala brzy po odsunu německého obyvatelstva, dále pak v průběhu 50 let (rušení sídel zahraničním zátarasem) i v 60. a 70. letech (depopulací). Tuto skutečnost nebylo možné často prostřednictvím daných lexikonů zjistit (počet obyvatel v „geografických sídlech" byl tak malý, že sídlo nebylo vykazováno v lexikonu). Jedinou možností bylo dotazování. Někdy také docházelo ke změnám územního vymezení částí obcí nebo ZSJ. I tento problém projevující se dramatickými změnami počty obyvatel jsme se snažili vyřešit. Obrovské množství úprav dat získaných z lexikonů i z jiných zdrojů prováděl doc. Kubeš s Mgr. Šulovou, je popsáno v práci Šulová (2005). U necelé poloviny „geografických sídel" v české části řešeného území nebylo nutné data z lexikonů upravovat, u dalších „geografických sídel" však ano, někdy při jednom či dvěma sčítání, jindy u mnoha sčítání. Týká se i geografických sídel velkých, ze kterých byli odečítáni obyvatelé nacházející se v „geografických sídlech" a v lexikonu nefigurující.

Výsledkem celé práce je matice dat uspořádaná podle „geografických sídel" řešeného území (pro českou a rakouskou část řešeného území zvlášť), kdy u každého „geografického sídla" je uveden počet obyvatel při sčítání 1869 (Kolektiv, 1871 – rakouská část, Kolektiv, 1872 – česká část), při sčítání 1880 (Kolektiv, 1882 – pro českou i rakouskou část, Kolektiv, 1883a, Kolektiv, 1883b – rakouská část), při sčítání 1891 (Kolektiv, 1892 – rakouská část, Kolektiv, 1893 – česká část), při sčítání 1900 (Kolektiv, 1904 – česká část, Kolektiv, 1905, Kolektiv, 1907 – rakouská část), při sčítání 1910 (Kolektiv, 1913 – česká část, Kolektiv, 1915, Kolektiv, 1916 – rakouská část), při sčítání 1921 (Kolektiv, 1923 – česká část, Kolektiv, 1926a, Kolektiv 1926b – rakouská část), při sčítání 1930 (Kolektiv, 1934 – česká část), Sčítání 1934 (Kolektiv, 1935a, Kolektiv, 1935b

– rakouská část), při sčítání 1950 (Kolektiv, 1953 – rakouská část), při sčítání 1951 (Kolektiv, 1955 – česká část), při sčítání 1961 (Kolektiv, 1965 – rakouská část, Kolektiv, 1966 – česká část), při sčítání 1970 (Kolektiv, 1976 – česká část), při sčítání 1971 (Kolektiv, 1977a, Kolektiv, 1977b – rakouská část), při sčítání 1980 (Kolektiv, 1984 – česká část), při sčítání 1981 (Kolektiv, 1985a, Kolektiv, 1985b – rakouská část), při sčítání 1991 (Kolektiv, 1993a, Kolektiv, 1993b – rakouská část, Kolektiv, 1994 – česká část) a při sčítání 2001 (Kolektiv, 2003 – rakouská část).

Celkem jsme získali údaje za 465 „geografických sídel", z toho v české části řešeného území 179 sídel a v rakouské části řešeného území 286 sídel. Matice obsahuje 465 * 13 údajů, zdrojová data byla však početnější.

4. 3. Postupy analýzy vývoje počtu a podílu obyvatel a počtu a podílu sídel podle velikostních kategorií sídel

Pro sledování sídel podle jejich velikosti, resp. podle jejich počtu obyvatel jsme vytvořili následující kategorizaci. ***Velmi malá venkovská sídla*** – sídla s 0 - 49 obyvateli (dříve venkovské osady). Jde o sídla bez obecních úřadů (až na výjimky) a bez obslužné vybavenosti (např. prodejnu potravin či hostinec zde najdeme jen v rekreačních sídlech). Dříve tato sídla vznikala jako územně odloučené osady větších venkovských sídel, dnes tato sídla vznikají procesem depopulace. V některých sídlech byla depopulace výrazná, počet obyvatel zde poklesl až na nulu (rekreační sídla, či sídla dnes fyzicky zrušená - zaniklá). V této kategorii rozlišujeme tři subkategorie: sídla s 0 obyvateli, 1 - 9 obyvateli, 10 - 49 obyvateli.

K depopulaci docházelo až po 2. sv. válce. Kategorie sídel, byla vymezována na základě situace v roce 1930 (1934). Všechna námi vymezená „geografická sídla" musela mít alespoň v jednom roce sčítání 30 a více obyvatel, ale byly připuštěny i výjimky (viz kapitola 4.1.).

V roce 1930 bylo sídel s 0 - 49 obyvateli v české části řešeného území 10,6 % (žilo zde 1,7 % obyvatel), v roce 1934 jich bylo v rakouské části řešeného území 27,3 % (žilo v nich 6,3 % obyvatel). Výjimkou bylo v řešeném území sídlo Střítež, které mělo v roce 2001 celkem 40 obyvatel a mělo obecní úřad.

Malá venkovská sídla - sídla s 50 - 99 obyvateli, tato sídla lze označit jako venkovské osady venkovských sídel větších a také jako samostatná venkovská sídla ve vyšších nadmořských výškách. Tato malá venkovská sídla mohou mít obecní úřad (jen

sídla v české části řešeného území). Tato sídla mívají prodejnu potravin či hostinec. V roce 1930 bylo sídel s 50 – 99 obyvateli v české části řešeného území 27,4 %, v roce 1934 jich bylo v rakouské části řešeného území 33,2 %.

Malá až středně velká venkovská sídla - sídla s 100 - 199 obyvateli, tato sídla vznikla většinou jako samostatná venkovská sídla. Vznikala hlavně v místech prostorově omezenějších (plužina v okolí sídla měla jen omezenou rozlohu či ležela ve vyšší nadmořské výšce) nebo v místech s malou zemědělskou intenzitou (ve vyšší nadmořské výšce jsou pastvin a louky). Někdy záležela velikost sídla na hustotě rozložení sídel v okolí. Obecní úřad se u těchto venkovských sídel vyskytují jen zřídka (v české části řešeného území např. sídla Petříkov, Hranice). Ve většině sídel je prodejna potravin a hostinec. V roce 1930 bylo sídel s 100 – 199 obyvateli v české části řešeného území 32,9 %, v roce 1934 jich bylo v rakouské části řešeného území 26,9 %.

Středně velká venkovská sídla - sídla s 200 - 499 obyvateli, jde běžná venkovská zemědělská sídla, která se nacházejí v zemědělsky úrodnějších oblastech pahorkatin. Obecní úřad je přítomen téměř vždy, ale v rakouské části řešeného území méně často. V minulosti šlo také o sídla původně obslužně střediskové, která vlivem depopulace poklesla o jednu či více kategorií níže a tuto střediskovost ztratila. V sídlech bývá základní vybavenost např. obchod s potravinami, hostinec, mateřská škola či malotřídní základní škola. V roce 1930 bylo sídel s 200 – 499 obyvateli v české části řešeného území 20,7 % (žilo zde, ale 27,9 % obyvatel), v roce 1934 jich bylo v rakouské části řešeného území 10,4 % (žilo 25,8 % obyvatel).

Velká venkovská sídla - sídla s 500 - 999 obyvateli, jde převážně o sídla s základní střediskovou obslužnou funkcí v systému osídlení. V českém části řešeného území mohly do této kategorie poklesnou německé městyse, které byly nedostatečně dosídlené. Obecní úřad je zde přítomen téměř vždy. Obslužná vybavenost je odpovídají jejich střediskové funkci (např. základní škola (plně organizovaná), pošta, policejní stanice, prodejna potravin a další prodejny se zbožím běžné spotřeby, lékař...). V roce 1930 bylo sídel s 500 – 999 obyvateli v české části řešeného území 6,1 %, v roce 1934 jich bylo v rakouské části řešeného území pouze 1,4 %.

Městys - sídlo s 1000 - 2499 obyvateli, jde o sídla na rozmezí mezi venkovským sídlem a městem, někdy jde o satelity okolích větších měst. V českém pohraničí se vlivem depopulace do této velikostní kategorie dostala dřívější města, která měla před válkou více obyvatel. Obecní úřad je zde přítomen vždy, obslužnou vybavenost je zde na vyšší úrovni např. prodejna se základním průmyslovým zbožím, základním textilním zbožím, ordinace

zubního lékaře a lékárnu. V roce 1930 bylo sídel s 1000 - 2499 obyvateli v české části řešeného území 1,7 %, v roce 1934 v rakouské části řešeného území jich bylo jen 0,4 % (pro rok 2001 však platí tyto podíly - 0,6 % v české části řešeného území a 0,7 % v rakouské části řešeného území).

Malá města - sídla s 2500 – 4999 obyvateli, jde o střediska rozšířené obslužné vybavenosti pro okolní venkovské území. Je zde např. střední škola, kulturní zařízení s pravidelným provozem, prodejny specializovaného průmyslového zboží, oděvů, bývá zde i poliklinika, jsou zde rozmanitá zařízení dalších veřejných služeb a také středně velké podniky zajišťující množství pracovních příležitostí, jak pro obyvatele města tak i pro obyvatele jejich venkovského zázemí. Tato sídla mají městský charakter zástavby. V roce 1930 bylo v sídel s 2500 – 4999 obyvateli v české části řešeného území 0,6 % (Kaplice), v roce 1934 jich bylo v rakouské části řešeného území 0,4 % (Freistadt).

Menší okresní města - sídla s 5 000-9 999 obyvateli. Jde o střediska městské obslužné vybavenosti a pracovních příležitostí pro velká venkovská zázemí těchto měst. V roce 1930(1934) nebyla v řešeném území žádná sídla, v roce 2001 do této kategorie spadaly města Freistadt a Kaplice, Trhové Sviny se k této kategorii přibližovaly.

Velikostní kategorizace sídel byly dále používány pro analýzy vývoje počtu a podílu obyvatel a sídel v řešeném území - viz Tab. 3. a Tab. 4. a byly uplatňovány i ve zpracovaných mapách a grafech. V případě vývoje počtu obyvatel bylo nutno sledovat zvlášť změny počtu obyvatel a zvlášť změny podílu obyvatel, jelikož se celkové počty obyvatel především v české části řešeného území při jednotlivých sčítáních měnily. Celkový počet sídel v řešeném území se nezměnil, je zde 179 sídel v české části řešeného území a 286 sídel v rakouské části řešeného území, která byla vymezena na základě Sčítání v roce 1930 (1934) - viz kapitola 4.1. Sídla s 0 obyvateli a sídla zaniklá, leží zejména v české části řešeného území a tak jsme je v rámci statistického souboru zachovali i nadále.

„V Tab. 3. a Tab. 4. jsou uvedena data z vybraných sčítání obyvatel. Vybrali jsme obě krajní sčítání – Sčítání 1869 (Sčítání 1850 není přesné) a Sčítání 2001. Uvnitř těchto krajních sčítání ještě přelomové sčítání v roce 1900, dále ještě nejkvalitnější Sčítání z let 1930 (1934), také první sčítání po 2. světové válce - Sčítání 1950 (1951), „transformační Sčítání 1991" a mezi nimi ještě Sčítání 1970 (1971). Kromě Tab. 3 a Tab. 4. sledujeme vývoj počtu obyvatel, podílu obyvatel, počtu sídel a podílu sídel také prostřednictvím grafů - Graf 1.- 4. Grafy jsme sestavili tak, aby byl vidět odlišný vývoj ve stejných velikostních kategoriích v české a rakouské části řešeného území. Jsou zde opět výše uvedená vybraná

sčítání. Metodickým problémem je někdy přesouvání měst v čase až přes tři největší velikostní kategorie.

Také při analýze vývoje počtu a podílu obyvatel a sídel ve sledovaných typech sídel jsme v mapách znázorňující územní rozložení územních typů uplatnili výše popsanou velikostní kategorizací sídel, nejčastěji ve stavu roku 2001.

V kapitole 5.1. i v 5.2. jsme postupovali, tak že jsme nejprve charakterizovali současné (r. 2001) počty a podíly obyvatel a sídel v české části řešeného území a následovně v rakouské části řešeného území (srovnání), poté jsme to samé uskutečnili pro r. 1930 (1934). Následně jsme sledovali vývoj počtu a podílu obyvatelstva a sídel podle velikostních kategorií, v české a v rakouské části řešeného území (srovnání) mezi lety 1869 - 1930 (1934), poté mezi léty 1930 (1934) – 1950 (1951) a nakonec v průběhu poválečného vývoje.

V Tab. 9.a., 9.b. je znázorněn vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech poněkud jiným způsobem než v Tab. 3. a v Tab. 4. Třídícím hlediskem je míra úbytku (přírůstku obyvatel mezi lety 1930(1934) - 2001 a nikoliv velikostní kategorie sídel). V jednotlivých sloupcích je uveden počet a podíl příslušných sídel a dále počet a podíl obyvatel v sídlech v roce 1930 (1934) a 2001 příslušných k jednotlivým typům úbytků, event. přírůstků" **Binková, 2006.**

4. 4. Postupy analýzy vývoje počtu a podílu obyvatel a počtu a podílu sídel v typech sídel vybraných typologií sídel

4. 4. 1. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle jejich průměrné nadmořské výšky

Sledování obyvatelstva a osídlení podle nadmořské výšky a vývojových změn bylo v minulosti často používáno v rámci sídelně geografických analýz. Bylo to také proto, že údaje o nadmořské výšce sídel se dají snadno získat a každému je zřejmé, že se s rostoucí nadmořskou výškou snižuje hustota zalidnění a mění se populační velikost a charakter sídel. Analýzy by měly kvantifikovat rozložení obyvatelstva a sídel podle nadmořské výšky a kvantifikovat změny.

Je třeba upozornit na některé metodické problémy vymezování jádra sídla, ve kterém jsme odečítali nadmořskou výšku sídla. Jádro sídla jsme většinou ztotožňovali se středem návsi či náměstí. Pokud v sídle tento prostor scházel, pak s největším kostelem, či s centrální kaplí, pokud nebyly ani tyto sakrální prvky v sídle přítomny, pak jádro sídla

bylo ztotožněno s geometrickým středem zástavby sídla nebo s centrální křižovatkou silničních komunikací v sídle. Zástavba sídla totiž může být v okolí jádra sídla koncentrická a tato zástavba může ležet celá ve stejné nadmořské výšce (potom je ztotožnění nadmořské výšky sídla s nadmořskou výškou jádra sídla správné), většinou však tomu tak není, neboť sídla většinou nemají koncentrický a rovinný charakter. Optimálnější, ale metodicky obtížně řešitelné, by bylo zprůměrování nadmořských výšek všech objektů trvalých bydlišť všech obyvatel sídla. Tento optimálnější postup jsme neuplatnili.

V rakouské části řešeného území se často nacházela sídla rozptýlená, složená z jednotlivých odloučených zemědělských usedlostí, rozkládající se nejčastěji na náhorních plošinách, horských svazích, eventuelně i v údolí toků (také „mlýnská" sídla). Zde bylo vymezení jádra sídla obtížné. Za jádro rozptýlených sídel jsme považovali tu usedlost, která ležela nejblíže středu všech usedlostí rozptýleného sídla.

Nadmořskou výšku jsme odečítali na české straně z map 1 : 50 000 a na rakouské straně z map 1 : 25 000. Nadmořské výšky jsme pak zařadili do 50 metrových intervalů s tím, že první interval (sídla do 550 m n. m.) a poslední interval (sídla 901 m n.m. a výše) byly intervaly otevřenými. Nejvýše položené sídlo řešeného území Viehberg leželo v nadmořské výšce 980 m n.m. (v české části řešeného území je to sídlo Šance 950 m n. m.) a nejníže položené sídlo Hranice leželo v nadmořské výšce 455 m n.m (v rakouské části řešeného území je to sídlo Unserfrau 510 m n. m.). Nakonec jsme vymezili 9 intervalů nadmořských výšek.

TYPOLOGIE 1. Typologie sídel podle průměrné nadmořské výšky sídla

T. 1.1. typ s průměrnou nadmořskou výškou 901 m a výše
T. 1.2. typ s průměrnou nadmořskou výškou 851 m až 900 m
T. 1.3. typ s průměrnou nadmořskou výškou 801 m až 850 m
T. 1.4. typ s průměrnou nadmořskou výškou 751 m až 800 m
T. 1.5. typ s průměrnou nadmořskou výškou 701 m až 750 m
T. 1.6. typ s průměrnou nadmořskou výškou 651 m až 700 m
T. 1.7. typ s průměrnou nadmořskou výškou 601 m až 650 m
T. 1.8. typ s průměrnou nadmořskou výškou 551 m až 600 m
T. 1.9. typ s průměrnou nadmořskou výškou 550 m a méně

Průměrná nadmořská výška všech sídel řešeného území je znázorněna v Mapě 5., společně s velikostí sídla (počet obyvatel v roce 2001). Barevná škála je analogická barevné škále používané na geografických mapách.

V Tab. 2.a., 2.b. jsme sídla zařadili podle jejich nadmořské výšky. V Tab. 5.a., 5.b. jsme pak provedli statistické setřídění sídel a obyvatel podle nadmořské výšky sídel. Vzhledem k odlišnému charakteru reliéfu v obou částech řešeného území vycházejí podíly sídel podle nadmořské výšky v obou částech odlišně. Vedle počtu a podílu sídel je ovšem třeba sledovat i počet a podíl obyvatel podle nadmořské výšky, protože v sídlech výše položených bývá obyvatelstva méně. To jsme uskutečnili v době předválečné (Sčítání 1930 (1934)) a v současnosti (Sčítání 2001), takže bylo možné sledovat změny. Změny jsme v Tab. 5.a., 5.b. vyjádřili dvojím způsobem – rozdílem podílů počtu obyvatel a také procentickým přírůstkem/úbytkem počtu obyvatel. V tabulce „a" jsou uvedena všechna sídla řešeného území a v tabulce „b" nejsou uvedena města, Freistadt, Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny a Weitra.

4. 4. 2. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle jejich převažující předválečné národnostní příslušnosti obyvatel

Po odsunu Němců z českých zemí mezi lety 1945 - 1947 byla vysídlená území znovu osídlovaná českým, eventuelně slovenským etnikem. Tři miliony vysídlených Němců ovšem bylo velmi obtížné nahradit. Mezi Sčítáními 1930 a 1950 proto velká většina sídel pohraničí zmenšila svou populační velikost. Města ve vnitrozemí se zmenšila většinou málo, města v pohraničí většinou obyvatelstvo ztratila. Např. Trhové Sviny měly v roce 1930 celkem 2661 obyvatel a v roce 1950 - 2230 obyvatel a Kaplice v roce 1930 měly 2267 obyvatel a v roce 1950 - 1902 obyvatel. Venkovská sídla vnitrozemí ztratila většinou okolo jedné třetiny obyvatelstva, venkovská sídla v pohraničí, která byla dříve osídlená Němci, ztratila často 50 a více % svého obyvatelstva. Předválečná národnostní struktura obyvatelstva v sídlech za války (resp. před ní) je tedy do určité míry klíčem k porozumění rozdílného vývoje obyvatelstva jednotlivých sídel v poválečném období.

Sčítání v roce 1930 poskytlo velmi kvalitní údaje o národnostní struktuře obyvatelstva prakticky ve všech námi sledovaných sídlech. Národnost byla sčítána v podobě mateřského jazyka československých státních příslušníků **Brabcová, 2005**, vedle toho byli vykazováni ještě „cizozemci". Nebyla odlišována česká a slovenská národnost (koncept česko-slovenské národnosti). Zastoupení Židů v sídlech bylo možné odečíst prostřednictvím náboženského vyznání přítomných obyvatel, pokud se k němu Židé přihlásili. V lexikonu Kolektiv (1934) je pro českou část řešeného území u každé obce a její osady rozlišena pouze národnost česko-slovenská, německá, maďarská, polská, atd.

a jsou zde zmíněni i cizozemci. Většinu údajů jsme získali z lexikonu poměrně snadno. Pokud jsme ovšem „geografické sídlo" skládali z místních částí osad, potom nastal problém, protože v této administrativní kategorii již údaje o národnostní příslušnosti obyvatel uvedeny nebyly. Těchto „geografických sídel" bylo přibližně 23. Zde jsme museli postupovat tak, že jsme typ Typologie 2. stanovovali podle typu, který by příslušel k nadřazené osadě obce.

Typologii 2. jsme uspořádali tak, aby se do jednotlivých typů promítla převaha česko-slovenské (dále české) národnosti nebo národnosti německé, protože jiná převaha nepřipadala v řešeném území v úvahu. Tato převaha mohla být dominantní (90,0 % a více dané národnosti), značná (70,0 % - 89,9 % dané národnosti) či mírná (50,1 % - 69,9 % dané národnosti). Touto specifikací jsme vytvořili 6 typů převažující národnostní příslušnosti obyvatel v sídlech a přidali jsme typ sedmý, vztahující se na celou rakouskou část řešeného území, kde nemělo smysl národnost sledovat vzhledem k naprosté dominanci rakouské národnosti a k neuplatnění národnostního faktoru ve vývoji obyvatelstva sídel.

TYPOLOGIE 2. Typologie sídel podle převažující národnostní příslušnosti obyvatel v roce 1930 (1934)

(data ze Sčítání 1930 (česká část) a Sčítání 1934 (rakouská část)řešeného území)

T. 2.1. typ s dominující českou národností (90,0 % a více české národnosti)
T. 2.2. typ s dominující německou národnostní (90,0 % a více německé národnosti)
T. 2.3. typ se značně převažující českou národností (70,0 % až 89,9 % české národnosti)
T. 2.4. typ se značně převažující německou národností (70,0 % až 89,9 % německé národnosti)
T. 2.5. typ s mírně převažující českou národností (50,1 % až 69,9 % české národnosti)
T. 2.6. typ s mírně převažující německou národností (50,1 % až 69,9 % německé národnosti)
T. 2.7. typ s převažující rakouskou národností (sídla v rakouské části řešeného území)

V Mapě 6. je znázorněna převažující národnost obyvatel v roce 1930/1934 ve všech sídlech řešeného území pomocí třech barev a jejich odstínů. Z Mapy 6. je také možné odečíst počet obyvatel v sídlech při Sčítání 1930 (1934). Uplatněné barvy jsou analogické s barvami používanými v národnostních mapách atlasů Československa.

V analýzách kapitoly 5.3. se vyjadřujeme i k národnostní hranici mezi českou a německou národností v r. 1930/1934 v řešeném území a někde uvádíme i další doplňkové údaje o počtu a podílu příslušníků menšinové národnosti v některých sídlech.

V Tab. 2. jsme sídla zařadili podle jejich příslušnosti k „národnostnímu" typu. V Tab. 6.a., 6.b. jsme pak provedli statistické setřídění sídel a obyvatel podle jejich příslušnosti do typů Typologie 2. Typy jsme pak seřadili tak, aby se uplatnila posloupnost od dominance od české národnosti k německé národnosti. Jde o dvě tabulky (a,b), kdy v tabulce „a" jsou uvedena všechna sídla řešeného území a v tabulce „b" nejsou uvedena města Freistadt, Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny a Weitra. Vzhledem k charakteru problému jsou v tabulce u rakouské části řešeného většinou uvedeny nulové hodnoty. Sledovali jsem počty a podíly sídel v jednotlivých typech a také především počty a podíly obyvatel v jednotlivých typech, vždy v české a rakouské části řešeného území. Počty a podíly obyvatel jsme sledovali při Sčítání 1930(1934) a také při Sčítání 2001 (pozor sídla jsou vždy zařazena podle převažující národnosti v roce 1930 (1934) nikoliv 2001!). To nám umožnilo sledovat změny počtu a podílu obyvatel v jednotlivých typech. Změny jsme vyjádřily dvojím způsobem - rozdílem podílu počtu obyvatel a procentickým přírůstkem/úbytkem počtu obyvatel.

4. 4. 3. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle exponovanosti sídel v komunikačním systému

Hypotéza 4. z úvodu práce popisuje naší prvotní zkušenost s diferenciací depopulace v řešeném území – v sídlech ležících na významných komunikacích se depopulace projevuje méně, neboť obyvatelstvo těchto sídel se může snadno dostat do středisek pracovních příležitostí a obslužné vybavenosti prostřednictvím prostředků hromadné dopravy či vlastním automobilem.

Komunikační systém řešeného území – síť silnic, místních komunikací a železnic je územně nerovnoměrně uspořádán a vyvinut, a to zvláště v české části řešeného území. Na západní straně české části řešeného území v linii Velešín, Kaplice, Dolní Dvořiště, Summerau, Freistadt, Linz, prochází významný dopravní tah zahrnující mezinárodní silnici E 55 a železniční koridor (bude v dohledné době přestavěna na dálnici či silnici pro motorová vozidla), významnou a zmodernizovanou železnici (bude v budoucnu ještě vylepšena do podoby železničního koridoru). Tento tah má svou historii. V dávné minulosti zde vedla evropská obchodní stezka propojující Povltaví s Podunajím, později přeměněná

na soumarovou solnou stezku spojující rakouskou Solnou komoru s Čechami. Ta byla následně přeměněna na rakouskou státní silnici a od 30. let 19. století zde začala fungovat první evropská koňská železnice mimo Velkou Británii. Severovýchodního okraje české části řešeného území se dotýká v minulosti významná železnice Cheb – Plzeň - České Budějovice - České Velenice -Vídeň, která dnes poněkud ztratila svou důležitost, ale její význam pravděpodobně znovu poroste. Vnitřek české části řešeného území je bez železnic a silnic I.třídy. Železnice bohužel obchází město Kaplice, takže nemůže dobře fungovat pro dojížďku mezi venkovským zázemím města Kaplice a samotného města Kaplice. Stejně tak Nové Hrady jsou od stanice Nové Hrady vzdáleny 5 km a Trhové Sviny mají k nejbližší železniční stanici v Borovanech 7,5 km. Z těchto důvodů může železnice v české části řešeného území zprostředkovávat kontakt především v pásech mezi Českými Budějovicemi a venkovského osídlení podél železnic. Mezinárodní silnice E 55 je velmi významným propojením sídel na ní ležících s Kaplicí a této části území mezi Českými Budějovicemi.

Významnou silniční komunikací v severovýchodní části řešeného území je silnice II.třídy (č.156), České Budějovice - Trhové Sviny - Nové Hrady, která má kvalitní povrch a hustou frekvencí autobusů. Západovýchodní transverzální silnice II.třídy (č.157) Český Krumlov - Kaplice nádraží – Besednice - Trhové Sviny a transverzální silnice (č.154) Kaplice - Benešov nad Černou - Rychnov u Nových Hradů - Horní Stropnice - Nové Hrady, již takovou kvalitu a především frekvenci autobusů zdaleka nemají. Silnice II.třídy (č.158) Kaplice – Malonty – Pohorská Ves - Pohoří na Šumavě ztrácí směrem od Kaplice svou kvalitu, až se z ní stává v úseku Pohorská Ves - Pohoří na Šumavě velice špatná komunikace bez jakéhokoliv autobusového spojení. Silnice II.třídy doplňují silnice III.třídy různorodé kvality a většinou s žádnou či velmi slabou autobusovou dopravou (většinou autobusy zajišťující přepravu dětí do škol). Dále jsou zde místní komunikace (obecní, lesních organizací a zpevněné komunikace „hraničářské"), které také v některých případech zajišťují spojení mezi námi vymezenými sídly.

V rakouské části řešeného území, podél jejího západního okraje, prochází již výše zmíněný dopravní tah, složený z významné železnice a silnice E 55. Rovněž Freistadt je od této železnice poměrně vzdálen, takže tato železnice nehraje potřebnou roli v místní dopravě. Z Gmündu přes Weitru po Langschlag až do Groß Gerungs, ten již leží mimo řešené území, vede údolím Lužnice úzkokolejná železnice, která má v současné době pouze víkendový rekreační provoz. Zásadní význam pro rakouskou část řešeného území má silnice II.třídy procházející ve směru Gmünd – Weitra - Bad Großpertholz – Karlstift . Zde se napojuje na silnici I.třídy (č.38), která odtud pokračuje přes Sandl do Freistadtu. Do

Karlstiftu tato silnice přichází od Zwettlu a Groß Gerungsu. Sídla Groß Gerungs, Großschönau a Weitru spojuje další komunikace II.třídy. Zbytek rakouské části řešeného území je pokryt hustou sítí komunikací III.třídy a místních komunikací. Tyto komunikace však mají kvalitní povrch. Autobusová doprava se střední frekvencí projíždí po silnicích I. a II.třídy, ostatními silničními komunikacemi projíždějí většinou pouze školní autobusy.

V Typologii 3. je představen způsob vyhodnocení exponovanosti sídel v komunikačním systému. Zohlednili jsem hierarchii – významnost komunikací (silnice I.třídy, II.třídy, III.třídy, místní komunikace, významná/nevýznamná železnice) a křížení komunikací. Výsledkem je 7 typů této Typologie 3.

TYPOLOGIE 3. Typologie sídel podle jejich exponovanosti sídla v komunikačním systému

(hodnoceno podle současného zařazení komunikací)

T. 3.1. typ velmi exponovaný (kříží se zde dvě komunikace I. třídy a/nebo komunikace I. a II. třídy)
T. 3.2. typ středně exponovaný (prochází zde komunikace I. třídy a/nebo se zde kříží dvě komunikace II. třídy a/nebo prochází významná železnice)
T. 3.3. typ mírně exponovaný (prochází zde komunikace II. třídy a/nebo méně významná železnice)
T. 3.4. typ mírně periferní (křížení dvou a více komunikací III. třídy)
T. 3.5. typ středně periferní (prochází zde komunikace III. třídy nebo významná místní komunikace)
T. 3.6. typ značně periferní (končí zde komunikace III. třídy nebo významná místní komunikace)
T. 3.7. typ extrémně periferní (prochází či končí zde pouze nevýznamné místní komunikace)

Metodickým problémem byla skutečnost, že bylo třeba zohlednit i situaci, kdy komunikace sídlem neprocházela, ale ležela od sídla nedaleko. Pokud tato poloha byla do 1 km, potom jsme komunikaci k sídlu započítali. Jiným problémem byla skutečnost, že přístup k administrativnímu stanovování hierarchie komunikací není v české a rakouské části řešeného území úplně shodná. Zvláště komunikace III.třídy jsou v rakouském části řešeného území méně časté a systém je zde doplněn kvalitními místními komunikace. To jsme vyřešili tím, že jsme místní komunikace vyznačené v autoatlasu dvojitou čarou hodnotili stejně jako komunikace III.třídy (většina malých venkovských sídel v rakouské

části řešeného území je do silničního systému napojena právě touto komunikací). Pro přiřazování typů jsme využívali autoatlasu **Kolektiv, 1972 a Kolektiv, 1997**.

V Mapě 7. je znázorněna příslušnost všech sídel řešeného území do jednotlivých typů Typologie 3. společně s populační velikostí sídel (počet obyvatel v roce 2001). V Tab. 2. jsme sídla zařadili podle jejich exponovanosti v komunikačním systému. V Tab. 7.a., 7.b. jsou pak údaje kvantifikovány (počty a podíly sídel a obyvatel příslušných k jednotlivým typům). Následně je provedena analýza vývoje obyvatel v jednotlivých typech mezi lety 1930 (1934)-2001. Jde o dvě tabulky (a,b), kdy v tabulce „a" jsou uvedena všechna sídla a v tabulce „b" nejsou uvedena města Freistadt, Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny a Weitra. Předpokládáme, že současnou hierarchii komunikací lze použít i pro předválečné období.

4. 4. 4. Postupy analýzy vývoje v typech sídel podle exponovanosti/ perifernosti sídel v sídelním systému

Domníváme se, že vedle exponovanosti/perifernosti sídel v komunikačním systému, vedle vybavenosti sídel službami a spoji hromadné dopravy osob (tu jsme nehodnotili, protože vystačíme s hodnocením podle Typologie 3.), je třeba zohlednit i vzdálenost jednotlivých venkovských sídel od měst, která jsou místem pro dojíždění za prací a službami. Předpokládáme, že pokud jsou lidé ve venkovských sídlech od měst značně vzdáleni, potom mohou uvažovat o přestěhování do měst, nebo do suburbií v jejich okolí, eventuelně i do měst mimo řešené území. Především na jihovýchodě rakouské části řešeného území se nacházejí sídla, která jsou od měst Freistadt, Weitra, či Zwettl velmi vzdálena. Venkovští obyvatelé zde každodenně mohou využívat pouze základní střediska obslužné vybavenosti, ve kterých je jenom část služeb a kde nejsou větší zaměstnavatelé.

Původně jsme zamýšleli měřit vzdálenost venkovských sídel od měst po komunikacích to se však ukázalo jako komplikované, nezohlednila by se také různá kvalita těchto komunikací. Proto jsem nakonec měřili přímou vzdálenost mezi sídlem a městem, a to prostřednictvím autoatlasu 1:100 000 **Kolektiv, 1997**. Měřili jsem vzdálenosti mezi jádrem sídla a jádrem města. Tato jádra byla vymezena již při sledování průměrné nadmořské výšky sídel – viz kapitola 4.4.1. Hranici mezi českou a rakouskou části řešeného území jsme při tomto měření považovali za „nepropustnou bariéru, neboť státní hranice je zatím vzhledem k řešeným kontaktům jen velmi málo „propustná", respektive nebývá běžně překračována při pohybu obyvatel za prací a službami.

Intervaly vzdáleností mezi venkovskými sídly a městy, respektive typy uvedené v Typologii 4. a v Mapě 8. reprezentují jednotlivé typy venkovských sídel z hlediska jejich exponovanosti/perifernosti v sídlením systému, přesněji řečeno z hlediska jejich vzdálenosti k městům. Stanovili jsem následující města, respektive střediska pracovních příležitostí a městské obslužné vybavenosti - Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny v české části řešeného území (sem nezasahují svým působením jiná města v okolí a města Freistadt a Weitra v rakouské části řešeného území, zde navíc také vliv Gmündu a Zwettlu, jejichž působení zasahuje do severovýchodu rakouské části řešeného území).

TYPOLOGIE 4. Typologie sídel podle exponovanosti/perifernosti sídla v sídelním systému
(státní hranice je bariérou)

T. 4.1. typ velmi exponovaný (0,0 - 5,0 km od středisek osídlení – měst)
T. 4.2. typ středně exponovaný (5,1 km - 10,0 km od středisek osídlení – měst)
T. 4.3. typ mírně exponovaný (10,1 km - 15,0 km od středisek osídlení – měst)
T. 4.4. typ mírně periferní (15,1 km - 20,0 km od středisek osídlení – měst)
T. 4.5. typ středně periferní (20,1 km - 25,0 km od středisek osídlení – měst)
T. 4.6. typ značně periferní (25,1 km - 30,0 km od středisek osídlení – měst)
T. 4.7. typ extrémně periferní (30,1 km a více od středisek osídlení – měst)

V Tabulce 2. jsou všechna sídla řešeného území zařazena do typů Typologie 4. V Tabulce 8.a., 8.b. je kvantifikována příslušnost sídel řešeného území do jednotlivých typů Typologie 4. Jsou zde uvedeny počty a podíly sídel příslušných typů, následně je zde sledován vývoj obyvatel v jednotlivých typech mezi lety 1930(1934)-2001 a to prostřednictvím absolutních a relativních údajů. V Tabulce 8.a. jsou uvedena všechna sídla a v Tabulce 8. b. nejsou uvedena města (Freistadt, Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny a Weitra).

4. 5. Tvorba kartografických a grafických výstupů

Mapy 1. – 8. znázorňují sídla přeshraničního česko-rakouského regionu „Novohradské hory", každá z nich je však zaměřena na jinou problematiku. Pro naši práci jsme použili podkladovou mapu, která vznikla spojením dvou podkladů, které byly součástí diplomových prací T. Broukala (znázorňující rakouskou část řešeného území) a R. Šulové

(znázorňující českou část řešeného území). Tuto mapu jsme si naskenovali a vložili do programu Adobe Photoshop CS, ve kterém jsme pak dále pracovali. Tento program nám umožnil vytvářet jednotlivé kartografické značky, které jsme umísťovali k jednotlivým sídlům. Velikosti kruhových značek znázorňující počet obyvatel jsme si vypočítali jako obsahy kruhů a ty jsme ještě nakonec 5x zmenšili. Konstrukce značek se vytvářela v programu Adobe Illustrator 10 CE. Barevné provedení značek jsme nastavili samy, tak aby odpovídaly logice sledovaných jevů. Pro vytvoření „stmívací" mapy (Mapa 4.) jsme si museli vytvořit všechny možné kombinace značek (podle rozdílné velikosti ploch kruhových značek). Tyto kombinace jsme potom umísťovali k jednotlivým sídlům řešeného území. Hranice jsme rozlišili na základě tloušky a typu čár, v některých mapách jsme využili i stínovacího efektu pro lepší viditelnost. V mapách najdeme hranici přeshraničního česko-rakouského regionu „Novohradské hory" (tlustá plná černá čára), dále státní hranici (čerchovaná čára) a hranici území „velkých obcí"(tenká plná čára). Hranice „velkých obcí" v rakouské části řešeného území odpovídají skutečnému vymezení „Gemeiden" (viz diplomová práce T. Broukala), v české části řešeného území jsme si pracovní hranice „velkých obcí" vytvořili samy.

Grafy 1. – 4. znázorňují vývoj počtu a podílu obyvatel a sídel podle velikostních kategorií sídel. Grafy jsou sestrojeny prostřednictvím programu Excel, vše je nastaveno tak, aby barvy křivek odpovídaly vždy stejné velikostní kategorii sídel a aby plná čára představovala velikostní kategorii sídel v české části řešeného území a čárkovaná čára v rakouské části řešeného území.

5. Výsledky analýz

5. 1. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle velikostních kategorií sídel mezi lety 1869-2001

Hlubokou analýzu vývoje počtu a podílu obyvatel a sídel podle velikostních kategorií sídel mezi lety 1869-2001 uskutečnila ve své diplomové práci Z. Binková (Binková, 2006). My se soustředíme pouze na analýzy vývoje mezi lety 1930(1934)-2001, tak abychom mohli následně navázat na podobné analýzy vývoje v jednotlivých typech sídel čtyř typologií (viz kapitoly 5.2. – 5.5.). Budeme vycházet z Tabulek 3. a 4. a z Grafů 1.- 4. Územně podrobný přehled o vývoji počtu obyvatel v jednotlivých sídlech řešeného území mezi lety 1930(1934)-2001 podává Mapa 4. Počty obyvatel jednotlivých sídel v intervalech velikostních kategorií sídel v roce 1930(1934) znázorňuje Mapa 2., resp. v roce 2001 Mapa 3.

Česká část řešeného území

Charakteristika stavu v české části řešeného území v roce 2001

V roce 2001 patřila v české části řešeného území mezi nejpočetnější velikostní kategorii sídel velmi malá venkovská sídla (VKS 0 - 49 obyvatel) - viz Tabulka 4. Těchto sídel zde bylo 129 (72,1 %) a žilo v nich celkem 1 592 obyvatel (6,5 %). Tato velikostní kategorie sídel se dále dělí na tři velikostní subkategorie sídel, do subkategorie 0 obyvatel patří 43 sídel (24,0 %) a žilo zde 0 obyvatel, do subkategorie 1 - 9 obyvatel 34 sídel (19,0 %) a žilo zde 166 obyvatel (0,7 %) a do subkategorie 10 – 49 obyvatel 52 sídel (29,1 %) a žilo zde 1 426 obyvatel (5,8 %). V roce 2001 bylo malých venkovských sídel (VKS 50 – 99 obyvatel) v české části řešeného území 16 (8,9 %) a žilo v nich 1 048 obyvatel (4,2 %). Malých až středně velkých venkovských sídel (VKS 100 – 199 obyvatel) zde bylo 14 (7,8 %) a žilo v nich 2 017 obyvatel (8,2 %). Středně velkých venkovských sídel (VKS 200 – 499 obyvatel) zde bylo 11 (6,1 %) a žilo v nich 3 035 obyvatel (12,3 %). Velkých venkovských sídel (VKS 500 – 999 obyvatel) zde bylo 6 (3,3 %) a žilo v nich 4 627 obyvatel (18,8 %). Jde převážně o střediska základní obslužné vybavenosti Benešov nad Černou, Besednici, Dolní Dvořiště, Horní Stropnici, Malonty a Olešnici.

Městyse (VKS 1 000 – 2 499 obyvatel) reprezentuje v české části řešeného území jen jedno sídlo - Nové Hrady s 2 208 obyvateli (8,9 %). Jediným malým městem (VKS 2 500 – 4 999 obyvatel) jsou Trhové Sviny - 3 645 obyvatel (14,8 %), které dostatečně plní občanskou vybavenost. Menší okresní města (VKS 5 000 – 9 999 obyvatel)

opět zastupuje jediné sídlo. Jde o největší sídlo v české části řešeného území – Kaplici s 6 495 obyvateli (26,3 %).

Charakteristika stavu v české části řešeného území v roce 1930 a srovnání se stavem v roce 2001

V roce 1930 byla situace v zastoupení velikostních kategorií sídel (VKS) na české straně Novohradských hor a jejich podhůří odlišná a začala se projevovat depopulace.

Mezi nejpočetnější velikostní kategorii sídel patřila v roce 1930 v české části řešeného území malá a středně malá venkovská sídla (VKS 100 – 199 obyvatel) – viz Tabulka 4. Těchto sídel zde bylo 59 (32,9 %) a žilo v nich 8 446 obyvatel (21,9 %), došlo tedy k poklesu počtu sídel o 45 sídel (76,3 %) a o 6 429 obyvatel (76,1 %). V roce 1930 zde bylo velmi malých venkovských sídel (VKS 0 - 49 obyvatel) - 19 (10,6 %) a žilo v nich celkem 651 obyvatel (1,7 %). Tato velikostní kategorie sídel se dále dělí na tři velikostní subkategorie sídel, ale zastoupena je pouze VKS 10 - 49 obyvatel. Celkově došlo v této VKS v roce 2001 k nárůstu počtu sídel o 110 sídel (85,3 %) a k nárůstu počtu obyvatel o 941 obyvatel (59,1 %). V roce 1930 bylo malých venkovských sídel (VKS 50 – 99 obyvatel) v české části řešeného území 49 (27,4 %) a žilo v nich 3 709 obyvatel (9,6 %), ubylo tedy 33 sídel (67,4 %) a 2 661 obyvatel (71,7 %). Středně velkých venkovských sídel (VKS 200 – 499 obyvatel) zde bylo v roce 1930 - 37 (20,7 %) a žilo v nich 10 761 obyvatel (27,9 %), ubylo zde tedy 26 sídel (70,3 %) a 7 726 obyvatel (71,8 %). Velkých venkovských sídel (VKS 500 – 999 obyvatel) zde bylo v roce 1930 - 11 (6,1 %) a žilo v nich 7 079 obyvatel (18,4 %), ubylo zde tedy 5 sídel (45,5 %) a 2 452 obyvatel (34,5 %).

V roce 1930 spadala do městysů (VKS 1 000 – 2 499 obyvatel) v české části řešeného území 3 sídla (1,7 %) a žilo v nich 5 224 obyvatel (13,6 %), ubyly tedy 2 sídla (66,7 %) a ubylo 3 016 obyvatel (57,7 %). V roce 1930 bylo jen jedno malé město (VKS 2 500 – 4 999 obyvatel), žilo v něm 2 661 obyvatel (6,9 %), přibylo zde 993 obyvatel (27,2 %). Menší okresní města (VKS 5 000 – 9 999 obyvatel) se v této kategorii v roce 1930 nevyskytovala, přibylo zde 1 sídlo (100 %) a 6 495 obyvatel (100 %)

Rakouská část řešeného území

Charakteristika stavu v rakouské části řešeného území v roce 2001 a porovnání s českou částí řešeného území

V roce 2001 patřila mezi nejpočetnější kategorií sídel v rakouské části řešeného území velmi malá venkovská sídla (VKS 0 - 49 obyvatel) – viz Tabulka 4. Těchto sídel zde bylo 115 (40,2 %, v české části řešeného území to bylo 72,07 %) a žilo v nich celkem 3 124 obyvatel (8,3 %, v české části řešeného území to bylo 6,5 %). Tato velikostní kategorie sídel se dále dělí na tři velikostní subkategorie sídel, do subkategorie 0 obyvatel patří 2 sídla (0,7 %, v české části řešeného území to bylo 24,0 %), do subkategorie 1 - 9 obyvatel 7 sídel (2,4 %, v české části řešeného území to bylo 19,0 %) a žilo v nich 41 obyvatel (0,1 %, v české části řešeného území to bylo 0,7 %) a do subkategorie 10 – 49 obyvatel 106 sídel (37,1 %, v české části řešeného území to bylo 29,1 %) a žilo v nich 3 083 obyvatel (8,2 %, v české části řešeného území to bylo 5,8 %). V roce 2001 bylo malých venkovských sídel (VKS 50 – 99 obyvatel) v rakouské části řešeného území 87 (30,4 %, v české části řešeného území to bylo 8,9 %) a žilo v nich 6 228 obyvatel (16,6 %, v české části řešeného území to bylo 4,2 %). Malých až středně velkých venkovských sídel (VKS 100 – 199 obyvatel) zde bylo 56 (19,6 %, v české části řešeného území to bylo 7,8 %) a žilo v nich 7 621 obyvatel (20,4 %, v české části řešeného území to bylo 8,2 %). Středně velkých venkovských sídel (VKS 200 – 499 obyvatel) zde bylo 18 (6,3 %, v české části řešeného území to bylo 6,1 %) a žilo v nich 5 669 obyvatel (15,1 %, v české části řešeného území to bylo 12,3 %). Velkých venkovských sídel (VKS 500 – 999 obyvatel) zde bylo 7 (2,4 %, v české části řešeného území to bylo 3,3 %) a žilo v nich 4 766 obyvatel (12,7 %, v české části řešeného území to bylo 18,8 %). Jde převážně o střediska základní obslužné vybavenosti Grünbach, Langschlag, Lasberg, Sankt Leonhard bei Freistadt, Sandl, Rainbach im Mühlkreis a sídlo Summerau.

Městyse (VKS 1 000 – 2 499 obyvatel) reprezentují v rakouské části řešeného území 2 sídla (0,7 %, v české části řešeného území to bylo 0,6 %) a žilo v nich 3 080 obyvatel (8,2 %, v české části řešeného území to bylo 8,9 %). V roce 2001 v malých městech (VKS 2 500 – 4 999) nežilo žádné obyvatelstvo. Menší okresní města (VKS 5 000 – 9 999 obyvatel) zastupuje jediné sídlo - Freistadt. Jde o největší sídlo v celém řešeném území s 7 016 obyvateli (18,7 %, v české části řešeného území to bylo 26,3 %).

Charakteristika stavu v rakouské části řešeného území v roce 1934, srovnání se stavem v roce 2001 a porovnání s českou částí řešeného území

V roce 1934 byla situace v zastoupení velikostních kategorií sídel (VKS) v rakouské části řešeného území jiná než v české části řešeného území (ohledně zastoupení velikostních kategorií sídel)

Mezi nejpočetnější velikostní kategorii sídel patřila v roce 1934 v rakouské části řešeného území malá venkovská sídla (VKS 50 – 99 obyvatel) – viz Tabulka 4. Těchto sídel zde bylo 95 (33,2 %, v české části řešeného území to bylo 27,4 %) a žilo v nich 6 957 obyvatel (18,1 %, v české části řešeného území to bylo 9,6 %), došlo tedy k poklesu počtu sídel o 8 sídel (8,4 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel ubylo 67,4 %) a o 729 obyvatel (10,5 %, v české části řešeného území této velikostní kategorii sídel ubylo 71,7 %). V roce 1934 zde bylo velmi malých venkovských sídel (VKS 0 – 49 obyvatel) - 78 (27,3 %, v české části řešeného území to bylo 10,6 %) a žilo v nich celkem 2 405 obyvatel (6,3 %, v české části řešeného území to bylo 1,7 %). Tato VKS se dále dělí na tři velikostní subkategorie sídel, ale zastoupena je pouze VKS 10 - 49 obyvatel. Celkově došlo v této VKS v roce 2001 k nárůstu počtu sídel o 37 sídel (32,2 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel přibylo 85,3 %) a k nárůstu počtu obyvatel o 719 obyvatel (23,0 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel přibylo 59,1 %). V roce 1934 bylo malých a středně malých venkovských sídel (VKS 100 – 199 obyvatel) v rakouské části řešeného území 77 (26,9 %, v české části řešeného území to bylo 32,9 %) a žilo v nich 10 692 obyvatel (27,9 %, v české části řešeného území to bylo 21,9 %), ubylo tedy 21 sídel (27,3 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel ubylo 76,3 %) a 3 371 obyvatel (31,5 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel ubylo 76,1 %). Středně velkých venkovských sídel (VKS 200 – 499 obyvatel) zde bylo v roce 1934 - 30 (10,4 % v české části řešeného území to bylo 20,7 %) a žilo v nich 9 908 obyvatel (28,8 %, v české části řešeného území to bylo 27,9 %), ubylo zde tedy 12 sídel (40,0 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel ubylo 70,3 %) a 4 239 obyvatel (42,8 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel ubylo 71,8 %). Velká venkovská sídla (VKS 500 – 999 obyvatel) zde byla v roce 1934 - 4 (1,40 %, v české části řešeného území to bylo 6,1 %) a žilo v nich 2 335 obyvatel (6,1 %, v české části řešeného území to bylo 18,4 %), přibyly zde tedy 3 sídla (75,0 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel ubylo 45,5 %) a přibylo zde 2 431 obyvatel (104,1 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii sídel ubylo 34,5 %).

V roce 1934 spadalo do (VKS 1 000 – 2 499 obyvatel) - městyse v rakouské části řešeného území jen jedno sídlo (0,4 %, v české části řešeného území to bylo 1,7 %) a žilo v něm 2 285 obyvatel (6,0 %, v české části řešeného území to bylo 13,6 %), přibylo zde tedy 1 sídlo (100 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii ubylo 66,7 %) a přibylo 795 obyvatel (34,8 %, v české části řešeného území v této velikostní

kategorii ubylo 57,7 %). V roce 1934 zde bylo jen jedno malé město (VKS 2 500 – 4 999 obyvatel), žilo v něm 3751 obyvatel (9,8 %, v české části řešeného území to bylo 6,9 %), ubylo zde 3 751 obyvatel (100 %, v české části řešeného území v této velikostní kategorii přibylo 27,2 %). Menší okresní města (VKS 5 000 – 9 999 obyvatel) se v této kategorii v roce 1934 nevyskytovala, přibylo zde 1 sídlo (100 %, v české části řešeného území v této kategorii přibylo 100 %) a 7 016 obyvatel (100 %, v české části řešeného území v této kategorii přibylo 100 %).

5. 2. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle jejich průměrné nadmořské výšky mezi lety 1930(1934)-2001

Rozložení sídel podle jejich nadmořské výšky

Průměrná nadmořská výška sídel je vyznačena v Mapě 5., vyhodnocení rozložení sídel a změn počtu a podílu obyvatel v sídlech podle jejich nadmořské výšky mezi lety 1930(1934)-2001 obsahuje Tabulka 5.a. a 5.b.

Česká část řešeného území nezasahuje do nížin, nejníže položená sídla leží na západním okraji zarovnaného povrchu Třeboňské pánve (Hranice - 455 m n. m. Petříkov - 460 m n. m., Těšínov – 470 m n. m., Olešnice – 500 m n. m.), také v Kaplické brázdě (zde především ta sídla, která leží nad řekou Malší, např. Pořešín – 555 m n. m., Dlouhá - 560 m n. m., Chlum – 560 m n. m.). V pahorkatinách Novohradského podhůří leží sídla s nadmořskou výškou 551 – 600 m n. m. a 601 – 650 m n. m. Poněkud výše (v nadmořské výšce 651 – 700 m n. m. a 701 – 750 m n. m.) se nacházejí sídla ležící na svazích hřebene Polušky (Velký Chuchelec – 710 m n. m., Výnězda – 765 m n. m.), na svahu Novohradských hor, i některá velmi stará sídla, vzniklá kolem hradiště, hradu či kostela na vyvýšenině (Benešov nad Černou). Ve Slepičích horách se vyskytují sídla pouze na jejich okraji, takže zde nedosahují vyšších nadmořských výšek. Sídla ležící v nadmořských výškách 801 a více m n. m. se nacházejí v horské oblasti české části řešeného území. Těchto sídel je zde pouze 12 (6,8 %).

Nejvýše položené sídlo české části řešeného území je Šance (950 m n. m.), vysoko leží také Jitronice, Pavlína, Pohoří na Šumavě, Stodůlecký vrch – dnes (r. 2001) nemají trvalé obyvatele. Většinou jde o sídla ležící na zarovnaném povrchu Pohořské kotliny, která je součástí Žofínské hornatiny. Vzniklá převážně v 18. století, původně na bázi sklářství, později se zde choval dobytek a provozovalo se zde lesnictví, těžba dřeva a jeho odvoz.

V nadmořské výšce do 600 m n. m. leží v české části řešeného území 48 % sídel, v nadmořské výšce 601 – 700 m n. m. 31,8 % sídel, v nadmořské výšce 701 – 800 m n. m. leží 13,6 % sídel a v nadmořské výšce nad 800 m n. m. 6,8 % sídel (viz Tabulka 5.a.).

Ani v rakouské části řešeného území se neuplatňují nížiny, dokonce ani zarovnané povrchy pánví (nepočítaje náhorní planiny Novohradských hor). Nejníže položená sídla se nacházejí v údolí řeky Feldaist (Galgenau – 530 m n. m., Freistadt – 560 m n. m.), které je do určité míry jižním pokračováním Kaplické brázdy směrem k Dunaji. Dále také na druhé straně řešeného území, v údolí horní Lužnice (Unserfrau – 510 m n. m., Altweitra – 520 m n. m., Ulrichs – 525 m n.m.). Na jihozápadním i severovýchodním okraji Novohradských hor se nacházejí sídla s nadmořskou výškou 651 – 800 m n. m. (žluté odstíny ve značkách v Mapě 5.). Mají rozmanité lokace (dna a svahy údolí drobných toků, táhlé svahy i vrcholové partie). Do tohoto výškového rozpětí spadají i některá sídla středověká původně s obrannou nebo církevní lokací. Na jihovýchodě řešeného území sídla s takovou nadmořskou výškou neleží, neboť zde Novohradské hory pokračují dál až k údolí Dunaje.

Nejvýše položené sídlo rakouské části Novohradských hor leží nedaleko Sandlu pod vrcholkem Viehbergu vysokým 1112 m, sídlo Viehberg 980 m n. m. Některé usedlosti tohoto sídla se nacházejí nad vrstevnicí 1000 m n. m., jde o usedlosti Hinterer Siegl, Wegmachermax. Vysoko položená sídla s nadmořskou výškou vyšší než 800 m n. m., se v rakouské části řešeného území v této nadmořské výšce nacházejí poměrně často, mnohdy na náhorních planinách Novohradských hor, které jsou z části odlesněné a přeměněné na plochy luk a pastvin. V nadmořské výšce 900 m n. m. a výše jsou i některá střediska „velkých obcí" Sandl (927 m n. m.) nebo Liebenau (970 m n. m.).

Podle Tabulky 5.a. leželo v rakouské části řešeného území v nadmořské výšce nad 901 m n. m. 11,2 % sídel (v české části pouze 2,8 % sídel), celkově nad 800 m n. m. leželo v rakouské části řešeného území 35,7 % sídel (v české části 6,8 % sídel). Z těchto údajů je zřejmé, že obě části řešeného území jsou značně odlišné svojí převažující nadmořskou výškou a lokací sídel podle nadmořské výšky. V nadmořské výšce do 600 m n. m. leží v rakouské části řešeného území 7,6 % sídel (v české části 48 % sídel), v nadmořské výšce 601 – 700 m n. m. 25,5 % sídel (v české části 31,8 % sídel).

Horské partie byly v Novohradských horách osídleny až v pozdním středověku a ještě později v 18. století. Podmínky pro zemědělství zde byly značně nepříznivé. Lidé se zde ovšem naučili zemědělsky hospodařit, především prostřednictvím živočišné výroby. V rakouské části řešeného území v sídlech vysoko položených žije stále velké množství

obyvatelstva zabývajícího se zemědělstvím. Jeho setrvání v těchto polohách je podpořeno dotační politikou pro horské zemědělství Rakouska a Evropské Unie.

Vývoj počtu obyvatel v sídlech mezi lety 1930(1934)-2001 podle nadmořské výšky sídel

Tento vývoj byl zásadně odlišný na české a rakouské straně řešeného území. Příčinnou této rozdílnosti byl „dramatický" vývoj v české části řešeného území. Šlo zejména o odsun německého obyvatelstva z české části Novohradských hor (žilo zde ve vyšších nadmořských výškách), nedostatečné dosídlení novým obyvatelstvem a také rušení sídel v těsné blízkosti státní hranice z důvodu její ostrahy v obdoby studené války. Vzhledem k tomu, že města řešeného území leží v nižších nadmořských výškách, je sledované zastoupení počtu obyvatel podle nadmořské výšky sídel touto skutečností ovlivněno (města většinou výrazně narůstala).

V Tabulce 5. lze najít dvojí údaje. Tabulka 5.a. analyzuje všechna sídla řešeného území, Tabulka 5.b. ze souboru analyzovaných sídel vyčleňuje města (Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Freistadt, Weitra). Vzhledem k tomu, že vývoj obyvatelstva ve městech zásadně ovlivnil celkový vývoj obyvatelstva v území, budeme v následující analýze vycházet z Tabulky 5.b. a až ke konci budeme také komentovat současnou situaci podle Tabulky 5.a.

V roce 2001 nežilo v české části řešeného území v nadmořské výšce 801 m n. m. a více žádné obyvatelstvo (i když zde bylo 12 námi vymezených sídel – dnes většinou zaniklých). Přitom v roce 1930 zde žilo 1 245 obyvatel (3,9 %). V rakouské části řešeného území byla a je jiná situace a proběhl zde jiný vývoj. V roce 2001 zde žilo 7 961 obyvatel (27,7 %) a v roce 1934 – 10 731 obyvatel (33,2 %), takže ubylo 25,8 % obyvatel (v české části řešeného území ubylo 100 % obyvatel). V nadmořské výšce 901 m n. m a více žilo v roce 2001 v rakouské části řešeného území 2 711 obyvatel (9,4 %), v roce 1934 – 3 578 obyvatel (11,1 %). Leží zde např. středisko „velké obce" Liebenau, Sandl, sídlo Karlstift a další (celkem 32 sídel).

V nadmořské výšce 701 – 800 m n. m. žilo v české části řešeného území v roce 2001 pouze 632 obyvatel (5,1 %), kdežto v roce 1930 – 3 323 obyvatel (10,5 %), takže úbytky byly značné – 81,0 %. Pro rakouskou část řešeného území platí tyto analogické údaje. V roce 2001 zde žilo 9 135 obyvatel (31,8 %), v roce 1934 – 9 980 obyvatel (30,9 %), úbytek tvořil 8,5 % obyvatel (v nadmořské výšce 701 – 750 m n. m. dokonce přibylo 33 obyvatel).

V nadmořské výšce 601 – 700 m n. m. žilo v české části řešeného území v roce 2001 - 4 898 obyvatel (39,8 %), kdežto v roce 1930 – 10 999 obyvatel (34,7 %), úbytek tedy činil 55,5 % obyvatel. V rakouské části řešeného území v této nadmořské výšce žilo v roce 2001 - 8 676 obyvatel (30,2 %), v roce 1934 – 8 756 obyvatel (27,1 %), úbytek zde tvořil jen 0,9 % obyvatel.

V nadmořské výšce 600 m n. m. a méně žilo v české části řešeného území v roce 2001 – 6 789 obyvatel (55,1 %) – data jsou uvedena bez měst, kdežto v roce 1930 – 16 169 obyvatel (50,9 %), úbytek tedy činil 58,0 % obyvatel. V rakouské části řešeného území zde žilo v roce 2001 - 2 959 obyvatel (10,3 %) - data jsou opět uvedena bez měst, v roce 1934 – 2 830 obyvatel (8,8 %). Přírůstek v této nadmořské výšce zde tvořil 4,6 % obyvatel – jde především o růst obyvatel v nízko položených suburbiích Freistadtu, např. v St. Oswaldu bei Freistadt a Lasbergu.

Jelikož v české části řešeného území ubylo v letech 1930-2001 ve venkovských sídlech 19 417 obyvatel, má smysl hodnotit vývoj obyvatelstva podle průměrné nadmořské výšky sídel i z hlediska relativního zastoupení obyvatelstva podle průměrné nadmořské výšky sídel – viz sloupce $Č_2$, R_2, Tabulka 5.b. Při tomto úhlu pohledu mírně ubylo obyvatelstvo v nadmořské výšce 701 m n. m. a více (v průměru okolo 2,0 %). V nadmořské výšce 651 – 700 m n. m. přibylo 7,7 % obyvatel (protože zde leží „populačně prosperující" střediska „velkých obcí" Benešov nad Černou, Malonty). V nadmořské výšce 601 – 650 m n. m. ubylo 2,6 % obyvatel a ještě níže 1,7 % a 2,5 % obyvatel přibylo (města zde neřešíme). V rakouské části řešeného území toto hodnocení není tak důležité.

V Tabulce 5.a. jsou uvedeny údaje za všechna sídla, tedy i za města. Ze srovnání zastoupení obyvatelstva české a rakouské části řešeného území v roce 2001 podle průměrné nadmořské výšky všech sídel, vyplývají zásadní odlišnosti. V sídlech do 600 m n. m. žije v české části řešeného území 77,6 % obyvatel, v rakouské části řešeného území pouze 31,3 % obyvatel. V nadmořské výšce 801 m n. m. a více metrů dnes nežije v české části řešeného území nikdo, v rakouské části řešeného území zde žije 21,2 % obyvatel.

Hypotéza 2. stanovená v úvodu práce se potvrdila. Potvrdilo se, že větší depopulace nastala v sídlech ležících ve vyšších nadmořských výškách, a to jak v české části řešeného území (zde výrazně), tak i v rakouské části řešeného území. „Hladký průběh" tohoto vztahu narušuje specifické rozložení nedepopulačních střediskových sídel v určité nadmořské výšce.

5. 3. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle převažující předválečné národnostní příslušnosti obyvatel v sídle mezi lety 1930(1934)-2001

Rozložení sídel podle jejich předválečné národnostní příslušnosti v roce 1930(1934)

Pohraničí Českých zemí bylo v rámci Rakouska-Uherska a později v prvorepublikovém Československu, národnostně nejednotné, žili zde především Němci a Češi. Severní část tohoto pohraničí obývali Němci v poměrně širokém pruhu (Karlovarsko, Českolipsko, Jeseníky). V jižním pohraničí byl tento pruh užší a někde Češi dosahovali až téměř k samotné hranici českých zemí (Domažlicko, Stachy, Velenicko, Český Rudolec, Břeclavsko).

V řešeném území byl tento německý pruh středně široký. Na severovýchodě řešeného území však Češi zasahovali až ke státní hranici (okraj českého Vitorazska, připojeného zpět k Čechám až po vzniku první republiky). Námi stanovená národnostní hranice podle převahy české či německé národnosti v sídle v roce 1930 procházela v řešeném území po této linii: od západu – pod Netřebicemi, Kaplice - nádraží byly pravděpodobně osídleny mírnou převahou Němců, podobně tak Hubenov. V nedaleké Raveni však převažovali Češi. Severně nad Kaplicí leží Žďár, kde převažovali Němci, naopak Češi převažovali v Pořešínci a také v malé osadě Přísečno. Soběnov byl českou baštou, která ovlivňovala národnostní dění i na severu Benešovska – samoty a skupiny domů v oblasti Děkanských Skalin a Pustých Skalin byly převážně české. Na rozhraní Děkanských Skalin a Velkých Skalin vybudovala ve 20.letech 20.století Národní jednota pošumavská moderní českou dvojtřídku, aby zde podpořila český živel. Blízko ležící Velké Skaliny a Ličov obývali převážně Němci, stejně tak Daleké Popelice pod vrcholem Kohouta. Klení pod Kohoutem bylo německým sídlem, včetně příslušné osady Strouha ležící severněji. Dále na sever už byla sídla česká, spádující k Trhovým Svinům. Na Trhovosvinensku („velká obec") ležela čtyři sídla obývaná převážně Němci (Chvalkov, Mezilesí, Pěčín, Hrádek). Žársko („velká obec") bylo německé, i když ještě v období Bílé hory zde převažovali Češi. Velkou českou obcí byla a je Olešnice a nedaleko ležící menší ves Buková byla také česká. Český byl také Petříkov. V Janovce převažovali Němci, stejně tak v Byňově a pravděpodobně i v Jakuli. Z Třeboňské pánve zasahovalo české osídlení na „Hranicko" sídla Blata, Hořejší Chalupy, Hranice a také sídlo Obora již mělo převahu českého živlu zasahujícího sem ze Suchdolska a Českovelenicka.

Ve středověku a po Bílé Hoře byly některé české regiony poněmčeny, týká se to oblasti Střítežska, Benešovska, Žárska a Novohradska. Národnostní hranice byla za první republiky v české části řešeného území poměrně ostrá, zvláště porovnáme – li jí se situací v severních Čechách či v Pojizeří nebo na Opavsku. I zde však byla některá sídla národnostně smíšená - sídla s národnostními menšinami. Tato sídla se nacházela v blízkosti popisované národnostní hranice např. severně od Kaplice (Kaplice - nádraží, Raveň, Hubenov, Pořešínec). Také Děkanské Skaliny byly také smíšené, stejně tak Čížkrajice (další škola Národní jednoty pošumavské). Němci žili také v sídlech Hranicka. České menšiny žili v sídlech v okolí Nových Hradů a v Nových Hradech samotných (Nové Hrady bez městské části Údolí měly 845 Němců a 351 Čechů, v Byňově žilo 267 Němců a 180 Čechů, v Janovce žilo 128 Němců a 61 Čechů – data před úpravou do podoby „geografických sídel"). Významná česká menšina byla i v německé baště Kaplici (562 Čechů a 1643 Němců). Češi žili také v Benešově nad Černou nebo v Horní Stropnici. Češi, sečtení při Sčítání 1930 v sídlech podél státní hranice byli často příslušníci rodin celníků, policistů, poštmistrů a železničářů (Dolní Dvořiště - 126 Čechů a 505 Němců), tito Češi žili také v Cetvinách, v Pohorské Vsi, v Šejbech, v Nových Hradech a ve Vyšném.

Území české části řešeného území obývané v roce 1930 převážně Němci bylo národnostně heterogennější, než území obývané převážně Čechy (viz Tabulka 6.a. a 6.b.). Vedle menšiny Čechů se zde často vyskytovali cizí státní příslušníci – především Rakušané, zejména v sídlech ležících podél státní hranice (Dolní Dvořiště, Tichá, Cetviny, Černé Údolí, Pohoří na Šumavě – zde tvořili 34 % obyvatel, Hojná Voda, Šejby, Nové Hrady, Vyšné). Z těchto důvodů jsme uplatnili takovou podobu typů Typologie 2., aby v nich byla reprezentována i sídla s národnostními menšinami.

V české části řešeného území bylo v roce 1930 - 40 sídel s převahou české národnosti (22,3 %) a žilo v nich 11 001 (28,6 %) obyvatel. Dále zde bylo 139 sídel s převahou německé národnosti (77,7 %), ve kterých žilo 27 530 (71,5 %) obyvatel. V sídlech s převahou české národnosti se nacházelo pouze 7 (17,5 %) sídel s německou menšinou (typy T.2.3. a T.2.5), kdežto analogická čísla pro sídla s převahou německé národnosti jsou - 54 (30,2 %) sídel.

V rakouské části řešeného území jsme národnostní příslušnost obyvatel nesledovali.

Vývoj počtu obyvatel v sídlech mezi lety 1930(1934)-2001 podle předválečné národnostní příslušnosti obyvatel v sídle

Tento vývoj sledujeme pouze v české části řešeného území, protože v rakouské části řešeného území jsme národnostní příslušnost v sídlech nesledovali – neovlivňovala zde vývoj počtu obyvatel. Protože města jako Kaplice a Nové Hrady, jež byla v roce 1930 převážně německými městy rostla – počtem obyvatel značně, resp. mírně, promítla by se tato skutečnost nepříznivě do našeho hodnocení. Proto budeme v dalším hodnocení vycházet z Tabulky 6.b. a z relativních údajů v této tabulce (protože se výrazně změnil celkový počet obyvatel).

V roce 2001 žilo ve venkovských sídlech české části řešeného území, která měla v roce 1930 německou většinu – 67,6 % obyvatel, v roce 1930 – 73,7 % obyvatel, takže zde ubylo relativně 6,1 % obyvatel (absolutně zde však 15 063 obyvatel, což je úbytek 64,4 % - očekávali jsme větší úbytek).

V roce 2001 žilo ve venkovských sídlech české části řešeného území, která měla v roce 1930 českou většinu – 32,4 % obyvatel, v roce 1930 – 26,3 %, takže zde přibylo relativně 6,1 % obyvatel (absolutně zde však ubylo 4 354 obyvatel, což je úbytek 52,2 %).

Podíváme - li se na jemnější strukturu údajů podle jednotlivých typů Typologie 2. uvedených v Tabulce 6.b., sloupci $Č_1$ a $Č_2$, potom nejvíce ubylo obyvatel tam, kde jsme to předpokládali (viz Hypotéza 3.) – v sídlech s 90 % a vyšší převahou německé národnosti v roce 1930, konkrétně 71,7 % ($Č_1$) a 11,5 % ($Č_2$). Naopak v sídlech s 90 % a vyšší převahou české národnosti v roce 1930 ubylo 50,9 % ($Č_1$), resp. přibylo 5,9 % ($Č_2$). To jsou typy krajních intervalů škály. Vnitřní intervaly škály, jejich změnové hodnoty jsou ovlivněny specifickým vývojem zde zastoupených střediskových sídel a to se promítá především do typu 70,0 % – 89,9 % převažující německé národnosti v roce 1930, kde se vyskytují středisková sídla Dolní Dvořiště, Horní Stropnice, které populačně rostly a Benešov nad Černou, který ztratil malou část obyvatel. V tomto typu ubylo 53,4 % ($Č_1$), resp. přibylo 5,16 % ($Č_2$).

5. 4. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle exponovanosti sídel v komunikačním systému mezi lety 1930(1934)-2001

Rozložení sídel podle jejich exponovanosti v komunikačním systému podle situace na konci 90. let

V kapitole 4.4.3. jsem zhodnotili „sídelní“ rozložení různě významných silnic a železnic v řešeném území a představili jsme metodiku vyhodnocování exponovanosti

sídel v komunikačním systému. Mapa 7. zobrazuje výsledky tohoto hodnocení a současně počet obyvatel podle Sčítání v roce 2001. Z Mapy 7. je dobře vidět, že velká sídla – města, městyse a velká venkovská sídla jsou většinou zařazena do exponovaných typů, (T.3.1. – T.3.3.) tedy komunikačně dobře vybavených (v rakouské části řešeného území však některá tato velká sídla spadají i do typů periferních). Středně velká a menší venkovská sídla spadají převážně do typů periferních (T.3.4 - T.3.7.) - komunikačně vybavených málo. Výjimkou jsou menší venkovská sídla nacházející se na hlavních železnicích (např. Výheň, Omlenice, Suchdol), nebo ležící na silnicích I.třídy (např. Nažidla, Skoronice, Kerschbaum, Hiltschen, Wullowitz), nebo II.třídy.

Projev typů v Mapě 7. je značně mozaikovitý, nicméně lze zaznamenat určitá soustředění sídel shodných typů. Komunikačně nevybavená sídla leží v české části řešeného území především v hornatině Novohradských hor, zvláště v pohořské oblasti, v rakouské části řešeného území leží sídla špatně komunikačně vybavená především v jižní oblasti, v oblasti „velkých obcí" Lasberg, Sankt Oswald bei Freistadt, Sankt Leonhard bei Freistadt, Weitersfelden, Kaltenberg a Liebenau, které leží stranou silnic I. a II.třídy. Méně významné komunikace vedou také do „velké obce" Windhaag bei Freistadt, Grünbach. Nicméně, v rakouské části řešeného území jsou i silnice III.třídy a místní asfaltové komunikace kvalitními komunikacemi co do povrchu a dopravního značení.

Zatímco v rakouské části řešeného území jsou sídla z hlediska jejich exponovanosti v komunikačním systému rozložena přibližně „normálně", v české části řešeného území tomu tak není. Nejlépe komunikačně vybavená sídla - typ T.3.1. (kříží se zde dvě komunikace I. třídy a/nebo komunikace I. a II. třídy) jsou v české části řešeného území 4, na druhé straně hranice jsou také 4 (2,2 % a 1,4 %). Jde o města Kaplice, Freistadt a o venkovská sídla Dolní Dvořiště, Kaplice – nádraží, Netřebice, Karlstift, Langschlag, Rainbach im Mühlkreis.

O něco méně vybavená sídla – typ T.3.2. (prochází zde komunikace I. třídy a/nebo se zde kříží dvě komunikace II. třídy a/nebo zde prochází významná železnice) se v české části řešeného území nachází 19 sídel (10,6 %), v rakouské části řešeného území je to 26 sídel (9,1 %). V typu T.3.3. (prochází zde komunikace II. třídy a/nebo méně významná železnice), v české části řešeného území se v tomto typu nachází 19 sídel (10,6 %), kdežto v rakouské části řešeného území je to 41 sídel (14,3 %). V české části řešeného území jsou to skoro všechna zde ležící střediska „velkých obcí", v rakouské části řešeného území to neplatí. Pokud zde tato střediska „velkých obcí" leží, nacházejí se většinou podél komunikace II.třídy, velmi často v okolí Weitry.

Více než ¾ sídel v obou částech řešeného území leží v typech T.3.4. – T.3.7., tedy v typech napojených na komunikační systém maximálně silnicí III. třídy. V české části řešeného území je 68 sídel (38,0 %) napojeno na komunikační systém pouze nevýznamnou místní komunikací – typ T.3.7. (úzké a nedostatečně zpevněné cesty, v tomto údaji jsou však obsažena i sídla zaniklá – je jich 24,0 %. V rakouské části řešeného území je těchto sídel pouze 46 (16,1 %).

Vývoj počtu obyvatel v sídlech mezi lety 1930(1934)-2001 podle jejich exponovanosti v komunikačním systému

Také v tomto případě uplatníme analýzu dat pomocí tabulky b. (Tabulka 7.b.), protože populační růst měst mezi lety 1930-2001 by analýzu zásadně ovlivnil. Do jednotlivých typů Typologie 3. spadají různě velká sídla, i když středisková sídla (většinou velká venkovská sídla) se většinou nacházejí v typech komunikačně lépe vybavených, především v české části řešeného území.

V roce 2001 žilo v české části řešeného území ve venkovských sídlech zařazených do typů exponovaných, tedy v typech alespoň s komunikací II.třídy nebo se železnicí 7 579 obyvatel (61,5 %), kdežto v roce 1930 – 10 854 obyvatel (34,2 %), úbytek obyvatel je tedy 30,2 %, ale podílově tyto typy získaly 27,3 %. V rakouské části řešeného území žilo v roce 2001 v těchto typech - 5 652 obyvatel (19,7 %), v roce 1934 – 6 051 obyvatel (18,7 %), ubylo zde tedy 6,6 % obyvatel, z hlediska zastoupení přibylo 1 % obyvatel.

V české části řešeného území obývalo v roce 2001 sídla periferní (pouze silnice III. třídy nebo místní komunikace) - 4 740 obyvatel (38,5 %), ale v roce 1930 zde žilo 20 882 obyvatel (65,8 %), úbytek je tedy 77,3 %, z hlediska zastoupení ubylo 27,3 % obyvatel. V rakouské části řešeného území žilo v roce 2001 v periferních typech sídel 23 079 venkovských obyvatel (80,3 %), v roce 1934 zde žilo 26 246 obyvatel (81,3 %), ubylo zde tedy 12,1 % obyvatel, z hlediska zastoupení ubylo 1 % obyvatel.

Tyto údaje potvrzují naší hypotézu (Hypotéza 4.) o větším úbytku obyvatel v sídlech komunikačně nedostatečně vybavených. Protože v české části řešeného území značně ubylo obyvatelstvo je výhodné k analýze využít také údajů ve sloupci $Č_2$, Tabulky 7.b. Největší procentuální ztráta (17,97 %) je u sídel extrémně periferních, v české části řešeného území jde často o sídla zaniklá či s 0 obyvateli. Také v dalších nevybavených typech lze pozorovat procentuální ztráty. Nejvíce obyvatel 17,99 % přibylo ve venkovských sídlech mírně exponovaných. Je to tím, že k těmto sídlům náleží velká a středně velká sídla, např. Malonty, Horní Stropnice, Žár či Pohorská Ves, která populačně

rostla a Besednice nebo Benešov nad Černou, které ztratily obyvatelstvo jen málo. Ještě pozoruhodnější je v tomto ohledu uspořádání údajů ve sloupci R_2, Tabulky 7.b (pro rakouskou část řešeného území). Nejvíce zde rostla venkovská sídla s mírně periferní polohou (5,8 %), která narostla dokonce i z hlediska počtu obyvatel (7,6 %). Je to opět způsobeno především vývojem specifických sídel – především středisek „velkých obcí", které mají v rakouské části řešeného území podle naší metodiky často horší komunikační vybavenost – Grünbach, St. Oswald bei Freistadt, Lasberg. Zde tedy naše hypotéza poněkud selhává, ale dovedeme to vysvětlit. Vývoj počtu obyvatel v sídlech je podmíněn vícefaktorově, vedle komunikační vybavenosti se uplatňují ještě další faktory jako je střediskovost sídla, vzdálenost venkovského sídla od měst atp.

Pokud budeme v hodnocení uvažovat i s městy (Tabulka 7.a.), potom sloupce $Č_1$, R_1 (u R_1 značně zvláštní vývoj u sídel značně periferních – asi vliv suburbanizace v okolí Freistadtu), i sloupce $Č_2$, R_2 hypotézu o větších populačních ztrátách v komunikačně nevybavených sídlech, eventuelně o přírůstcích obyvatel v komunikačně dobře vybavených sídlech potvrzují.

5. 5. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech a vývoj počtu a podílu sídel podle exponovanosti/perifernosti sídel v sídelním systému mezi lety 1930(1934)-2001

Rozložení sídel podle jejich exponovanosti/perifernosti v sídelním systému

V kapitole 4.4.4. jsme si připravili metodiku pro vyhodnocení exponovanosti/ perifernosti sídel v sídelním systému řešeného území. Mapa 8. zobrazuje zařazení sídel do jednotlivých typů Typologie 4. Různě barevné kruhové značky by měly být z hlediska barev uspořádány do mezikruží okolo zeleně vyznačených měst (eventuelně měst ležících mimo řešené území). Drobné nesrovnalosti tohoto uspořádání mohou být vyvolány nekoncentrickým charakterem zástavby sídel. Stanovili jsme i typy venkovských sídel ležících ve vzdálenosti 25,1 – 30,0 km od měst a 30,1 km a více od měst, ale tyto dva typy nakonec nebyly obsazeny, protože jsme zvolili přímou vzdálenost místo vzdálenosti komunikační, a protože z rakouské části řešeného území nakonec vypadla „velká obec" Unterweissenbach.

V české části řešeného území se nacházejí pouze 4 sídla ve vzdálenosti 20,1 - 25,0 km od měst a pouze 5 sídel ve vzdálenosti 15,1 – 20,0 km od měst. Všechna leží v Pohořském výběžku a jsou dnes sídly zaniklými (i když v roce 2004 či 2005 se

začalo trvalé osídlení znovu prosazovat v sídle Pohoří na Šumavě). Do Pohoří na Šumavě vede přímá silniční komunikace (obtížně sjízdná silnice II.třídy) z Kaplice, která měří 27,5 km. Do dalších zaniklých sídel Pavlína nebo Stodůlecký vrch by tato silniční spojnice měřila okolo 30 km.

V české části řešeného území leží 31 sídel ve vzdálenosti 10,1 – 15,0 km od měst. Tato sídla leží především v horské oblasti české části řešeného území, eventuelně v povodí řeky Tiché, velkou většinou jde o sídla fyzicky zaniklá či chalupářská. Ve vzdálenosti 5,1 – 10,0 km od měst se nachází 72 sídel (40,2 %), jsou to téměř vždy sídla s trvale bydlícím obyvatelstvem, většinou jsou to sídla v současnosti malá a velmi malá, ale spadají sem také skoro všechna střediska „velkých obcí" a současně základní střediska obslužné vybavenosti české části řešeného území (Dolní Dvořiště, Malonty, Benešov nad Černou, Besednice, Olešnice). V těsné blízkosti měst se v české části řešeného území nachází 67 sídel (37,4 % - v tomto údaji jsou zahrnuta i města). Jsou to často venkovská sídla středně velká, některá z nich jsou rozvíjejícími se suburbii měst (např. Rejta u Trhových Svinů, Blansko u Kaplice).

V rakouské části řešeného území je zastoupení sídel podle jejich exponovanosti/ perifernosti v sídelním systému, resp. podle jejich přímé vzdálenosti od měst značně odlišné. Také zde nejsou poslední dva typy Typologie 4. zastoupeny (viz Tabulka 8.a.), ale pokud bychom zde řešené území rozšířili směrem jihovýchodním, potom by zde taková sídla ležela a bylo by jich velké množství. Celkem 20 venkovských sídel (7,0 %) rakouské části řešeného území se nachází v intervalu 20,1 – 25,0 km od nejbližších měst. Jde o sídla ležící ve „velké obci" Kaltenberg a Liebenau, které jsou značně vzdáleny od Freistadtu, Weitry, eventuelně od Zwettlu. Další zóna, venkovská sídla ležící ve vzdálenosti 15,1 – 20,0 km od měst, je na rozdíl od české části řešeného území značně sídly zastoupena 59 sídel (20,6 %). Jde o sídla „velkých obce" Weitersfelden, částečně Liebenau, Langschlag a Sankt Leonhard bei Freistadt. Také několik sídel z „velkých obcí" Sandl a Bad Großpertholz do tohoto typu patří (např. Karlstift). I tato venkovská sídla jsou dosti odlehlá (periferní) a dojížďka z nich do měst je časově náročná a hromadnou dopravou osob často komplikovaná. Ve vzdálenosti 10,1 – 15,0 km od měst se nachází 81 venkovských sídel (28,3 %). Tato sídla již poměrně intenzivně spolupracují s městy, co do dojížďky do zaměstnání a službami. Spadají sem i mnohá střediska „velkých obcí" - Leopoldschlag Markt, Sandl, Langschlag, Bad Großpertholz, Sankt Leonhard bei Freistadt, Windhaag bei Freistadt. V zóně 5,1 – 10,0 km od Freistadtu často leží venkovská sídla s rostoucím počtem obyvatel, která se projevují jako suburbia Freistadtu, (tuto funkci plní

i rozvíjející se střediska „velkých obcí" Lasberg, Sankt Oswald bei Freistadt, Grünbach a Rainbach im Mühlkreis). V zóně 5,1 – 10,0 km od Weitra je takto vzdálených venkovských sídel také značný počet, ale tato sídla většinou obyvatelstvo ztrácejí. Sídel ležících do 5,0 km od měst je v rakouské části řešeného území 37 (12,9 % - v tomto údaji jsou započítána i města), tedy mnohem méně než v české části řešeného území. V okolí Freistadtu tato sídla opět fungují jako suburbia města.

Vývoj počtu obyvatel v sídlech mezi lety 1930(1934)-2001 podle exponovanosti/ perifernosti v sídelním systému

Vývoj počtu obyvatel jsme nakonec hodnotili v prvních pěti typech Typologie 4. Opět jsme pro analýzu zvolili Tabulku 8.b. – data za soubor sídel bez měst.

V české části řešeného území žilo ve venkovských sídlech vzdálených od měst 20,1 – 25,0 km v roce 2001 0 obyvatel, v rakouské části řešeného území zde žilo 1 075 obyvatel (3,7 %). V roce 1930 (1934) jsou pro českou část řešeného území odpovídající údaje 637 obyvatel (2,0 %) a pro rakouskou část řešeného území 1 531 obyvatel (4,7 %). Z těchto údajů vyplývá, že v české části řešeného území ubylo 100 % obyvatel, kdežto v rakouské části řešeného území 29,8 % obyvatel.

Ve venkovských sídlech vzdálených od měst 15,1 – 20,0 km žilo v roce 2001, v české části řešeného území pouze 103 obyvatel (0,8 %), kdežto v rakouské části řešeného území 3 955 obyvatel (13,8 %). V roce 1930 (1934) jsou pro českou část řešeného území odpovídající údaje 557 obyvatel (1,8 %), pro rakouskou část řešeného území 5 435 obyvatel (16,8 %). Z těchto údajů vyplývá, že v české části řešeného území ubylo 81,5 % obyvatel, kdežto v rakouské části řešeného území 27,2 % obyvatel.

Také ve venkovských sídlech vzdálených od měst 10,1 – 15,0 km ubylo mezi lety 1930-2001 v české části řešeného území 89,0 % obyvatel a v rakouské části řešeného území 21,0 % obyvatel. Kupodivu i v sídlech vzdálených 5,1 – 10,0 km od měst lze pozorovat populační ztráty, konkrétně 56,3 % v české části řešeného území a 0,3 % v rakouské části řešeného území. Ovšem z hlediska zastoupení změn obyvatel (sloupce $Č_2$, R_2, v Tabulce 8.b.) lze zde zaznamenat přírůstky, a to 5,9 % a 4,4 %.

Venkovská sídla v těsném zázemí měst (do 5,0 km od měst) ztratila v české části řešeného území 52,5 % obyvatel, v rakouské části řešeného území získala 6,9 % obyvatel. Ovšem z hlediska zastoupení změn obyvatel (sloupce $Č_2$, R_2, v Tabulce 8.b.) zde můžeme pozorovat v obou případech růst 7,7 % a 2,8 %.

Změny vyjádřené ve sloupcích $Č_1$, R_1, $Č_2$, R_2, potvrzují naší Hypotézu č.5. (o větší depopulaci v sídlech od měst vzdálenějších). Pokud se podíváme na změny vyjádřené v Tabulce 8. a., která zahrnuje údaje za všechna sídla včetně měst, potom i zde je hypotéza potvrzena. Uplatnění faktoru vzdálenosti venkovských sídel od měst na vývoj počtu obyvatel v těchto venkovských sídlech je mnohem silnější v české části řešeného území, neboť u nejvzdálenějších sídel ubylo v české části řešeného území 100 % obyvatel, kdežto v rakouské části řešeného území ubylo pouze 29,8 % a u dalšího typu analogicky 27,2 % (v české části řešeného území 81,5 %).

6. Závěr

Cíle uvedené v úvodu diplomové práce se nám podařilo splnit. Cíl 1. jsme řešili jen velmi stručně, jelikož hlubší rozbor vývoje obyvatelstva a osídlení mezi lety 1869-2001 podle velikostních kategorií sídel uskutečnila ve své diplomové práci Z. Binková (2006). Co se týká cílů zaměřených na analýzu vývoje obyvatelstva a sídel podle vybraných typologií sídel (Typologie 1. - 4.), museli jsme soubor sídel při analýzách uspořádat tak, aby se do analýz rušivě nepromítal vliv vývoje měst. Konkrétní výsledky analýz jsou uvedeny v jednotlivých analytických kapitolách 5.1. - 5.5.

Hypotéza 1. se potvrdila, v menších sídlech byla depopulace výraznější než v sídlech větších, a tím docházelo k růstu počtu sídel v populačně nejmenších kategoriích, ve městech a střediskových venkovských sídlech docházelo k růstu, eventuelně ke stagnaci počtu obyvatel, v nestřediskových sídlech byla depopulace výrazná, v české části řešeného území byla depopulace v tomto ohledu mnohem výraznější než v rakouské části řešeného území, v dolnorakouské oblasti rakouské části řešeného území byla depopulace výraznější než v oblasti hornorakouské.

Také Hypotéza 2. se potvrdila v sídlech výše položených ubývalo obyvatelstvo více než v sídlech s nižší nadmořskou výškou, výrazně v české části řešeného území, méně výrazně v rakouské části řešeného území.

V oblastech české části řešeného území osídlených před 2. světovou válkou převážně Němci byla depopulace výraznější než v oblastech české části řešeného území osídlených převážně Čechy – Hypotéza 3.

V sídlech dobře vybavených komunikacemi byla depopulace malá nebo žádná a naopak v sídlech takto nevybavených byla depopulace mnohem výraznější – Hypotéza 4. Ovšem především v rakouské části řešeného území se současně uplatnilo více faktorů depopulace, takže popisovaná závislost není tak těsná.

Ve venkovských sídlech značně vzdálených od měst byla depopulace mnohem výraznější než v sídlech ležících u měst – Hypotéza 5., výraznější v české části řešeného území.

Diplomová práce vyhodnotila jen část předzpracovaných údajů. Některé analýzy mohly být hlubší, mohly jsme také více pozornosti věnovat období 1869-1930(1934). Nestihli jsme také uplatnit další faktory depopulace, jakou jsou např. existence výrobní základny v sídle (v české části řešeného území např. přítomnost/nepřítomnost budov

agrokomplexu), vybavenost sídla technickou infrastrukturou, vybavenost sídla službami, atp.

Od posledního Sčítání 2001 uběhlo již pět let. Novější data o počtu obyvatel za jednotlivá sídla není možné získat. Za posledních pět let mohly nastat nové vývojové trendy, jejich analýzu bude však možné uskutečnit až kolem roku 2015, když budou k dispozici data ze Sčítání 2011.

Tyto nedostatky naší práce by mohly vyřešit další diplomové práce nebo disertační práce.

7. Seznam použité literatury

Albrecht, J. a kol. 2003. Českobudějovicko. In: Mackovčin, P., Sedláček, M. (eds): „Chráněná území ČR, svazek VIII", Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 807 s.

Balatka, B.,1995. Podrobné regionální členění reliéfu České republiky. Základní mapa v měřítku 1 : 100 000, č. 33–1 Třeboň, č. 32–4, č. 33–3 Vyšší Brod, č. 32–2 České Budějovice. Praha; Katedra fyzické geografie a geoekologie Př FUK.

Bednářová, D.,2003. Regiony Jihočeského kraje a Mühlviertel partneři spolupráce v oblasti malého a středního podnikání. Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice, 121 s.

Binder, I., 1965. Die Bevölkerungs und Siedlungsentwicklung der Grenzzone des Mühlviertels. Amt der Oberösterreich Landesregierung, Linz, 103 s.

Binková, Z., 2006. Vývoj velikostních kategorií sídel české a rakouské části Novohradských hor. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 85 s + přílohy

Brabcová, P., 2005. Národnostní složení obyvatelstva Československa v letech 1918-1989 ve světle právních předpisů. Demografie 47-r 2005(4):265-270.

Broukal, T., 2005. Vývoj osídlení v Novohradských horách 1869 – 2001. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 55 s + přílohy.

Culek, M., (ed.), 1995. Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha, 347 s.

Demek, J. (ed.), 1987. Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Academia, Praha, 584 s.

Dostál, J., 1937. Novohradské hory: Novohradské hory, podhůří Novohradských hor, Třeboňská pánev, Vltavotýnská pahorkatina, Českobudějovická pánev, Prachaticko – Českokrumlovské podhůří, nejvýchodnější cíp Šumavy. Knihkupectví Klubu českých turistů, Praha, 224 s.

Durdik, Ch., 1973. Bevölkerungs - und Sozialstatistik. In: Helczmanovszki, H. (ed.): „Beiträge zur Bevölkerungs- und Sozialgeschichte Österreichs." Verlag für Geschichte und Politik, Wien, s. 220-265.

Groß W., 1940. Die Bevölkerungstruktur des Gaues Oberdonau. Amt des Gauwirtschaftsberaters der Gauleitung Oberdonau und Mitarbeiter der Reichsleitung des Rassenpolitischen Amtes, Wien, 50 s.

Chábera, S. (ed.): Přírodní poměry Novohradských hor a jejich podhůří. Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada přírodních věd.150s.

Chábera, S., 1972. Přehled geologicko-petrografických poměrů. In: Chábera, S. (ed.): „Přírodní poměry Novohradských hor a jejich podhůří". Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada přírodních věd, 10: 73-77.

Chábera, S., 1998. Fyzický zeměpis jižních Čech. Přehled geologie, geomorfologie, horopisu a vodopisu. Skripta. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, 139 s.

Hackel, A., 1902. Die Besiedlungs verhältnisse des oberösterreichischen Mühlviertels. Verlag von J. Engelhorn, Stuttgart, 77 s.

Helczmanovszki, H., 1974. Die Österreichische Bevölkerungsbewegung von 1914 bis zur Gegenwart. In: Kolektiv, 1974: „Siedlungs- und Bevolkerungsgeschichte Österreichs." Institut für Österreichkunde, Wien, s. 199 – 213.

Hokr, V., Schneider, B., 2001. Stezky poznání. Tematicky naučné stezky česko-rakouské příhraniční oblasti jižní Čechy – Waldiertel. Novohradská občanská společnost, Nové Hrady, 117 s.

Hokr, V., Golombek, V., 2003. Pamětí Novohradska. Novohradská občanská společnost, Nové Hrady, 94 s.

Hokr, V. a kol, 2003a. Paměti Slepičích hor. Novohradská občanská společnost, Nové Hrady, 77 s.

Hokr, V. a kol, 2003b. Paměti Vitorazska. Novohradská občanská společnost, Nové Hrady, 110 s.

Klein, K., 1992. Volkszählung 1991: Das Waldviertel fällt weiter zurück. In: Das Waldviertel 1992, Heft 1, Zwettl s. 1. – 13.

Koblasa, P., 1997. Novohradským jihem. JELMO, České Budějovice, 68 s.

Kočárek, E., Kočárek, E. jun., 1992. Mühl- a Waldviertel, Novohradské hory, Třeboň a okolí. Kletr, Plzeň, 205 s.

Kolektiv, 1871. Orts-Repertorium des Österreich unter der Enns. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 164 s.

Kolektiv, 1872. Orts-Repertorium des königreiches Böhmen 1869. Von der böhmischen k. k. Statthalterei, Praha, 589 s.

Kolektiv, 1882. Volkständiges Ortschaften-Verzeichniss der im reichsrathe vertretenen königreiche und länder 1880. K. k. Statistischen Zentralkommission,Vídeň, 568 s.

Kolektiv, 1883a. Orts–Repertorium von Nieder-Österreich bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. December 1880. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 220 s.

Kolektiv, 1883b. Orts-Repertorium von Ober-Österreich bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. December 1880. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 589 s.

Kolektiv, 1892. Volkständiges Ortschaften-Verzeichniss bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. December 1890. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 658 s.

Kolektiv, 1893. Seznam míst v království Českém 1890. Vysoké císařské královské místodržitelství České, Praha, 430 s.

Kolektiv, 1904. Gemeindelexikon von Böhmen 1900 I. díl. K. K. Statistischen Zentralkommission, Vídeň, 615 s.

Kolektiv, 1905. Gemeidelexikon von Niederösterreich bearbeitet auf Grund der Egebnisse der Volkszählung vom 31. December 1900. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 210 s.

Kolektiv, 1907. Gemeidenlexikon von Oberösterreich bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. December 1900. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 175 s.

Kolektiv, 1913. Seznam míst v království Českém 1910. Císařské královské místodržitelství, Praha, 882 s.

Kolektiv, 1915. Specialortsrepertorium von Niederösterreich bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. December 1910. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 182 s.

Kolektiv, 1916.Specialortsrepertorium von Oberösterreich bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. December 1910. K. K. Statistischen Zentralkommission, Wien, 165 s.

Kolektiv, 1923. Statistický lexikon obcí v Čechách 1921. Státní úřad statistický, Praha, 594 s.

Kolektiv, 1926a. Ortsverzeichniss von Wien und Niederösterreich. Bundesamt für Statistik, Wien, 684 s.

Kolektiv, 1926b. Ortsverzeichniss von Österreich. Bundesamt für Statistik, Wien, 684 s.

Kolektiv, 1934. Statistický lexikon obcí v zemi České 1930. Státní úřad statistický, Orbis, Praha, 616 s.

Kolektiv, 1935a. Die Ergebnisse der Österreichische Volkszählung Oberösterreich. Bundesamt für Statistik, Wien, 202 s.

Kolektiv, 1935b. Die Ergebnisse der Österreichische Volkszählung Niederösterreich. Bundesamt für Statistik, Wien, 235 s.

Kolektiv, 1953. Ortsverzeichniss von Österreich. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 336 s.

Kolektiv, 1955. Administrativní lexikon obcí republiky Československé 1950. Statistické a evidenční vydavatelství tiskopisů, Praha, 575 s.

Kolektiv, 1965. Ortsverzeichniss von Österreich. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 379 s.

Kolektiv, 1966. Statistický lexikon obcí ČSSR 1961. Statistické a evidenční vydavatelství tiskopisů, Praha, 668 s.

Kolektiv, 1976. Statistický lexikon obcí ČSSR 1970. Federální statistický úřad, Praha, 861 s.

Kolektiv, 1977a. Ortsverzeichniss 1971 Niederösterreich- Wien. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 369 s.

Kolektiv, 1977b. Ortsverzeichniss 1971 Oberösterreich. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 393 s.

Kolektiv, 1978. Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850 – 1970., I. díl, svazek 1. Federální statistický úřad, Praha, 678 s.

Kolektiv, 1984. Statistický lexikon obcí ČSSR 1980 I. díl. Federální statistický úřad, Praha, 1011 s.

Kolektiv, 1985a. Ortsverzeichniss 1981 Niederösterreich, Wien. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 503 s.

Kolektiv, 1985b. Ortsverzeichniss 1981 Oberrösterreich. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 439 s.

Kolektiv, 1992. Mühlviertel a Waldviertel, Krumau, Wittingau, Gratzen und Umgebung. Kletr, Plzeň, 205 s.

Kolektiv, 1993a. Ortsverzeichniss 1991 Niederösterreich, Wien. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien 315 s.

Kolektiv, 1993b. Ortsverzeichniss 1991 Oberösterreich. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 223 s.

Kolektiv, 1994. Statistický lexikon obcí České republiky 1992. Český statistický úřad, Praha, 859 s.

Kolektiv, 2003. Volkszählung 2001. Österreichischen Statistischen Zentralamt, Wien, 52 s.

Kolektiv, 2005. Statistický lexikon obcí České republiky (údaje k 1. 3. 2001). Ottovo nakladatelství, Praha, 1358s.

Korčák, J., 1929. Vylidňování jižních Čech. Studie demografická. Praha, Spolek péče o blaho venkova, 99 s.

Kosička, L., 2006. Sídla Novohradských hor - historie a vývoj současných i zaniklých horských sídel. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 226 s + přílohy.

Kovář, D., Koblasa, P., 1998. Kraj trojí tváře. Borovansko, Trhosvinensko, Novohradsko. Sdružení obcí a Okresní úřad České Budějovice, České Budějovice, 50 s.

Křivancová, S., Vavruška, F., 2004. Podnebí Novohradských hor. In: Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny." Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s.79-93.

Kubeš, J., 2003. Vodní toky Novohradských hor – hydrodrafická syntéza. In: Papáček, M. (ed.): „Biodiverzita a přírodní podmínky Novohradských hor II". Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, s. 9-17.

Kubeš, J. (ed.), 2004. Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 160 s.

Kubeš, J., 2004. Publikace o fyzickogeografických složkách krajiny Novohradských hor a jejich podhůří. In: Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny", Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 5-8.

Kučera, S., 1972. Půdní poměry. In: Chábera, S. (ed.): „Přírodní poměry Novohradských hor a jejich podhůří". Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada přírodních věd, 10: 73-77.

Kulíř, V., Maryška, J., Humhej, J., 1979. Nové Hrady – 700 let města. Městský národní výbor v Nových Hradech ve spolupráci s Okresním národním výborem v Českých Budějovicích, 70 s.

Kulíř, V., 1987. Vycházka Trhosvinenskem a Novohradskem. Popis trasy a podklady pro základní informativní výklad. Krajských pedagogický ústav v Českých Budějovicích, 23 s.

Lett, P., 2004. Povrchové vody Novohradských hor. Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny." Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 94-122.

Matoušková, M., 2004. Biogeografie, aktuální biota a ochrana přírody a krajiny Novohradských hor. In: Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny." Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s.123-135.

Mičková, K., 2001. Využití země a vegetační kryt v regionu Novohradské hory. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 95 s + přílohy.

Mičková, K., 2004. Využívání území (land use) Novohradských hor. In: Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny." Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 136-147.

Mörtl, O., Svoboda, M., 1992. Kaplicko a Novohradsko – historie, krajina, turistické trasy. Dona, České Budějovice, 91 s.

Mugler, J., 1997. Podnikové hospodářství malých a středních podniků. I. díl. ZČU, Plzeň, 204 s.

Nekovář, F., 1972a. Poměry hydrografické. In: Chábera, S. (ed.): „Přírodní poměry Novohradských hor a jejich podhůří". Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada přírodních věd, 10: 17-34.

Nekovář, F., 1972b. Poměry podnebné. In: Chábera, S. (ed.): „Přírodní poměry Novohradských hor a jejich podhůří". Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada přírodních věd, 10: 35-50.

Neuwirth, F., 1988. Klimazonen in Niederösterreich. Niederösterreichische Pressehaus, St. Pölten, 78 s.

Ošmera, S., 1972. Faunistické poměry. In: Chábera, S. (ed.): „Přírodní poměry Novohradských hor a jejich podhůří". Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada přírodních věd, 10: 90–101.

Papáček, M. (ed.) 2004. Biota Novohradských hor: modelové taxony, společenstva a biotopy. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, 304 s.

Pavlíček, V., 2004. Geologie Novohradských hor. In: Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny." Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 9-45.

Plessl, E., 1993. Die Geographien des Siedlung. Institut für der Geschichte, St. Pölten, 64 s.

Polák, V. (ed.) 1983. Chráněná krajinná oblast Novohradské hory. Návrhová studie. Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody v českých Budějovicích, 119 s.

Rypl, J., 2004. Geomorfologie Novohradských hor. In: Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny." Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 56-78.

Stepan, E., 1925. Das Waldviertel 1. Band: Naturwissenschaftliches. Verlag von Eduard Stepan, Wien, 175 s.

Stepan, E., 1931. Das Waldviertel 6. Band: Industrie. Verlag von Eduard Stepan, Wien, 457 s.

Stepan, E., 1937. Das Waldviertel 7. Band: Geschichte.Verlag von Eduard Stepan, Wien, 437 s.

Šefrna, L., 2004. Půdy Novohradských hor. In: Kubeš, J. (ed.): „Krajina Novohradských hor. Fyzickogeografické složky krajiny." Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 46-55.

Šulová, R., 2005. Vývoj počtu obyvatel v sídlech Novohradských hor a Novohradského podhůří 1869 – 2001. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 57 s + přílohy.

Vlček, L. (ed.), 1984. Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže. Academia, Praha, 315 s.

Mapové podklady

Kolektiv, 1958. Atlas Oberösterreich, Institut für Landeskunde von Oberösterreich, Linz, 172 s.

Kolektiv, 1972. Autoatlas Österreich 1:200 000.Urlaubsziele 1:600 000 Mitteleurope 1: 200 000, 1972,nakladatel Freytag a berndt,Wien, 265 s.

Kolektiv, 1996a. Österreichische Karte 1 : 25 000 V, Freistadt. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, Wien.

Kolektiv, 1996b. Österreichische Karte 1 : 25 000 V, Weitra. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, Wien.

Kolektiv, 1997a. Autoatlas Česká republika 1 : 100 000. Geodézie ČS, a.s. a Geodézie Brno, a.s., Brno, 288s.

Kolektiv, 1997b. Österreichische Karte 1 : 25 000 V, Bad Grosspertholz. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, Wien.

Kolektiv, 1998a. Novohradské hory. Turistická mapa 1 : 50 000, 2. vydání. Edice klubu českých turistů, Praha.

Kolektiv, 1998b. Österreichische Karte 1 : 25 000 V, Steyregg. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, Wien.

Kolektiv, 1999a. Österreichische Karte 1 : 25 000 V, Perg. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, Wien.

Kolektiv, 1999b. Österreichische Karte 1 : 25 000 V, Königswiesen. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, Wien.

Kolektiv, 2000. Českobudějovicko. Turistická mapa 1 : 50 000. Edice klubu českých turistů, Praha.

Kolektiv, 2001. Novohradské hory, Kaplice. Turistická mapa 1 : 50 000. SHOCart, Praha.

Kolektiv, 2004. Českokrumlovsko, Novohradské hory. Kartografie, Praha, 117 s.

Kolektiv, a rok vydání neuveden. Wanderkarte 1 : 50 000, Mühlviertel, Freistadt, Linz und Urfahr. Freytag & Berndt, Wien.

Kolektiv, b rok vydání neuveden. Wanderkarte 1 : 50 000, Zwettl – Gmünd, Nebelstein, Arbesbach. Freytag & Berndt, Wien.

Kolektiv, c rok vydání neuveden. Wander-, Rad- und Freizeitkarte 1 : 50 000, Mühlviertel, Freistadt, Linz-Urfahr. Freytag & Berndt, Wien.

8. Seznam příloh

MAPA 1. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - vymezení sídel, „velkých obci" a okresů

MAPA 2. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - počet obyvatel v roce 1930 (česká část), resp. v roce 1934 (rakouská část)

MAPA 3. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - počet obyvatel v roce 2001

MAPA 4. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - srovnání počtu obyvatel mezi lety 1930, resp. 1934 a 2001

MAPA 5. Sídla v přeshraničnim česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - průměrná nadmořská výška sídel

MAPA 6. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - převažující národnostní příslušnost obyvatel v sídlech v roce 1930/1934

MAPA 7. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - exponovanost sídla v komunikačním systému

MAPA 8. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" - exponovanost/perifenost sídla v sídelním systému

TAB. 1. Vývoj počtu obyvatel v sídlech „velkých obcí" v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869-2001 (rozdělení podle jednotlivých „velkých obcí" např. 1.1. Benešov nad Černou)

TAB. 2. Zařazení sídel přeshraničního česko-rakouského regionu „Novohradské hory" do typů jednotlivých typologií (rozdělení podle jednotlivých „velkých"obcí např. 2.1. Benešov nad Černou)

TAB. 3. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech přeshraničního česko-rakouského regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

TAB. 4. Vývoj počtu a podílu sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

TAB. 5. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich průměrné nadmořské výšky v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

TAB. 5. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich průměrné nadmořské výšky v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi

lety 1930(1934)-2001

TAB. 6. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich převažující národnostní příslušnosti obyvatel v roce 1930 (resp.1934) v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

TAB. 6. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich převažující národnostní příslušnosti obyvatel v roce 1930 (resp.1934) v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

TAB. 7. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich exponovanosti/perifernosti v komunikačním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

TAB. 7. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich exponovanosti/perifernosti v komunikačním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

TAB. 8. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich exponovanosti/perifernosti v sídelním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

TAB. 8. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich exponovanosti/perifernosti v sídelním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

TAB. 9. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) mezi lety 1930(1934) - 2001 v přeshraničním česko-rakouském regionu

TAB. 9. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) mezi lety 1930(1934) - 2001 v přeshraničním česko-rakouském regionu

GRAF 1. Vývoj počtu obyvatel v přeshraničnim česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

GRAF 2. Vývoj podílu obyvatel v přeshraničním česko–rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorii sídel

GRAF 3. Vývoj počtu sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

GRAF 4. Vývoj podílu sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií

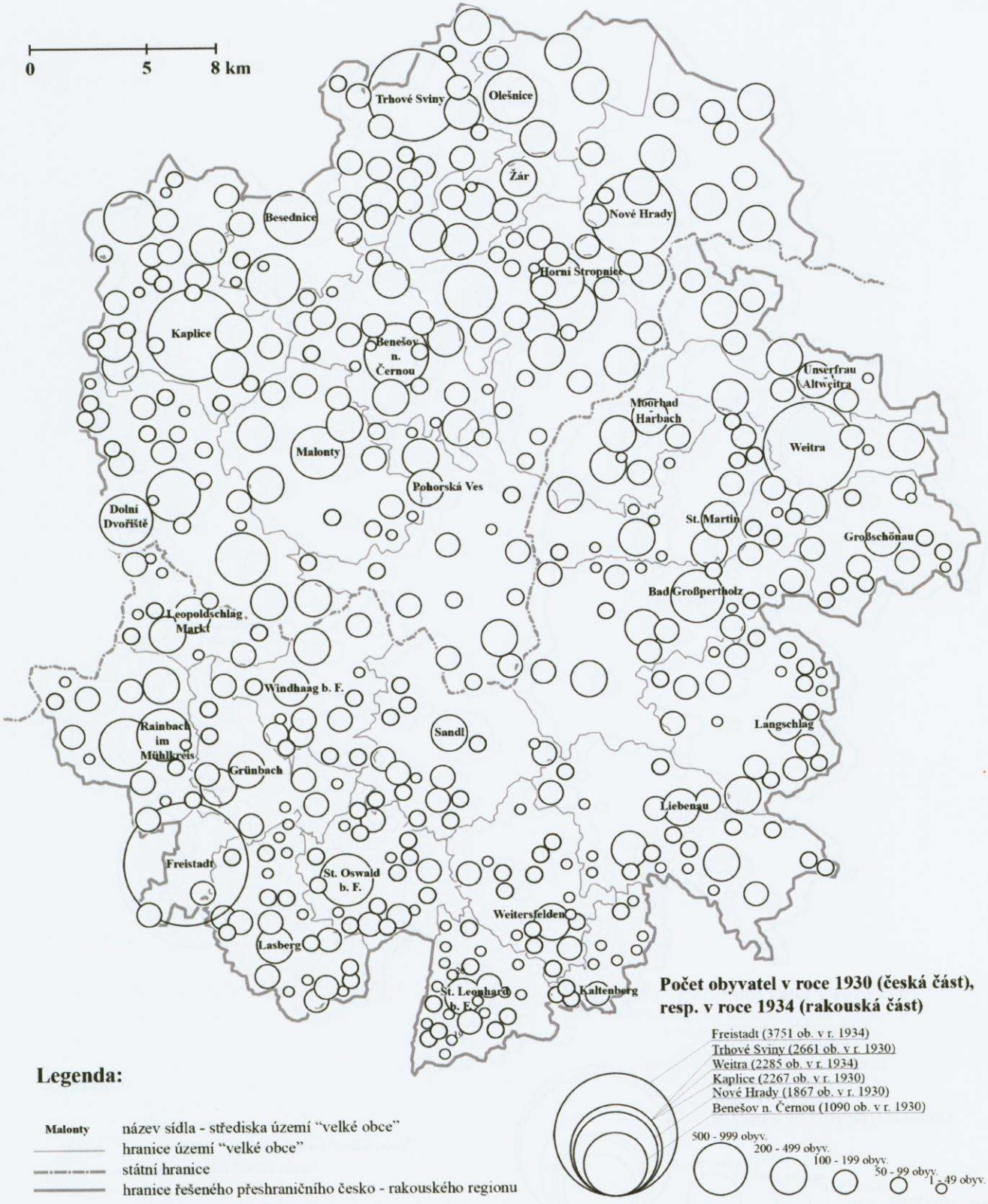
MAPA 1. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory"- - vymezení sídel, "velkých obcí" a okresů

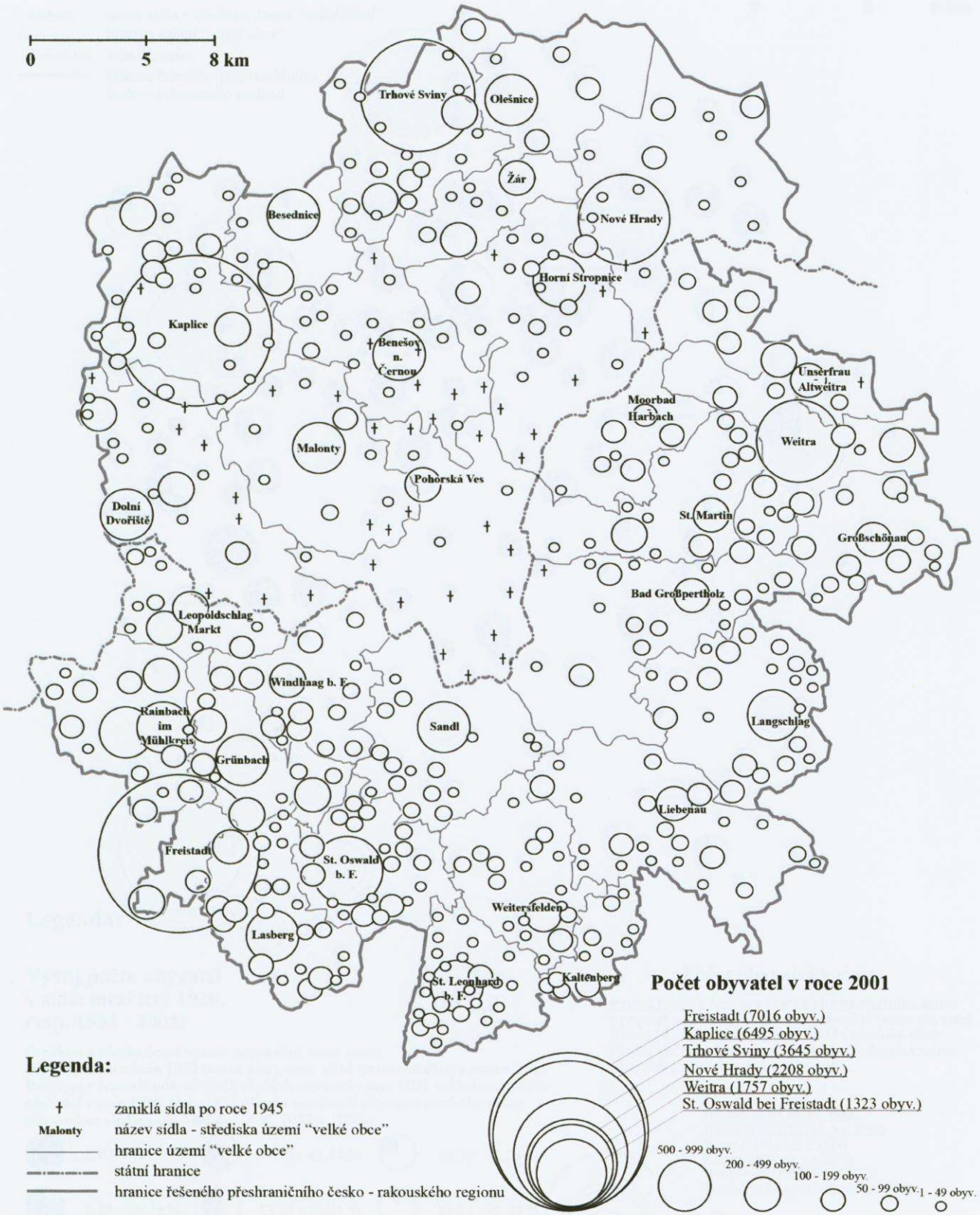
Legenda:

- lokalizace a označení sídla
- Malonty — lokalizace a název sídla - střediska území "velké obce"
- hranice území "velké obce"
- státní hranice
- hranice přeshraničního česko-rakouského regionu "Novohradské hory"

MAPA 2. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory" - - počet obyvatel v roce 1930 (česká část), resp. v roce 1934 (rakouská část)

MAPA 3. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory"- - počet obyvatel v roce 2001

Legenda:

† zaniklá sídla po roce 1945

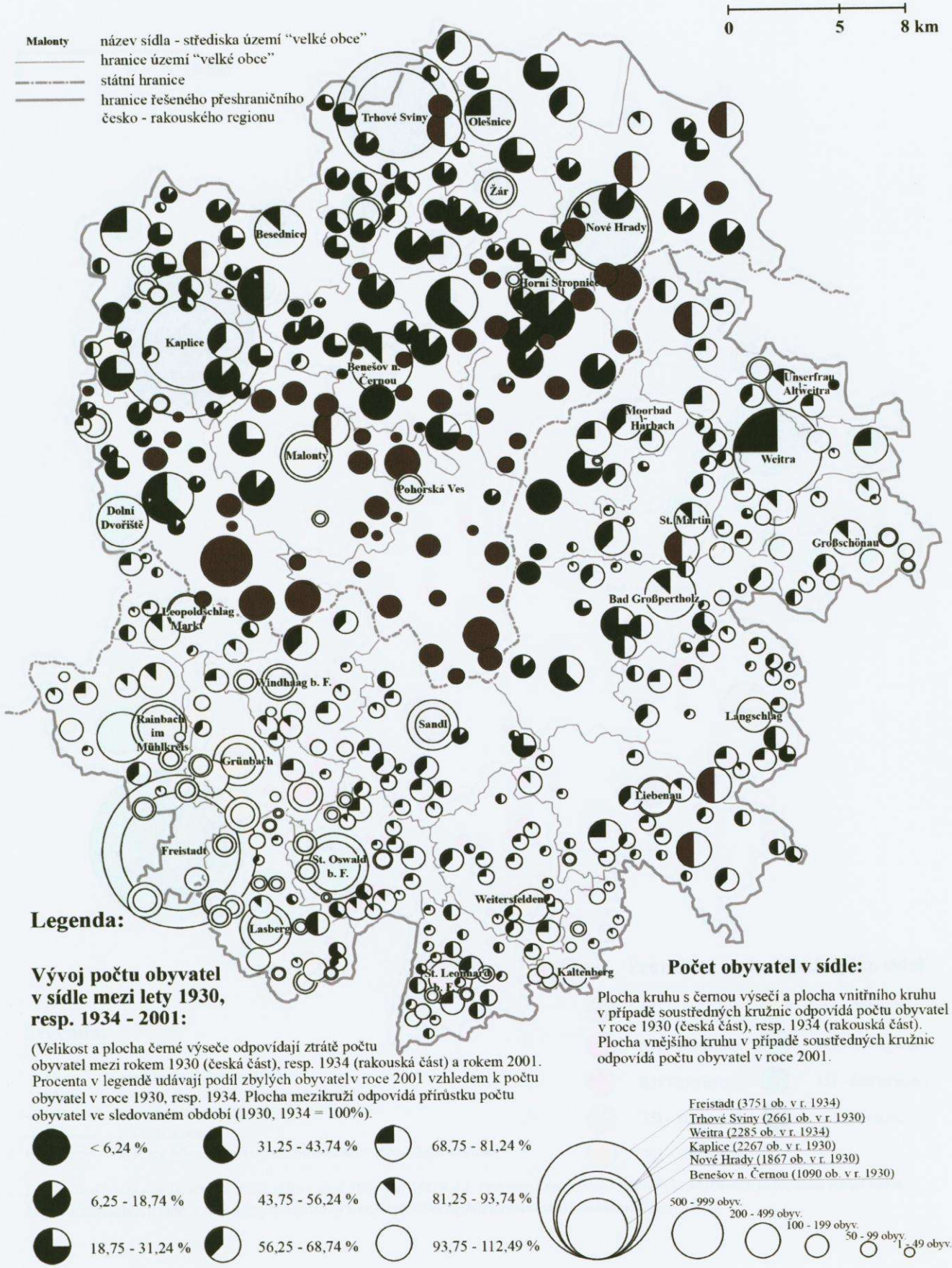
Maloniy název sídla - střediska území "velké obce"

hranice území "velké obce"

státní hranice

hranice řešeného přeshraničního česko - rakouského regionu

MAPA 4. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory" - - srovnání počtu obyvatel mezi lety 1930, resp. 1934 a 2001

Legenda:

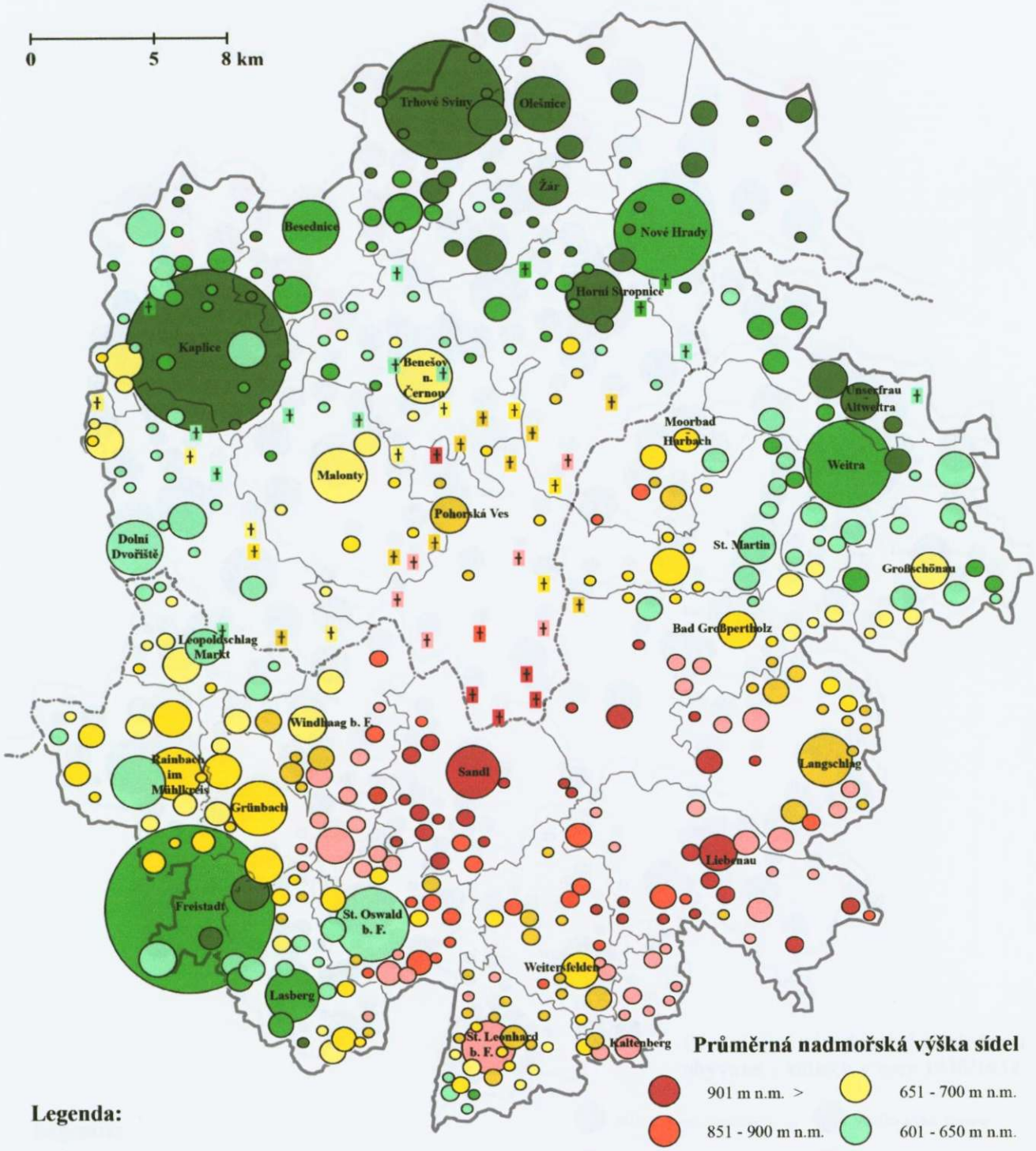
Vývoj počtu obyvatel v sídle mezi lety 1930, resp. 1934 - 2001:

(Velikost a plocha černé výseče odpovídají ztrátě počtu obyvatel mezi rokem 1930 (česká část), resp. 1934 (rakouská část) a rokem 2001. Procenta v legendě udávají podíl zbylých obyvatel v roce 2001 vzhledem k počtu obyvatel v roce 1930, resp. 1934. Plocha mezikruží odpovídá přírůstku počtu obyvatel ve sledovaném období (1930, 1934 = 100%).

Počet obyvatel v sídle:

Plocha kruhu s černou výsečí a plocha vnitřního kruhu v případě soustředných kružnic odpovídá počtu obyvatel v roce 1930 (česká část), resp. 1934 (rakouská část). Plocha vnějšího kruhu v případě soustředných kružnic odpovídá počtu obyvatel v roce 2001.

MAPA 5. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory"- - průměrná nadmořská výška sídel

Průměrná nadmořská výška sídel

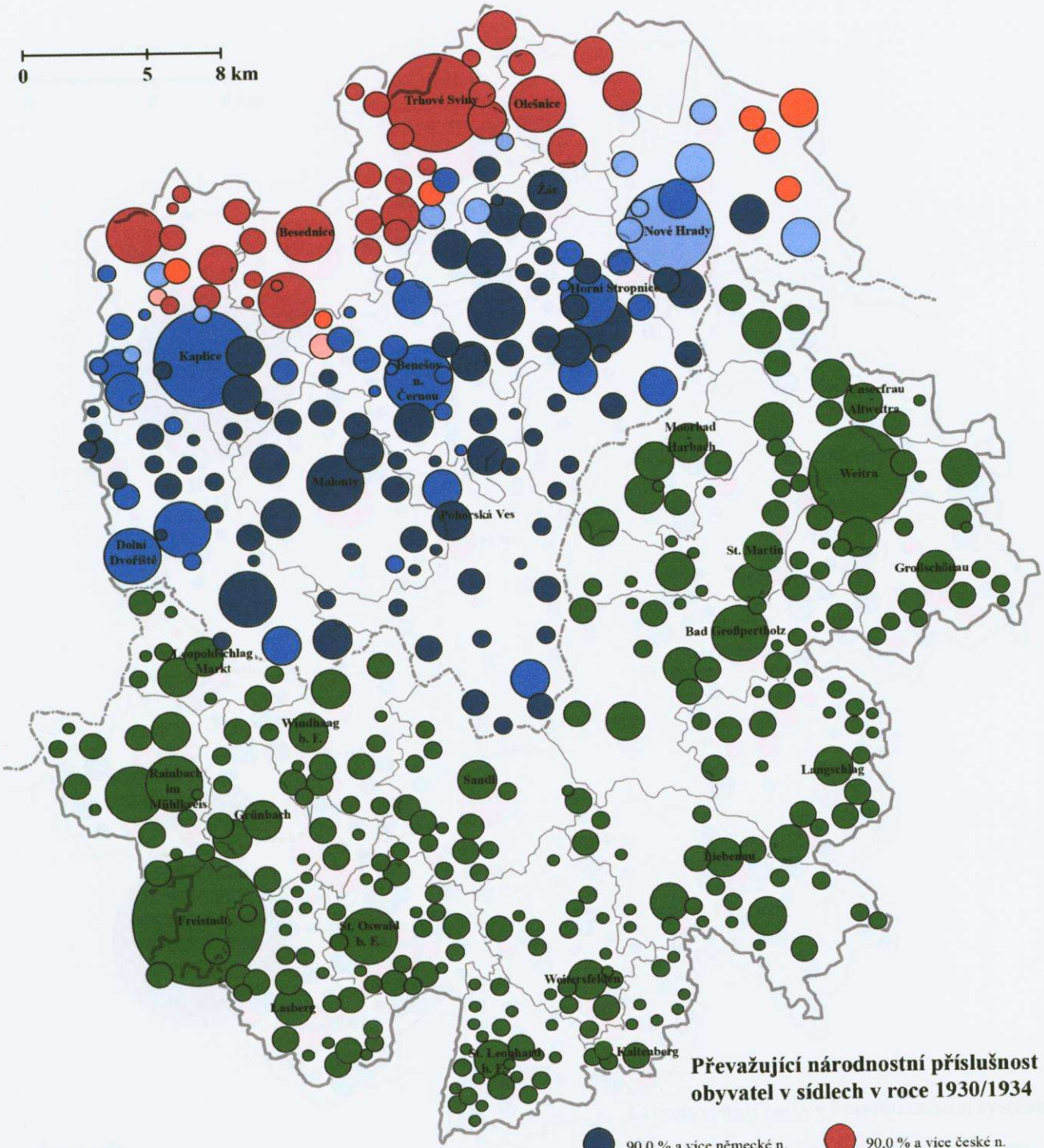
901 m n.m. >	651 - 700 m n.m.
851 - 900 m n.m.	601 - 650 m n.m.
801 - 850 m n.m.	551 - 600 m n.m.
751 - 800 m n.m.	< 550 m n.m.
701 - 750 m n.m.	

Legenda:

†	zaniklá sídla po roce 1945
Maloňty	název sídla - střediska území "velké obce"
———	hranice území "velké obce"
—·—·—	státní hranice
———	hranice řešeného přeshraničního česko - rakouského regionu

Plocha kruhu odpovídá počtu obyvatel sídla v roce 2001 (viz MAPA 3.). Průměrná nadmořská výška byla odečtena v jádru sídla (střed návsi, kostel, křižovatka), u sídel s rozptýleným osídlením v enklávě ležící nejblíže středu všech enkláv sídla.

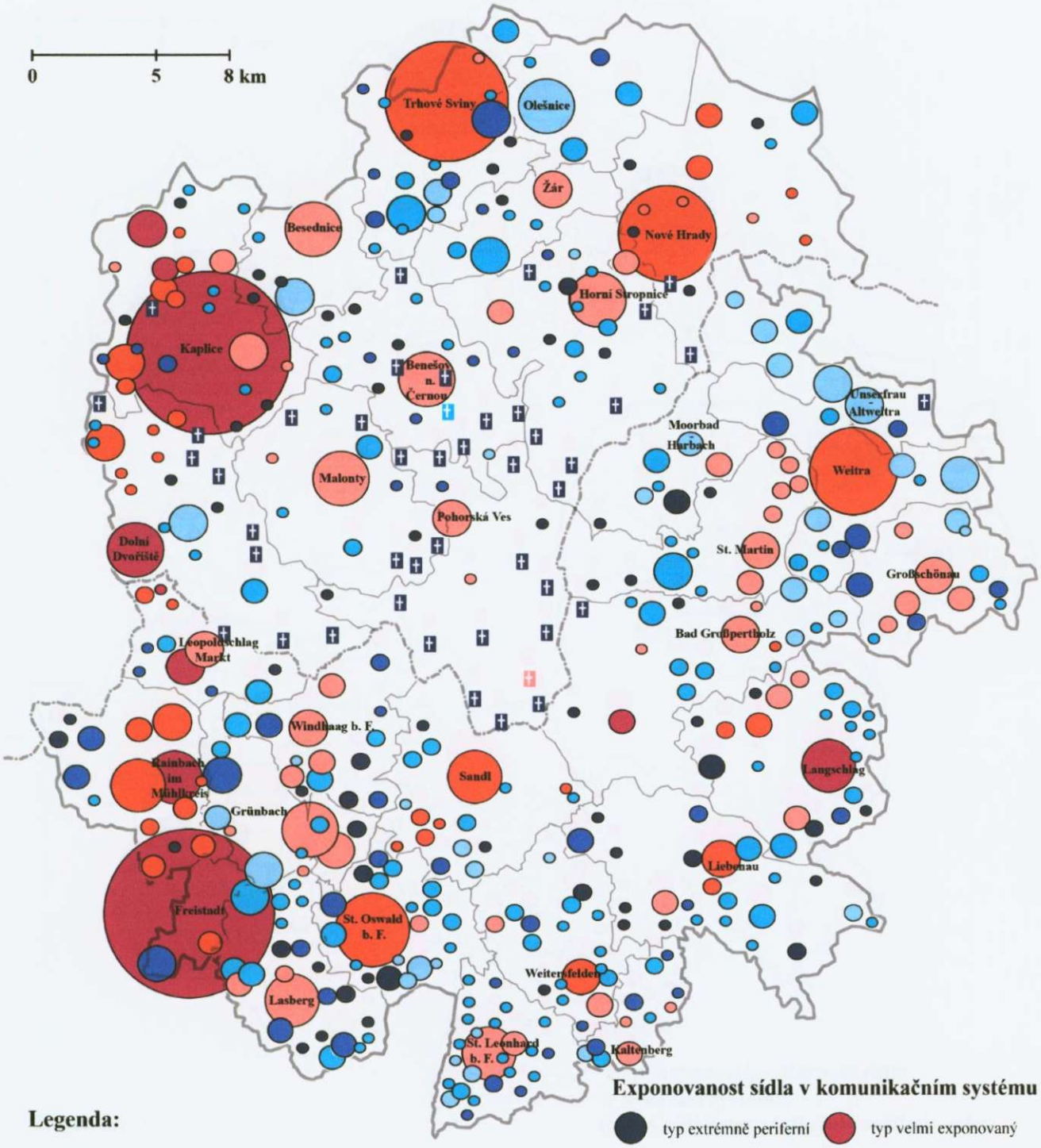
MAPA 6. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory" - - převažující národnostní příslušnost obyvatel v sídlech v roce 1930/1934

Legenda:

Plocha kruhu odpovídá počtu obyvatel v roce 1930 (česká část), resp. v roce 1934 (rakouská část) viz MAPA 2.

MAPA 7. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory"- - exponovanost sídla v komunikačním systému

Legenda:

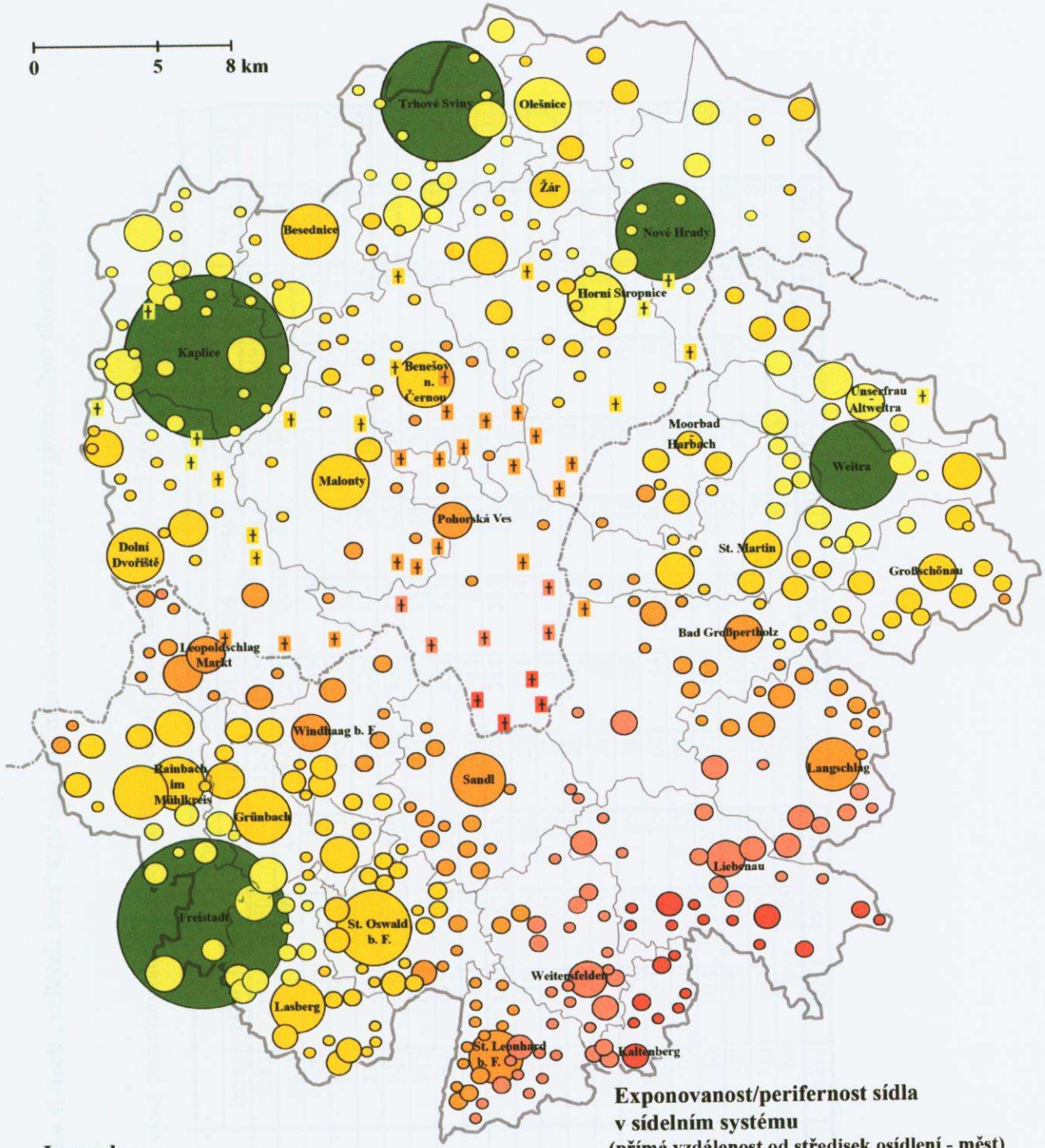
†	zaniklá sídla po roce 1945
Malonty	název sídla - střediska území "velké obce"
	hranice území "velké obce"
	státní hranice
	hranice řešeného přeshraničního česko-rakouského regionu

Exponovanost sídla v komunikačním systému

typ extrémně periferní	typ velmi exponovaný
typ značně periferní	typ středně exponovaný
typ středně periferní	typ mírně exponovaný
typ mírně periferní	

Plocha kruhu odpovídá počtu obyvatel sídla v roce 2001 (viz MAPA 3.). Exponovanost, resp. perifernost je dána významem a počtem silničních a železničních komunikací procházející sídlem - bližší vysvětlení v textu.

MAPA 8. Sídla v přeshraničním česko-rakouském regionu "Novohradské hory"- - exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému

Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému
(přímá vzdálenost od středisek osídlení - měst)

Legenda:

- † zaniklá sídla po roce 1945
- Maloniy název sídla - střediska území "velké obce"
- hranice území "velké obce"
- státní hranice
- hranice řešeného přeshraničního česko-rakouského regionu

- do 5,0 km
- 5,1 - 10,0 km
- 10,1 - 15,0 km
- 15,1 - 20,0 km
- 20,1 - 25,0 km
- střediska osídlení - města

Plocha kruhu odpovídá počtu obyvatel sídla v roce 2001 (viz MAPA 3.). Střediska osídlení jsou vyznačeny zeleně (navíc vliv Zwettlu a Gmündu). Státní hranice je v tomto smyslu bariérou.

TAB. 1. Vývoj počtu obyvatel v sídlech „velkých obcí“ v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory“ mezi lety 1869-2001

TAB. 1. 1. Benešov nad Černou - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Benešov nad Černou mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Benešov nad Černou	1283	1394	1450	1444	1343	1186	1090	585	815	749	788	861	954
2.	Černé Údolí	421	453	446	443	342	291	253	111	95	45	54	45	48
3.	Daleké Popelice	28	45	45	35	66	49	38	9	8	7	5	3	3
4.	Děkanské Skaliny	113	110	90	112	102	117	105	42	55	36	17	9	12
5.	Dluhoště	230	236	230	231	234	226	172	126	127	91	54	23	38
6.	Hartunkov	348	326	302	308	354	332	276	128	115	70	46	31	29
7.	Kamenice	182	197	221	244	225	197	181	91	67	38	10	7	5
8.	Klení	336	322	348	392	392	333	311	97	101	109	90	57	45
9.	Klepná	35	51	54	56	63	44	44	0	0	0	0	0	0
10.	Kuří	337	361	367	348	384	384	307	170	132	79	41	29	16
11.	Ličov	107	116	109	112	120	113	94	30	40	85	72	64	59
12.	Malý Jindřichov	37	35	31	32	33	31	21	9	0	0	0	0	0
13.	Pohnholz	33	36	39	48	46	41	37	18	14	10	6	2	2
14.	Pusté Skaliny	76	74	55	61	49	62	55	24	20	15	10	5	1
15.	Strouha	97	92	100	75	71	67	59	28	20	10	5	0	0
16.	Svatý Vít	53	57	63	75	60	44	41	20	10	0	0	0	0
17.	Třebíčko u B.n.Č.	95	104	97	92	95	93	85	42	21	0	0	0	0
18.	Valtéřov	163	215	211	228	231	219	190	102	63	45	14	4	10
19.	Velké Skaliny	92	125	124	132	134	122	110	39	40	40	29	13	16
20.	Velký Jindřichov	156	153	139	126	136	119	102	76	0	0	0	0	0
21.	Věrtele	69	75	76	79	75	68	63	31	24	17	10	2	0
Celkem		**4291**	**4577**	**4597**	**4673**	**4555**	**4138**	**3634**	**1778**	**1767**	**1446**	**1251**	**1155**	**1238**

TAB. 1. 2. Besednice - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Besednice mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný podle sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Besednice	759	833	928	989	1008	961	820	699	764	728	771	732	762
2.	Bída	19	21	18	35	34	27	23	24	25	23	15	9	5
3.	Malče	117	101	100	80	102	108	78	62	54	48	43	38	40
4.	Přísečno	48	38	32	36	33	31	23	13	11	10	7	5	5
5.	Smrhov	108	118	104	75	94	97	84	38	39	6	23	12	13
6.	Soběnov	497	568	583	579	634	585	532	346	356	336	276	242	278
Celkem		**1548**	**1679**	**1765**	**1794**	**1905**	**1809**	**1560**	**1182**	**1249**	**1151**	**1135**	**1038**	**1103**

TAB. 1. 3. Dolní Dvořiště - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce" Dolní Dvořiště mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Dolní Dvořiště	794	838	736	688	761	692	654	365	362	343	528	632	714
2.	Benčice	40	22	29	31	34	36	30	14	5	0	0	0	0
3.	Bočkov	28	25	22	32	28	28	21	5	0	0	0	0	0
4.	Budákov	90	79	61	75	92	69	53	39	42	9	7	10	9
5.	Bujanov	201	154	166	190	186	136	133	127	166	264	280	276	354
6.	Cetviny	589	550	537	499	547	520	455	0	0	0	0	0	0
7.	Drochov	76	70	66	76	86	74	69	24	9	0	0	0	0
8.	Lhota	115	123	106	113	121	102	97	0	0	0	0	0	0
9.	Mikoly	118	145	144	117	117	123	118	0	0	0	0	0	0
10.	Mikulov	248	247	241	214	217	216	202	0	0	0	0	0	0
11.	Mladoňov	80	96	101	81	102	89	81	25	0	0	0	0	0
12.	Nažidla	91	82	69	67	84	92	84	40	36	31	26	21	14
13.	Obec	57	54	54	35	36	35	33	0	0	0	0	0	0
14.	Přibyslav	55	54	40	58	43	44	50	16	20	25	30	35	40
15.	Pšenice	41	51	55	45	51	58	62	32	23	19	14	9	4
16.	Rychnov n. Malší	649	619	649	656	626	583	587	156	226	236	253	275	251
17.	Skoronice	61	54	58	68	54	67	77	33	120	142	131	101	98
18.	Suchdol	157	151	147	163	162	132	134	71	73	87	56	34	34
19.	Sviníhlavy	85	79	79	79	81	85	90	28	18	5	12	9	6
20.	Štědrkov	40	45	30	29	32	38	35	15	0	0	0	3	3
21.	Tichá	854	790	748	718	757	740	660	116	151	129	132	96	108
22.	U Sv. Kamene	36	34	36	45	57	61	61	20	12	8	4	4	4
23.	Všeměřice	132	120	93	101	107	112	114	49	24	8	9	5	2
24.	Zdíky	159	190	198	190	193	183	180	54	118	60	41	25	24
Celkem		**4796**	**4672**	**4465**	**4370**	**4574**	**4315**	**4080**	**1229**	**1405**	**1366**	**1523**	**1535**	**1665**

TAB. 1. 4. Horní Stropnice - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Horní Stropnice mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Horní Stropnice	943	886	822	913	891	783	724	418	418	548	746	812	856
2.	Bedřichov	160	157	155	147	132	132	103	91	92	50	30	23	17
3.	Dlouhá Stropnice	822	773	716	721	720	680	630	194	194	143	107	94	83
4.	Dobrá Voda	613	587	550	500	449	386	332	44	36	70	106	81	59
5.	Egersee	147	138	129	141	140	139	129	64	20	5	0	0	0
6.	Hojná Voda	540	551	568	526	514	445	381	92	73	63	44	25	33
7.	Humenice	195	225	202	198	219	188	156	64	73	84	62	37	33
8.	Chlupatá Ves	221	194	192	196	205	178	153	53	64	26	12	10	4
9.	Konratice	177	204	219	230	232	213	172	89	43	8	4	8	7
10.	Luggau	77	82	74	72	57	52	52	0	0	0	0	0	0
11.	Meziluží	104	95	114	94	93	101	96	32	39	24	9	2	2
12.	Mühlberg	129	125	121	137	139	100	88	8	4	10	0	0	0
13.	Nové Hutě	334	330	277	226	236	184	167	0	0	0	0	0	0
14.	Olbramov	37	39	44	38	37	34	30	14	30	46	63	64	57
15.	Paseky	148	134	145	145	117	117	91	44	21	11	0	0	2
16.	Rychnov u N. Hradů	748	745	723	668	723	692	596	248	238	232	182	154	194
17.	Staré Hutě	138	144	125	130	124	108	96	51	30	40	11	12	13
18.	Střeziměřice	90	82	79	85	69	77	66	32	28	13	12	10	10
19.	Svébohy	251	262	294	254	240	219	195	93	139	121	68	58	48
20.	Šejby	174	197	216	219	229	222	227	105	147	47	28	16	20
21.	Vesce	83	73	76	81	84	74	72	25	27	5	3	1	0
22.	Zlatá Ktiš	88	77	76	81	69	76	66	0	0	0	0	0	0
Celkem		**6219**	**6100**	**5917**	**5802**	**5719**	**5200**	**4622**	**1761**	**1716**	**1546**	**1487**	**1407**	**1438**

TAB. 1. 5. Kaplice - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Kaplice mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Kaplice	2252	2314	2374	2441	2377	2260	2267	1902	2600	3452	4597	6480	6495
2.	Blansko	450	411	382	408	399	362	324	247	280	268	278	214	216
3.	Blažkov	102	82	93	111	114	119	97	58	32	22	14	10	13
4.	Dlouhá	77	83	90	102	97	102	87	86	56	28	15	4	12
5.	Dobechov	138	107	103	111	115	107	92	26	22	42	32	16	14
6.	Hradiště	154	151	153	164	149	145	147	63	71	66	50	29	31
7.	Hřeben	27	30	33	35	29	20	21	14	14	12	12	10	9
8.	Hubenov	63	61	50	66	65	83	61	50	93	102	102	75	75
9.	Chlum	156	169	149	167	174	169	134	72	76	57	55	25	23
10.	Kaplice-nádraží	0	0	10	38	66	94	122	149	176	203	230	196	187
11.	Květoňov	65	58	62	59	45	66	55	25	16	18	15	6	6
12.	Mostky	276	245	272	270	293	263	219	123	88	63	49	43	36
13.	Netřebice	469	505	557	568	544	497	504	314	317	304	391	383	387
14.	Omlenice	204	248	221	241	267	267	238	121	191	103	83	68	52
15.	Omlenička	259	224	224	200	190	204	226	158	163	174	151	158	218
16.	Pořešín	178	192	212	218	268	248	236	190	161	130	132	113	122
17.	Pořešínec	119	114	106	108	133	144	100	64	62	35	37	32	34
18.	Raveň	58	73	44	30	50	60	76	38	84	37	85	85	105
19.	Rozpoutí	112	136	119	126	75	164	185	149	139	15	65	51	53
20.	Stradov	102	106	106	126	120	119	99	63	87	74	79	67	68
21.	Střítež	105	123	116	101	95	89	81	60	57	74	60	47	40
22.	Velenov	38	57	62	70	62	50	40	13	0	0	0	0	0
23.	Velký Chuchelec	184	181	178	189	170	156	139	48	24	19	14	9	4
24.	Výheň	165	156	145	157	163	166	144	118	99	86	59	34	32
25.	Výnězda	51	67	50	57	60	52	54	16	32	40	25	20	29
26.	Žďár	121	126	107	88	74	86	94	73	51	38	31	43	39
Celkem		**5925**	**6019**	**6018**	**6251**	**6194**	**6092**	**5842**	**4240**	**4991**	**5462**	**6661**	**8218**	**8300**

TAB. 1. 6. Malonty - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Malonty mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Malonty	816	784	768	783	823	677	589	298	327	471	606	681	796
2.	Bělá	436	443	441	419	435	451	340	18	137	148	100	91	80
3.	Bukovsko	386	348	337	365	335	309	295	59	103	82	59	48	42
4.	Desky	223	231	231	261	264	216	187	117	76	63	21	8	8
5.	Hodonice	184	175	159	154	169	168	130	39	26	21	7	0	0
6.	Jaroměř	329	312	294	284	276	278	239	123	162	123	74	56	45
7.	Jednoty	47	36	39	44	44	47	41	0	0	0	0	0	0
8.	Ludvické Hory	147	155	155	146	124	113	80	0	0	0	0	0	0
9.	Meziříčí	357	330	305	293	341	295	234	115	153	142	137	108	107
10.	Radčice	207	206	177	179	193	204	158	11	50	19	19	10	5
11.	Rapotice	150	127	137	123	135	121	121	4	4	4	4	2	2
12.	Uhliště	66	62	72	55	56	65	48	13	0	0	0	0	0
13.	Velíška	148	176	152	145	168	161	132	77	26	0	0	0	0
Celkem		**3496**	**3385**	**3267**	**3251**	**3363**	**3105**	**2594**	**874**	**1064**	**1073**	**1027**	**1004**	**1085**

TAB. 1. 7. Nové Hrady - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Nové Hrady mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Nové Hrady	2162	2349	2434	2337	2117	1973	1867	1146	1608	1756	1966	2209	2208
2.	Blata	188	180	169	149	137	124	100	71	64	51	39	21	9
3.	Byňov	362	332	319	401	342	314	321	243	242	192	194	172	179
4.	Hlínov	161	193	175	175	188	147	127	49	25	9	10	3	2
5.	Hořejší Chalupy	188	180	169	185	173	143	116	77	68	59	49	31	35
6.	Hranice	498	471	453	507	463	413	356	218	254	217	187	190	199
7.	Jakule	0	41	82	123	139	165	140	93	107	120	134	135	125
8.	Janovka	186	201	183	163	173	155	130	53	43	33	22	14	14
9.	Jedlice	215	228	198	218	200	182	163	0	0	0	0	0	0
10.	Mýtiny	241	283	240	229	231	216	185	43	18	0	0	0	0
11.	Nakolice	267	279	314	288	242	210	227	130	69	50	34	22	24
12.	Obora	77	106	121	110	134	168	120	49	30	29	13	9	3
13.	Svaryšov	25	32	29	29	54	67	57	30	27	1	24	19	18
14.	Světví	61	155	167	181	204	188	159	59	117	150	111	115	110
15.	Štiptoň	501	492	516	537	463	413	379	217	231	125	60	31	24
16.	Veveří	307	358	315	284	279	249	212	71	27	6	6	6	7
17.	Vyšné	342	344	346	362	364	372	371	188	120	82	44	29	30
Celkem		**5437**	**6224**	**6230**	**6278**	**5903**	**5499**	**5030**	**2737**	**3050**	**2880**	**2893**	**3006**	**2987**

TAB. 1. 8. Olešnice - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Olešnice mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Olešnice	659	661	749	810	874	866	783	623	641	605	563	543	545
2.	Buková	387	394	466	498	512	499	449	275	285	235	153	124	119
3.	Lhotka	133	128	119	129	139	130	113	91	92	72	52	36	25
4.	Petříkov	321	420	587	545	380	328	301	201	240	232	223	209	199
5.	Těšínov	288	302	298	289	267	264	255	135	147	118	79	65	62
Celkem		**1788**	**1905**	**2219**	**2271**	**2172**	**2087**	**1901**	**1325**	**1405**	**1262**	**1070**	**977**	**950**

TAB. 1. 9. Pohorská Ves - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Pohorská Ves mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Pohorská Ves	224	224	260	241	208	235	236	105	165	19	265	282	305
2.	Dolní Příbraní	203	196	207	201	186	177	176	0	0	0	0	0	0
3.	Horní Příbraní	98	113	108	108	109	97	81	0	0	0	0	0	0
4.	Janova Ves	86	71	75	78	79	82	75	0	0	0	0	4	4
5.	Janovy Hutě	73	75	95	95	86	60	65	14	0	0	0	0	0
6.	Javory	51	45	48	52	45	51	51	26	22	18	14	10	6
7.	Jiřice	133	123	136	107	112	115	97	2	0	0	0	0	0
8.	Jitronice	72	50	64	61	62	53	49	0	0	0	0	0	0
9.	Leopoldov	150	158	201	193	182	171	167	42	33	24	15	16	9
10.	Lužnice	245	215	240	294	297	283	243	65	68	74	0	0	3
11.	Pavlína	151	167	168	152	139	129	127	0	0	0	0	0	0
12.	Pohoří na Šumavě	526	530	509	522	491	450	314	72	31	35	0	0	0
13.	Polžov	91	80	83	93	73	75	60	34	0	0	0	0	0
14.	Starý Holand	98	91	80	83	88	81	54	0	0	0	0	0	0
15.	Stodůlecký Vrch	138	139	134	89	78	68	113	0	0	0	0	0	0
16.	Stříbrné Hutě	399	311	215	205	177	169	138	0	0	0	0	0	0
17.	Šance	68	69	66	104	83	64	83	0	0	0	0	0	0
18.	Terčí Huť	31	34	36	39	38	47	47	0	0	0	0	0	0
Celkem		**2806**	**2657**	**2689**	**2678**	**2495**	**2360**	**2176**	**360**	**319**	**170**	**294**	**312**	**327**

TAB. 1. 10. Trhové Sviny - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Trhové Sviny mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Trhové Sviny	2728	3000	2873	2911	3081	2828	2661	2230	2592	2631	3247	3648	3654
2.	Boršíkov	74	93	106	101	84	87	70	47	53	50	44	45	36
3.	Březí	169	184	183	185	189	169	160	103	104	77	51	42	32
4.	Bukvice	170	163	181	170	198	162	130	93	93	72	67	35	43
5.	Čížkrajice	218	262	216	234	206	195	173	113	131	97	93	102	102
6.	Dobrkovská Lhotka	98	158	150	155	159	178	145	91	97	83	66	42	53
7.	Dolní Lhotka	95	107	110	124	134	140	168	105	95	70	55	46	39
8.	Hrádek	130	90	91	111	109	88	86	53	82	77	61	42	36
9.	Chvalkov	132	102	138	131	136	138	136	69	52	49	67	70	80
10.	Keblany	215	221	213	219	223	202	186	131	104	80	40	20	12
11.	Lniště	146	164	164	162	150	152	137	84	62	45	20	10	12
12.	Mezilesí	170	181	179	155	173	148	142	98	102	84	75	53	50
13.	Mohuřice	182	201	213	186	214	202	162	121	128	97	90	66	67
14.	Nežetice	96	104	83	87	97	91	89	57	54	46	30	18	25
15.	Pěčín	215	219	204	237	214	186	165	94	58	42	42	28	26
16.	Rejta	424	466	446	452	445	437	401	369	337	305	274	217	223
17.	Slavče	218	270	301	301	340	298	270	169	160	203	236	304	325
18.	Třebeč	245	260	285	260	284	287	252	186	186	138	135	144	161
19.	Třebíčko	176	160	129	113	116	113	96	85	79	63	52	35	31
20.	Záluží	102	91	102	92	109	119	101	50	56	42	17	9	7
Celkem		**6003**	**6496**	**6367**	**6386**	**6661**	**6220**	**5730**	**4348**	**4625**	**4046**	**4762**	**4976**	**5014**

TAB. 1. 11. Žár - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Žár mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
1.	Žár	272	298	291	234	200	229	209	159	158	201	173	242	271
2.	Božejov	191	154	155	163	173	175	140	81	75	37	31	17	9
3.	Chudějov	37	37	38	38	48	33	29	20	24	14	10	7	4
4.	Kamenná	278	305	280	282	279	270	238	116	122	142	171	201	207
5.	Klažary	126	130	104	118	134	120	114	73	61	31	15	1	5
6.	Kondrač	370	405	393	387	371	392	368	155	167	154	81	50	52
7.	Žumberk	290	309	311	320	295	270	264	98	133	68	35	21	21
Celkem		**1564**	**1638**	**1572**	**1542**	**1500**	**1489**	**1362**	**702**	**740**	**647**	**516**	**539**	**569**

TAB. 1. 12. Bad Großpertholz - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce" Bad Großpertholz mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Bad Großpertholz	531	520	528	524	555	492	531	547	487	500	453	536	479
2.	Abschlag	102	105	99	101	95	85	83	75	81	84	80	83	78
3.	Angelbach	241	246	216	184	196	181	182	171	168	138	150	142	118
4.	Brennerhof	45	43	39	38	46	42	86	110	104	76	60	36	25
5.	Fischbach	43	38	32	39	37	24	21	25	35	33	32	27	19
6.	Hirschenstein	203	213	179	163	151	146	119	96	71	21	0	0	0
7.	Holzlaß	12	11	12	14	14	13	18	23	21	16	14	14	13
8.	Karlstift	373	367	351	379	405	414	411	399	365	290	212	181	156
9.	Mühlbach	161	165	153	154	154	135	145	137	124	110	114	132	140
10.	Reichenau am Freiwald	173	179	192	189	181	181	172	159	138	137	117	93	87
11.	Rindlberg	363	357	299	296	293	306	318	242	228	202	157	115	88
12.	Seifritz	25	31	25	34	45	36	41	29	28	26	30	27	21
13.	Scheiben	168	171	187	191	199	181	171	146	130	137	112	93	91
14.	Spiegelhof	13	13	15	16	16	14	18	19	18	12	11	13	12
15.	Stadlberg	179	181	169	147	145	133	141	127	83	40	37	30	22
16.	Steinbach	106	109	81	76	87	103	89	66	58	51	46	39	42
17.	Watzmanns	136	138	147	152	149	155	139	110	114	115	102	90	87
18.	Weikertschlag	135	132	134	129	121	112	112	90	75	68	55	51	48
Celkem		**3009**	**3019**	**2858**	**2826**	**2889**	**2753**	**2797**	**2571**	**2328**	**2056**	**1782**	**1702**	**1526**

TAB. 1. 13. Freistadt - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce" Freistadt mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Freistadt	2930	3115	2993	3406	3610	3556	3751	4714	4933	5572	5886	6560	7016
2.	Galgenau	176	121	124	152	124	123	124	134	143	138	125	119	119
3.	Trölsberg	147	235	244	242	254	275	117	288	299	253	240	238	218
Celkem		**3253**	**3471**	**3361**	**3800**	**3988**	**3954**	**3992**	**5136**	**5375**	**5963**	**6251**	**6917**	**7353**

TAB. 1. 14. Großschönau - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Großschönau mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Großschönau	313	334	364	357	347	345	325	313	272	272	252	243	269
2.	Engelstein	173	208	182	172	155	149	156	126	107	103	104	95	102
3.	Friedreichs	138	141	144	127	126	122	112	100	98	110	109	107	98
4.	Großotten	121	132	131	147	128	131	117	115	117	119	116	104	118
5.	Harmannstein	107	102	117	110	108	116	110	97	96	92	95	93	123
6.	Hirschenhof	44	42	39	37	34	36	41	37	40	42	39	34	32
7.	Mistelbach	131	124	117	109	107	112	92	91	84	82	84	91	85
8.	Rothfarn	76	85	77	77	71	83	75	81	83	81	79	69	73
9.	Schroffen	62	74	70	71	75	81	74	77	79	78	76	66	73
10.	Thaures	85	96	94	102	89	89	82	79	78	78	80	81	97
11.	Wachtberg	56	67	67	69	76	70	65	49	47	45	37	39	36
12.	Wörnharts	143	157	143	135	106	120	123	118	131	117	107	107	110
13.	Zweres	43	52	49	49	45	49	41	41	41	44	45	48	48
Celkem		**1492**	**1614**	**1594**	**1562**	**1467**	**1503**	**1413**	**1324**	**1273**	**1263**	**1223**	**1177**	**1264**

TAB. 1. 15. Grünbach - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Grünbach mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Grünbach	269	309	299	321	304	319	376	338	314	396	388	416	500
2.	Heinrichschlag	151	127	117	134	156	135	133	131	133	117	125	112	99
3.	Helbetschlag	115	108	92	86	107	119	102	95	79	89	105	92	138
4.	Lichtenau	386	410	387	402	390	373	357	347	352	347	330	317	327
5.	Mitterbach	99	85	89	103	99	94	90	89	102	109	91	64	61
6.	Neumühle	32	32	33	26	40	21	26	20	25	24	16	25	21
7.	Oberrauchenödt	159	169	174	191	169	172	181	193	170	193	213	214	211
8.	Pischinger	25	30	35	33	29	28	21	19	26	21	17	20	21
9.	Schlag	139	133	138	152	174	167	172	181	188	224	253	339	380
10.	Unterpaßberg	84	77	71	87	75	75	55	52	51	49	32	42	58
Celkem		**1459**	**1480**	**1435**	**1535**	**1543**	**1503**	**1513**	**1465**	**1440**	**1569**	**1570**	**1641**	**1816**

TAB. 1. 16. Kaltenberg - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Kaltenberg mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Kaltenberg	122	125	118	119	115	112	105	110	115	118	117	116	112
2.	Ebenort	19	21	22	18	34	41	41	43	45	48	46	49	51
3.	Grabenmühle	33	35	29	27	35	37	39	36	32	33	33	29	27
4.	Lügerer	29	25	22	22	24	23	27	21	24	26	25	24	25
5.	Markersreith	64	65	86	85	76	73	68	68	72	74	71	68	69
6.	Nadelberg	27	23	21	20	25	29	37	38	39	42	43	38	39
7.	Pieberbach	79	80	82	78	80	84	89	96	95	99	98	95	93
8.	Silberberg	57	55	56	53	48	45	46	48	49	47	45	44	43
9.	Tischberg	54	48	51	49	46	49	69	67	66	69	71	69	67
10.	Wagenlehner	77	79	81	78	85	88	86	85	89	97	96	89	86
11.	Weidenau	69	67	56	54	51	44	46	47	46	48	49	45	43
Celkem		**630**	**623**	**624**	**603**	**619**	**625**	**653**	**659**	**672**	**701**	**694**	**666**	**655**

TAB. 1. 17. Langschlag - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Langschlag mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Langschlag	481	477	463	461	493	509	499	465	432	460	480	545	553
2.	Bräuhof	24	25	27	29	33	31	33	28	26	25	10	8	10
3.	Bruderndorf	186	180	182	181	169	161	156	131	136	139	132	116	120
4.	Bruderndorferwald	189	197	204	207	203	195	189	179	182	168	122	114	124
5.	Fraberg	69	74	78	80	78	82	71	54	44	35	18	19	21
6.	Frauenwies	16	16	18	17	20	17	19	15	15	14	10	9	12
7.	Kainrathschlag	183	179	176	180	163	154	149	142	137	150	141	107	114
8.	Kasbach	39	42	44	51	46	47	52	46	45	37	33	31	37
9.	Kehrbach	161	156	160	169	157	152	133	89	79	63	58	61	66
10.	Kleinpertholz	155	153	149	141	136	130	129	114	109	111	109	103	98
11.	Kogschlag	47	49	53	48	51	46	53	43	46	38	35	39	45
12.	Lamberg	103	93	89	81	75	60	62	53	61	57	55	45	52
13.	Langschlägerwald	367	353	347	351	339	320	309	293	258	166	159	153	149
14.	Mittelberg	41	32	29	26	24	26	29	21	23	29	19	16	17
15.	Mitterschlag	173	184	193	188	183	187	189	179	176	169	145	143	148
16.	Münzbach	61	66	73	75	71	66	58	48	30	35	36	41	54
17.	Oberhörans	17	15	15	13	13	12	15	10	9	9	10	9	13
18.	Reichenauerwald	89	75	77	79	75	72	71	66	61	49	46	41	38
19.	Schmerbach	36	31	29	31	29	32	37	27	28	26	21	18	22
20.	Siebenhöf	149	141	138	141	141	136	133	107	105	93	94	97	95
21.	Stierberg	81	79	91	98	94	96	82	70	65	62	61	57	53
22.	Streith	69	71	77	83	79	74	84	76	71	71	74	76	67
Celkem		**2736**	**2688**	**2712**	**2730**	**2672**	**2605**	**2552**	**2256**	**2138**	**2006**	**1868**	**1848**	**1908**

TAB. 1. 18. Lasberg - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Lasberg mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Lasberg	329	298	327	339	352	360	421	481	497	527	615	779	851
2.	Elz	89	95	101	98	118	118	123	119	117	135	161	169	165
3.	Gottschaler	63	62	56	61	65	62	59	57	56	61	64	71	65
4.	Grensberg	92	91	90	103	98	95	107	101	76	71	65	63	59
5.	Grieb	49	53	58	51	41	39	43	41	40	36	37	35	36
6.	Grub (bei Etzelsdorf)	35	33	34	46	36	37	35	38	36	38	52	47	45
7.	Grub (bei Walchshof)	45	43	79	97	91	102	98	100	105	95	102	108	112
8.	Grunnersdorf	79	77	67	70	73	63	55	54	43	51	81	89	85
9.	Krenbauer	97	113	134	129	122	135	112	108	106	113	125	139	135
10.	Kronau	109	101	85	81	75	62	51	55	71	66	63	64	59
11.	Manzenreith	73	74	62	65	69	86	91	101	162	198	236	228	221
12.	Oberwögerer	101	101	110	109	108	113	144	151	143	141	153	157	155
13.	Paben	23	27	27	24	25	22	18	18	18	17	19	21	21
14.	Pilgersdorf	76	73	63	66	59	48	33	37	40	36	31	19	13
15.	Punkenhof	93	90	92	91	84	83	53	45	80	82	80	82	77
16.	Reickersdorf	51	42	39	41	39	36	25	15	13	21	25	23	19
17.	Siegelsdorf	21	25	25	23	25	27	27	29	26	36	45	50	49
18.	Stauda	86	87	87	91	96	94	86	62	53	44	38	36	35
19.	Steinböckhof	105	107	96	82	95	104	109	108	100	70	83	99	97
20.	Steinecker	101	101	94	91	105	116	121	124	130	141	156	165	166
21.	Steininger	23	24	21	19	26	28	29	31	33	36	34	32	31
22.	Unterrauchenödt	25	24	22	22	19	18	15	12	13	11	15	19	21
23.	Walchshof	58	71	74	88	97	116	125	160	180	201	183	185	192
24.	Wiegner	68	70	79	75	70	63	59	53	52	43	36	37	34
Celkem		**1891**	**1882**	**1922**	**1962**	**1988**	**2027**	**2039**	**2100**	**2190**	**2270**	**2499**	**2717**	**2743**

TAB. 1. 19. Leopoldschlag Markt - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Leopoldschlag Markt mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	**1880**	**1890**	**1900**	**1910**	**1923**	**1934**	**1951**	**1961**	**1971**	**1981**	**1991**	**2001**
1.	Leopoldschlag Markt	318	316	353	358	309	389	377	379	369	331	346	402	437
2.	Edlbruck	89	74	68	66	78	82	72	71	65	69	57	57	40
3.	Eisenhut	56	47	41	41	54	53	39	37	31	40	48	35	32
4.	Hammern	109	96	88	79	71	58	63	68	35	24	19	24	24
5.	Hiltschen	118	101	83	84	101	75	74	79	64	69	53	56	55
6.	Leitmannsdorf	49	44	41	50	44	45	38	43	40	47	28	30	21
7.	Leopoldschlag Dorf	277	275	253	249	257	280	229	231	233	244	223	220	203
8.	Mardetschlag	204	205	221	232	217	180	176	182	197	200	183	160	164
9.	Pramhöf	28	18	14	16	13	17	23	28	18	24	18	17	13
10.	Stiegersdorf	15	29	22	21	32	24	20	18	17	23	17	15	15
11.	Wullowitz	117	112	115	113	91	95	101	112	106	118	118	99	82
Celkem		**1380**	**1317**	**1299**	**1309**	**1267**	**1298**	**1212**	**1248**	**1175**	**1189**	**1110**	**1115**	**1086**

TAB. 1. 20. Liebenau - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Liebenau mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Liebenau	307	315	309	307	311	349	378	329	388	425	432	443	447
2.	Bauernschlag	19	21	22	22	24	21	31	25	26	24	22	22	17
3.	Brockerberger	51	53	62	65	65	60	71	69	75	69	72	61	51
4.	Eibenberg	33	38	43	38	34	31	41	32	27	25	20	22	21
5.	Geierschlag	278	289	329	309	293	288	291	251	223	205	183	162	140
6.	Hinterahorner	89	91	90	93	83	61	67	55	59	51	49	50	48
7.	Hirschau	100	106	96	85	86	74	82	75	73	76	74	60	58
8.	Kienau	95	99	111	100	104	91	99	95	104	105	79	62	46
9.	Klein-Schöneben	49	45	49	46	53	49	55	48	52	44	36	41	46
10.	Komau	48	61	65	62	69	83	79	66	59	47	36	33	30
11.	Leopoldstein	93	108	109	112	105	110	108	88	81	73	63	63	61
12.	Liebenstein	190	215	242	235	248	245	261	246	258	252	226	199	193
13.	Maxldorf	135	149	151	145	149	141	148	130	138	141	137	113	99
14.	Monegg	34	41	36	42	39	37	45	41	45	39	33	34	31
15.	Neustift	61	79	85	82	89	102	99	89	77	73	65	60	55
16.	Pfeifer	35	35	33	43	54	52	55	44	49	48	49	39	34
17.	Reindl	17	24	26	29	36	34	36	29	32	27	24	21	17
18.	Reitern	78	86	82	75	82	76	81	74	68	61	55	48	47
19.	Schanz	125	133	149	142	145	139	146	140	134	127	124	125	127
20.	Schöneben	189	193	185	183	174	169	173	175	184	176	166	159	153
21.	Stöckenberg	19	27	28	28	26	26	28	23	24	21	24	19	17
22.	Stummer	38	31	27	28	23	22	25	37	39	42	42	39	35
23.	Windhagmühl	71	74	69	74	86	92	97	95	99	98	97	82	68
Celkem		**2154**	**2313**	**2398**	**2345**	**2378**	**2352**	**2496**	**2256**	**2314**	**2249**	**2108**	**1957**	**1841**

TAB. 1. 21. Moorbad Harbach - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce" Moorbad Harbach mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Moorbad Harbach	279	288	315	284	273	275	269	244	217	202	149	165	163
2.	Hirschenwies	337	338	348	357	361	324	293	215	155	137	93	75	71
3.	Lauterbach	338	346	351	327	302	277	265	241	211	191	181	164	187
4.	Maißen	219	252	266	255	256	227	199	173	121	123	99	104	113
5.	Schwarzau	152	167	193	197	209	187	161	97	52	14	9	10	9
6.	Waldhäuser	23	23	21	19	21	19	17	18	20	21	19	18	23
7.	Wultschau	196	179	197	197	221	188	189	175	156	157	163	163	137
Celkem		**1544**	**1593**	**1691**	**1636**	**1643**	**1497**	**1393**	**1163**	**932**	**845**	**713**	**699**	**703**

TAB. 1. 22. Rainbach im Mühlkreis - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce" Rainbach im Mühlkreis mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Rainbach im Mühlkreis	495	505	480	508	575	587	610	660	725	783	753	881	959
2.	Apfoltern	89	90	90	89	71	70	75	83	95	99	119	115	103
3.	Deutsch Hörschlag	159	168	158	162	163	186	126	137	125	120	139	120	105
4.	Dreißgen	66	50	46	47	46	43	43	41	37	48	41	30	40
5.	Eibenstein	138	151	138	130	141	142	157	163	158	163	156	153	157
6.	Kerschbaum	401	420	406	384	388	374	375	390	374	356	343	336	337
7.	Kollern	39	47	41	43	48	45	41	48	49	52	56	45	43
8.	Labach	127	138	149	142	131	136	141	147	142	127	109	113	90
9.	Scheiben	31	33	25	25	27	27	29	33	27	27	26	23	23
10.	Sonnberg	86	92	91	109	100	108	104	100	120	110	102	105	113
11.	Stadln	22	23	22	21	24	22	25	30	25	30	29	23	27
12.	Summerau	414	484	460	447	489	599	619	641	590	589	598	634	648
13.	Süßengraben	59	67	63	59	55	56	59	66	51	54	59	51	55
14.	Vierzehn	41	54	45	35	39	51	55	51	61	69	86	121	111
15.	Zulissen	168	179	172	180	194	188	158	169	150	149	147	131	123
Celkem		**2335**	**2501**	**2386**	**2381**	**2491**	**2634**	**2617**	**2759**	**2729**	**2776**	**2763**	**2881**	**2934**

TAB. 1. 23. Sandl - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Sandl mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Sandl	308	303	288	318	332	353	399	409	510	614	627	633	683
2.	Eben	74	62	68	66	61	52	65	59	59	64	74	61	53
3.	Größgstötten	106	96	110	116	121	114	123	120	108	69	88	77	84
4.	Gugu	179	185	185	196	192	166	169	138	143	79	66	53	41
5.	Hacklbrunn	91	85	88	91	89	88	87	79	78	74	61	63	47
6.	Hundsberg	111	108	103	125	128	105	99	97	96	96	78	52	69
7.	Königsau	73	76	77	74	84	87	102	91	98	90	90	82	68
8.	Neuhof	95	96	101	105	104	94	70	71	77	79	76	71	62
9.	Pürstling	138	128	119	136	130	122	125	111	112	110	99	109	92
10.	Rindlberg	46	43	49	53	51	41	50	38	37	38	32	32	28
11.	Rosenhof	93	99	91	82	69	64	75	69	66	46	19	13	12
12.	Rothenbachl	97	96	99	97	82	73	85	77	79	75	76	71	64
13.	Schönberg	44	35	36	31	26	25	24	22	27	22	19	8	6
14.	Steinkreuz	37	34	36	46	43	40	47	36	38	39	27	27	32
15.	Steinwald	35	55	61	73	76	72	80	68	77	79	73	76	64
16.	Viehberg	114	104	117	121	119	107	116	107	123	124	112	95	88
17.	Weinviertl	36	39	45	51	59	63	66	41	40	32	33	35	38
Celkem		**1677**	**1644**	**1673**	**1781**	**1766**	**1666**	**1782**	**1633**	**1768**	**1730**	**1650**	**1558**	**1531**

TAB. 1. 24. Sankt Leonhard bei Freistadt - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce" Sankt Leonhard bei Freistadt mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Sankt Leonhard b. F.	263	259	222	200	207	219	289	312	374	403	422	505	572
2.	Attenedt	11	13	13	14	13	17	19	20	22	22	25	26	24
3.	Dirnberg	47	51	56	61	57	66	71	67	75	83	92	85	75
4.	Ennsedt	83	88	94	99	96	106	114	106	101	98	89	94	85
5.	Freudenthal	137	132	124	145	133	129	99	83	48	45	48	49	46
6.	Haid	78	76	73	71	75	91	75	67	68	59	45	47	38
7.	Haiderleiten	17	17	18	18	17	16	16	19	20	20	19	22	21
8.	Haslach	43	41	44	49	45	52	48	39	37	30	33	32	24
9.	Herzogreith	79	81	78	86	72	81	86	78	71	67	55	41	44
10.	Langfirling	220	172	162	156	148	159	161	165	163	161	133	121	101
11.	Maasch	63	67	65	63	59	67	73	60	63	58	50	42	32
12.	Oberarzing	45	41	41	35	38	40	42	43	38	33	28	36	33
13.	Pfeffer	33	28	31	29	28	33	34	31	31	29	27	27	22
14.	Promenedt	21	21	23	25	28	31	35	39	41	44	47	53	58
15.	Rebuledt	62	76	77	73	60	23	31	39	35	32	33	27	17
16.	Rehberg	53	43	40	39	42	37	39	37	41	35	33	21	20
17.	Reith	49	53	54	42	45	51	49	45	44	42	34	28	31
18.	Schwabing	19	22	19	17	18	13	15	16	13	17	19	15	12
19.	Schwaighof (bei Promenedt)	44	39	42	38	36	42	36	32	29	36	29	25	26
20.	Schwaighof (bei Wenigfirling)	39	41	39	39	36	44	41	34	29	32	32	33	32
21.	Stiftung	38	38	55	53	48	57	71	79	75	73	69	70	70
22.	Uhrmacher	31	35	29	29	31	29	25	22	17	11	12	8	9
23.	Unterarzing	52	43	45	37	37	52	43	35	41	47	32	26	26
24.	Waltrasedt	23	25	32	29	26	33	35	32	35	39	32	26	20
25.	Wenigfirling	74	58	62	61	52	58	53	49	45	39	36	43	38
Celkem		**1624**	**1560**	**1538**	**1508**	**1447**	**1546**	**1600**	**1549**	**1556**	**1555**	**1474**	**1502**	**1476**

TAB. 1. 25. Sankt Martin - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Sankt Martin mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	**1880**	**1890**	**1900**	**1910**	**1923**	**1934**	**1951**	**1961**	**1971**	**1981**	**1991**	**2001**
1.	Sankt Martin	400	404	416	440	463	436	433	432	380	414	420	413	398
2.	Althütten	42	41	38	31	26	24	24	26	20	24	24	19	19
3.	Anger	89	84	91	96	105	87	92	73	69	86	72	59	53
4.	Breitenberg	14	12	11	11	13	16	15	11	10	8	10	9	5
5.	Edlau	58	61	59	55	50	54	48	45	33	20	17	18	23
6.	Harmanschlag	476	471	486	496	488	433	427	401	313	289	301	277	256
7.	Joachimstal	68	64	43	64	80	72	68	92	66	25	0	2	3
8.	Langfeld	139	142	133	138	121	121	126	92	103	92	83	80	83
9.	Maißen	31	29	35	30	24	20	20	17	16	12	11	7	6
10.	Oberlainsitz	269	261	264	250	238	239	233	219	183	156	149	131	116
11.	Rörndlwies	49	41	40	33	42	30	24	22	18	18	16	12	14
12.	Roßbruck	153	154	171	162	152	133	123	125	103	105	81	89	73
13.	Schöllbüchl	90	87	89	85	100	92	97	95	95	98	72	73	65
14.	Schützenberg	101	115	100	105	104	105	98	87	91	79	70	56	63
Celkem		**1979**	**1966**	**1976**	**1996**	**2006**	**1862**	**1828**	**1737**	**1500**	**1426**	**1326**	**1245**	**1177**

TAB. 1. 26. Sankt Oswald bei Freistadt - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce" Sankt Oswald bei Freistadt mezi lety 1869-2001

	Název sídla	Počet obyvatel vypočitaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Sankt Oswald b. F.	544	607	696	690	692	682	675	735	761	774	833	1043	1323
2.	Amesreith	99	71	71	67	62	58	61	59	51	47	53	51	49
3.	Breitenberg	35	50	30	26	27	25	31	43	47	53	59	52	51
4.	Bruckangern	105	119	123	116	123	133	126	125	131	122	115	96	91
5.	Florenthein	99	103	126	121	119	121	127	132	132	94	99	87	90
6.	Fünfling	51	45	67	65	59	66	57	59	55	60	61	65	76
7.	Holzmühle	23	47	53	50	50	48	67	87	88	73	72	77	85
8.	Lampelsberg	28	12	12	13	13	17	21	26	25	22	23	25	17
9.	March	81	75	71	69	79	71	66	73	78	66	58	69	60
10.	Mayrhöfen	99	69	55	71	85	89	79	82	85	124	169	191	186
11.	Modlbauer	43	39	39	45	42	36	54	68	67	109	106	125	138
12.	Neudorf	151	157	148	147	146	156	141	136	153	150	142	145	132
13.	Obermarreith	61	64	59	66	76	73	79	90	93	97	69	59	67
14.	Piberschlag	36	47	38	43	48	54	42	49	40	44	37	35	39
15.	Reitern	9	7	7	9	10	12	15	18	20	27	23	28	22
16.	Rosenau	65	58	57	52	64	60	59	73	60	47	44	37	22
17.	Stiftungsberg	81	97	99	101	99	94	119	145	138	138	116	112	105
18.	Untermarreith	89	92	95	85	96	102	91	97	97	107	103	107	67
19.	Wippl	135	145	146	89	40	35	63	76	79	81	85	84	56
20.	Witzelsberg	88	87	97	93	98	77	72	65	62	38	29	30	30
Celkem		**1922**	**1991**	**2089**	**2018**	**2028**	**2009**	**2045**	**2238**	**2262**	**2273**	**2296**	**2518**	**2706**

TAB. 1. 27. Unserfrau – Altweitra - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Unserfrau - Altweitra mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Altweitra	308	293	302	330	345	334	329	319	304	309	289	263	274
2.	Friedrichshof	19	18	18	19	16	14	19	25	20	13	6	2	0
3.	Heinrichs bei Weitra	330	354	369	338	342	345	319	296	275	220	184	176	177
4.	Ober-Lembach	150	155	164	166	158	139	136	143	116	117	118	112	102
5.	Pyhrabruck	138	159	127	136	140	137	133	138	96	86	77	62	67
6.	Schagges	201	203	200	182	198	173	154	155	149	144	128	113	115
7.	Ulrichs	133	132	121	115	114	96	102	96	67	66	66	64	72
8.	Unserfrau	155	167	158	169	183	137	151	180	168	161	151	191	209
Celkem		**1434**	**1481**	**1459**	**1455**	**1496**	**1375**	**1343**	**1352**	**1195**	**1116**	**1019**	**983**	**1016**

TAB. 1. 28. Weitersfelden - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Weitersfelden mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	**1880**	**1890**	**1900**	**1910**	**1923**	**1934**	**1951**	**1961**	**1971**	**1981**	**1991**	**2001**
1.	Weitersfelden	239	288	288	293	326	341	369	343	368	355	339	352	359
2.	Eipoldschlag	69	71	66	57	47	54	63	58	62	63	56	70	48
3.	Haid	67	78	75	67	52	43	36	25	27	26	29	32	23
4.	Harrachstal	133	137	129	111	91	102	123	107	109	106	107	108	80
5.	Knaußer	87	83	85	79	84	78	74	69	65	63	62	60	53
6.	Markersdorf	41	42	45	47	41	48	55	48	39	38	37	36	38
7.	Nadelbach	186	187	188	172	154	143	161	137	141	145	149	133	122
8.	Rabenberg	25	29	36	31	27	33	39	37	22	21	14	16	14
9.	Reinprechtshof	55	60	65	66	75	88	86	67	67	68	60	48	53
10.	Reitern	47	39	46	39	35	29	27	28	27	28	26	28	25
11.	Ritzendet	79	77	73	64	60	68	86	71	82	76	75	54	62
12.	Rubner	44	29	35	27	26	13	16	14	13	11	11	9	10
13.	Saghammer	35	33	47	44	38	33	28	30	39	45	22	11	13
14.	Schützenschlag	21	25	29	26	25	28	31	29	23	21	19	21	22
15.	Stumberg	46	41	45	47	51	63	64	54	65	84	66	60	59
16.	Waldfeld	102	94	99	97	88	76	80	85	72	63	56	45	47
17.	Wienau	99	106	109	92	86	74	69	68	68	83	87	68	51
18.	Windgföll	109	99	98	87	70	72	83	80	79	78	69	50	58
Celkem		**1484**	**1518**	**1558**	**1446**	**1376**	**1386**	**1490**	**1350**	**1368**	**1374**	**1284**	**1201**	**1137**

TAB. 1. 29. Weitra - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Weitra mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Weitra	2449	2434	2410	2378	2375	2073	2285	2081	1975	1960	1901	1763	1757
2.	Großwolfgers	311	303	304	279	260	281	256	220	237	232	202	211	202
3.	Oberbrühl	135	131	131	132	108	115	120	116	109	87	95	81	74
4.	Oberwindhag	70	65	61	70	66	66	54	47	53	53	63	61	58
5.	Reinprechts	292	292	319	321	301	282	249	233	209	235	217	210	194
6.	Resselhof	5	5	6	6	8	12	15	11	7	7	3	3	3
7.	Sankt Wolfgang	220	236	216	209	199	194	182	166	183	150	121	139	126
8.	Spital	260	275	241	224	248	219	210	196	210	217	206	181	193
9.	Sulz	80	76	81	90	84	81	76	64	65	58	57	59	55
10.	Walterschlag	78	73	85	98	96	98	92	87	79	78	72	69	74
11.	Wetzles	129	132	133	135	134	136	121	103	141	128	117	105	117
12.	Weidenhöfen	63	68	65	62	59	56	53	50	50	45	41	43	45
Celkem		**4092**	**4090**	**4052**	**4004**	**3938**	**3613**	**3713**	**3374**	**3318**	**3250**	**3095**	**2925**	**2898**

TAB. 1. 30. Windhaag bei Freistadt - vývoj počtu obyvatel v sídlech „velké obce“ Windhaag bei Freistadt mezi lety 1869-2001

Název sídla		Počet obyvatel vypočítaný na základě údajů ze Sčítání v roce												
		1869	**1880**	**1890**	**1900**	**1910**	**1923**	**1934**	**1951**	**1961**	**1971**	**1981**	**1991**	**2001**
1.	Windhaag b. F.	228	226	277	264	315	305	311	324	366	415	436	491	442
2.	Duschlbauer	47	46	39	45	36	34	31	36	33	39	35	28	34
3.	Elmberg	52	57	59	53	56	62	59	64	76	69	50	42	47
4.	Gaibichler	64	67	61	67	57	68	63	58	56	60	59	51	58
5.	Mairspindt	209	210	222	203	225	226	230	225	218	196	167	158	141
6.	Obernschlag	97	99	98	113	115	108	110	100	92	91	88	85	89
7.	Oberpaßberg	133	126	123	118	138	136	135	131	121	118	118	119	108
8.	Oberwindhaag	92	108	104	94	108	106	125	127	144	146	183	129	119
9.	Pieberschlag	135	149	139	132	103	88	86	93	109	119	125	133	119
10.	Posthöf	31	32	36	38	39	45	52	54	66	63	66	54	51
11.	Predetschlag	53	57	51	64	53	47	42	41	35	39	34	27	32
12.	Prendt	151	147	144	135	170	181	197	182	196	157	175	196	170
13.	Riemetschlag	117	123	118	143	155	153	161	153	158	150	137	141	135
14.	Spörbichl	82	89	91	98	84	86	83	79	83	89	70	89	92
15.	Unterwald	194	199	176	182	187	164	170	162	145	135	130	105	97
Celkem		**1685**	**1735**	**1738**	**1749**	**1841**	**1809**	**1855**	**1829**	**1898**	**1886**	**1873**	**1848**	**1734**

TAB. 2. Zařazení sídel přeshraničního česko-rakouského regionu „Novohradské hory“ do typů jednotlivých typologií

TAB. 2. 1. Benešov nad Černou – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Benešov nad Černou

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Benešov n. Černou	651 m – 700 m	70,0 % – 89,9 % n.n	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
2.	Černé Údolí	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	18,75 % - 31,24 %
3.	Daleké Popelice	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
4.	Děkanské Skaliny	601 m – 650 m	50,1 % - 69,9 % č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
5.	Dluhoště	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
6.	Hartunkov	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,25 % - 18,74 %
7.	Kamenice	651 m – 700 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
8.	Klení	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
9.	Klepná	751 m – 800 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
10.	Kuří	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
11.	Ličov	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
12.	Malý Jindřichov	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
13.	Pohnholz	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
14.	Pusté Skaliny	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % č.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
15.	Strouha	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
16.	Svatý Vít	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
17.	Třebíčko u B.n.Č.	651 m – 700 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
18.	Valtéřov	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,25 % - 18,74%
19.	Velké Skaliny	651 m – 700 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74%
20.	Velký Jindřichov	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
21.	Věrtele	651 m – 700 m	70,0 % – 89,9 % n.n	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně

1 detailní popis jednotlivých typů typologií je proveden v textu a v Typologiích 1. - 5., zahrnuta i sídla zaniklá

2 typy vysvětleny v textu a v Typologii 1.

3 převažující národnostní příslušnost, n.n. - německá národnost v české části řešeného území podle Sčítání 1930, č.n. - česká národnost v české části řešeného území podle Sčítání 1930 - bližší vysvětlení v textu a v Typologii 2.

4 převažující rakouská n. - v rakouské části jsme předpokládali v sídlech převažující rakouskou národnost při Sčítání 1934 - bližší vysvětlení v textu a v Typologii 2.

5 podle zastoupení komunikací různé hierarchie v sídle - bližší vysvětlení v textu a v Typologii 3.

6 exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému je dána pouze přímou vzdáleností sídla od nejbližšího střediska osídlení (Gmünd, Freistadt, Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Weitra, Zwettl) - bližší vysvětlení v textu a v Typologii 4.

7 jde o zůstatek obyvatel v podobě 1930 (1934) = 100% - bližší vysvětlení v textu a v Typologii 5.

TAB. 2. 2. Besednice – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Besednice

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Besednice	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
2.	Bída	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
3.	Malče	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
4.	Přísečno	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
5.	Smrhov	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
6.	Soběnov	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	43,75 % - 56,24 %

TAB. 2. 3. Dolní Dvořiště – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Dolní Dvořiště

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Dolní Dvořiště	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	velmi exponované	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
2.	Benčice	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
3.	Bočkov	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
4.	Budákov	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
5.	Bujanov	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
6.	Cetviny	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
7.	Drochov	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
8.	Lhota	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
9.	Mikoly	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
10.	Mikulov	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
11.	Mladoňov	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
12.	Nažidla	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
13.	Obec	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
14.	Přibyslav	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
15.	Pšenice	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
16.	Rychnov n. Malší	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	31,25 % - 43,74 %
17.	Skoronice	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
18.	Suchdol	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24%
19.	Sviníhlavy	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
20.	Štědrkov	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
21.	Tichá	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
22.	U Sv. Kamene	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
23.	Všeměřice	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
24.	Zdíky	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %

TAB. 2. 4. Horní Stropnice – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Horní Stropnice

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Horní Stropnice	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
2.	Bedřichov	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74%
3.	Dlouhá Stropnice	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74%
4.	Dobrá Voda	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74%
5.	Egersee	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
6.	Hojná Voda	751 m – 800 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74%
7.	Humenice	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	18,75% - 31,24 %
8.	Chlupatá Ves	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
9.	Konratice	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
10.	Luggau	801 m – 850 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
11.	Meziluží	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
12.	Mühlberg	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
13.	Nové Hutě	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
14.	Olbramov	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
15.	Paseky	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
16.	Rychnov u N. Hradů	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	31,25 % - 43,74 %
17.	Staré Hutě	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
18.	Střeziměřice	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
19.	Svébohy	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
20.	Šejby	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
21.	Vesce	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
22.	Zlatá Ktiš	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně

TAB. 2. 5. Kaplice – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Kaplice

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Kaplice	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % n.n.	velmi exponované	0,0 km - 5,0 km	112,50 % a více
2.	Blansko	601 m – 650 m	90,0 % a více n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
3.	Blažkov	601 m – 650 m	50,1 % - 69,9 % n.n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
4.	Dlouhá	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
5.	Dobechov	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
6.	Hradiště	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
7.	Hřeben	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %
8.	Hubenov	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
9.	Chlum	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
10.	Kaplice-nádraží	601 m – 650 m	50,1 % - 69,9 % n.n.	velmi exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
11.	Květoňov	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
12.	Mostky	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
13.	Netřebice	601 m – 650 m	90,0 % a více č.n.	velmi exponované	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
14.	Omlenice	651 m – 700 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
15.	Omlenička	651 m – 700 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	93,75 % - 112,49 %
16.	Pořešín	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	43,75 % - 56,24 %
17.	Pořešínec	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %
18.	Raveň	601 m – 650 m	50,1 % - 69,9 % č.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50% a více
19.	Rozpoutí	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % č.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
20.	Stradov	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
21.	Střítež	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	43,75 % - 56,24 %
22.	Velenov	551 m – 600 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
23.	Velký Chuchelec	601 m – 650 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
24.	Výheň	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
25.	Výnězda	701 m – 750 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	43,75 % - 56,24 %
26.	Žďár	551 m – 600 m	50,1 % - 69,9 % n.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %

TAB. 2. 6. Malonty – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce" Malonty

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Malonty	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
2.	Bělá	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více
3.	Bukovsko	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
4.	Desky	601 m - 650 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
5.	Hodonice	601 m - 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
6.	Jaroměř	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
7.	Jednoty	801 m – 850 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
8.	Ludvické Hory	751 m – 800 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
9.	Meziříčí	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
10.	Radčice	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
11.	Rapotice	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
12.	Uhliště	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
13.	Veliška	601 m - 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně

TAB. 2. 7. Nové Hrady – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Nové Hrady

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Nové Hrady	551 m – 600 m	50,1 % – 69,9 % n.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
2.	Blata	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % č.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
3.	Byňov	550 m a méně	50,1 % – 69,9 % n.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	43,75 % - 56,24 %
4.	Hlínov	550 m a méně	50,1 % – 69,9 % n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
5.	Hořejší Chalupy	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
6.	Hranice	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
7.	Jakule	550 m a méně	50,1 % – 69,9 % n.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	81,25 % - 93,74 %
8.	Janovka	550 m a méně	50,1 % – 69,9 % n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
9.	Jedlice	601 m - 650 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
10.	Mýtiny	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
11.	Nakolice	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
12.	Obora	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % č.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	6,24 % a méně
13.	Svaryšov	550 m a méně	50,1 % – 69,9 % n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %
14.	Světví	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
15.	Štiptoň	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
16.	Veveří	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
17.	Vyšné	550 m a méně	50,1 % – 69,9 % n.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %

TAB. 2. 8. Olešnice – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Olešnice

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Olešnice	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	mírně periferní	0,0 km - 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
2.	Buková	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
3.	Lhotka	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
4.	Petříkov	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
5.	Těšínov	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %

TAB. 2. 9. Pohorská Ves – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce" Pohorská Ves

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Pohorská Ves	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více
2.	Dolní Příbraní	801 m – 850 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	6,24 % a méně
3.	Horní Příbraní	801 m – 850 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	6,24 % a méně
4.	Janova Ves	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
5.	Janovy Hutě	801 m – 850 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	6,24 % a méně
6.	Javory	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,25 % - 18,74 %
7.	Jiřice	851 m – 900 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	6,24 % a méně
8.	Jitronice	901 m a výše	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
9.	Leopoldov	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
10.	Lužnice	751 m – 800 m	70,0 % - 89,9 % n.n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
11.	Pavlína	901 m a výše	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	20,1 km – 25,0 km	6,24 % a méně
12.	Pohoří na Šumavě	901 m a výše	70,0 % - 89,9 % n.n.	mírně exponované	20,1 km – 25,0 km	6,24 % a méně
13.	Polžov	651 m – 700 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
14.	Starý Holand	751 m – 800 m	90,0 % a více n.n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
15.	Stodůlecký Vrch	901 m a výše	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	20,1 km – 25,0 km	6,24 % a méně
16.	Stříbrné Hutě	701 m – 750 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	6,24 % a méně
17.	Šance	901 m a výše	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	20,1 km – 25,0 km	6,24 % a méně
18.	Terčí Huť	801 m – 850 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně

TAB. 2. 10. Trhové Sviny – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Trhové Sviny

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Trhové Sviny	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
2.	Boršíkov	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	43,75 % - 56,24 %
3.	Březí	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
4.	Bukvice	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
5.	Čížkrajice	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % č.n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
6.	Dobrkovská Lhotka	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	31,25 % - 43,74 %
7.	Dolní Lhotka	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
8.	Hrádek	550 m a méně	50,1 % - 69,9 % n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %
9.	Chvalkov	551 m – 600 m	50,1 % - 69,9 % n.n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
10.	Keblany	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
11.	Lniště	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
12.	Mezilesí	550 m a méně	70,0 % - 89,9 % n.n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %
13.	Mohuřice	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %
14.	Nežetice	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
15.	Pěčín	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,25 % - 18,74 %
16.	Rejta	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	43,75 % - 56,24 %
17.	Slavče	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
18.	Třebeč	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
19.	Třebíčko	550 m a méně	90,0 % a více č.n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	31,25 % - 43,74 %
20.	Záluží	551 m – 600 m	90,0 % a více č.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %

TAB. 2. 11. Žár – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“ Žár

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1930[1,3]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Žár	550 m a méně	90,0% a více n.n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
2.	Božejov	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
3.	Chudějov	551 m – 600 m	90,0 % a více n.n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
4.	Kamenná	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
5.	Klažary	601 m – 650 m	50,1 % - 69,9 % n.n.	značně periferní	0, 0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
6.	Kondrač	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %
7.	Žumberk	550 m a méně	90,0 % a více n.n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	6,25 % - 18,74 %

TAB. 2. 12. Bad Großpertholz – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Bad Großpertholz

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Bad Großpertholz	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
2.	Abschlag	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
3.	Angelbach	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
4.	Brennerhof	901 m a výše	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	18,75 % - 31,24%
5.	Fischbach	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25% - 93,74 %
6.	Hirschenstein	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
7.	Holzlaß	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
8.	Karlstift	901 m a výše	převažující rakouská n.	velmi exponované	15,1 km – 20,0 km	31,25 % - 43,74 %
9.	Mühlbach	651 m - 700m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
10.	Reichenau am Freiwald	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
11.	Rindlberg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	18,75 % - 31,24 %
12.	Seifritz	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
13.	Scheiben	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
14.	Spiegelhof	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
15.	Stadlberg	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	6,25 % - 18,74 %
16.	Steinbach	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
17.	Watzmanns	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
18.	Weikertschlag	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	31,25 % - 43,74 %

TAB. 2. 13. Freistadt – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Freistadt

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Freistadt	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	velmi exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
2.	Galgenau	550 m a méně	převažující rakouská n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	93,75 % - 112,49 %
3.	Trölsberg	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více

TAB. 2. 14. Großschönau – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Großschönau

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Großschönau	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
2.	Engelstein	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
3.	Friedreichs	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
4.	Großotten	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
5.	Harmannstein	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
6.	Hirschenhof	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
7.	Mistelbach	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	81,25 % - 93,74 %
8.	Rothfarn	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
9.	Schroffen	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
10.	Thaures	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
11.	Wachtberg	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
12.	Wörnharts	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
13.	Zweres	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více

TAB. 2. 15. Grünbach – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Grünbach

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Grünbach	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
2.	Heinrichschlag	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
3.	Helbetschlag	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,5% a více
4.	Lichtenau	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	93,75 % - 112,49 %
5.	Mitterbach	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
6.	Neumühle	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
7.	Oberrauchenödt	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
8.	Pischinger	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
9.	Schlag	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
10.	Unterpaßberg	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %

TAB. 2. 16. Kaltenberg – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Kaltenberg

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Kaltenberg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	20,1 km – 25,0 km	93,75 % - 112,49 %
2.	Ebenort	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	20,1 km – 25,0 km	112,50 % a více
3.	Grabenmühle	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	20,1 km – 25,0 km	68,75 % - 81,24 %
4.	Lügerer	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	20,1 km – 25,0 km	81,25 % - 93,74 %
5.	Markersreith	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	93,75 % - 112,49 %
6.	Nadelberg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	20,1 km – 25,0 km	93,75 % - 112,49 %
7.	Pieberbach	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	15,1 km – 20,0 km	93,75 % - 112,49 %
8.	Silberberg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	20,1 km – 25,0 km	81,25 % - 93,74 %
9.	Tischberg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	20,1 km – 25,0 km	93,75 % - 112,49 %
10.	Wagenlehner	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	93,75 % - 112,49 %
11.	Weidenau	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	20,1 km – 25,0 km	81,25 % - 93,74 %

TAB. 2. 17. Langschlag – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Langschlag

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Langschlag	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	velmi exponované	10,1 km – 15, 0 km	93,75 % - 112,49 %
2.	Bräuhof	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15, 0 km	18,75 % - 31,24 %
3.	Bruderndorf	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
4.	Bruderndorferwald	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
5.	Fraberg	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	18,75 % - 31,24 %
6.	Frauenwies	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
7.	Kainrathschlag	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
8.	Kasbach	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
9.	Kehrbach	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
10.	Kleinpertholz	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
11.	Kogschlag	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
12.	Lamberg	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	81,25 % - 93,74 %
13.	Langschlägerwald	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
14.	Mittelberg	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
15.	Mitterschlag	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
16.	Münzbach	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
17.	Oberhörans	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
18.	Reichenauerwald	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
19.	Schmerbach	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
20.	Siebenhöf	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
21.	Stierberg	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
22.	Streith	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %

TAB. 2. 18. Lasberg – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Lasberg

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Lasberg	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
2.	Elz	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
3.	Gottschaler	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	93,75 % - 112,49 %
4.	Grensberg	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
5.	Grieb	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
6.	Grub (bei Etzelsdorf)	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
7.	Grub (bei Walchshof)	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
8.	Grunnersdorf	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
9.	Krenbauer	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % -112,49 %
10.	Kronau	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
11.	Manzenreith	550 m a méně	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
12.	Oberwögerer	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
13.	Paben	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
14.	Pilgersdorf	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	31,25 % - 43,74 %
15.	Punkenhof	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
16.	Reickersdorf	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
17.	Siegelsdorf	550 m a méně	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
18.	Stauda	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	31,25 % - 43,74 %
19.	Steinböckhof	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	81,25 % - 93,74 %
20.	Steinecker	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
21.	Steininger	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
22.	Unterrauchenödt	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
23.	Walchshof	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
24.	Wiegner	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %

TAB. 2. 19. Leopoldschlag Markt – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Leopoldschlag Markt

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Leopoldschlag Markt	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více
2.	Edlbruck	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
3.	Eisenhut	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
4.	Hammern	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	31,25 % - 43,74 %
5.	Hiltschen	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
6.	Leitmannsdorf	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
7.	Leopoldschlag Dorf	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	velmi exponované	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
8.	Mardetschlag	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
9.	Pramhöf	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
10.	Stiegersdorf	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	velmi exponované	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
11.	Wullowitz	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15, 0 km	68,75 % - 81,24 %

TAB. 2. 20. Liebenau – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Liebenau

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Liebenau	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponovaný	15,1 km – 20,0 km	112,50 % a více
2.	Bauernschlag	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	20,1 km – 25,0 km	43,75 % - 56,24 %
3.	Brockerberger	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponovaný	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
4.	Eibenberg	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	20,1 km – 25,0 km	43,75 % - 56,24 %
5.	Geierschlag	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	20,1 km – 25,0 km	43,75 % - 56,24 %
6.	Hinterahorner	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	20,1 km – 25,0 km	68,75 % - 81,24 %
7.	Hirschau	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
8.	Kienau	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
9.	Klein-Schöneben	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	81,25 % - 93,74 %
10.	Komau	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	20,1 km – 25,0 km	31,25 % - 43,74 %
11.	Leopoldstein	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	20,1 km – 25,0 km	56,25 % - 68,74 %
12.	Liebenstein	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	20,1 km – 25,0 km	68,75 % - 81,24 %
13.	Maxldorf	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
14.	Monegg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
15.	Neustift	901 m a výše	převažující rakouská n.	mírně periferní	20,1 km – 25,0 km	43,75 % - 56,24 %
16.	Pfeifer	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	značně periferní	20,1 km – 25,0 km	56,25 % - 68,74 %
17.	Reindl	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	20,1 km – 25,0 km	43,75 % - 56,24 %
18.	Reitern	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
19.	Schanz	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	81,25 % - 93,74 %
20.	Schöneben	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	81,25 % - 93,74 %
21.	Stöckenberg	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	20,1 km – 25,0 km	56,25 % - 68,74 %
22.	Stummer	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	20,1 km – 25,0 km	112,50 % a více
23.	Windhagmühl	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %

TAB. 2. 21. Moorbad Harbach – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Moorbad Harbach

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Moorbad Harbach	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
2.	Hirschenwies	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	18,75 % - 31,24 %
3.	Lauterbach	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
4.	Maißen	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
5.	Schwarzau	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
6.	Waldhäuser	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
7.	Wultschau	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponovaný	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %

TAB. 2. 22. Rainbach im Mühlkreis – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Rainbach im Mühlkreis

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Rainbach im Mühlkreis	701m - 750 m	převažující rakouská n.	velmi exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
2.	Apfoltern	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
3.	Deutsch Hörschlag	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
4.	Dreißgen	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	81,25 % - 93,74 %
5.	Eibenstein	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
6.	Kerschbaum	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
7.	Kollern	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	93,75 % - 112,49 %
8.	Labach	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
9.	Scheiben	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
10.	Sonnberg	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
11.	Stadln	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
12.	Summerau	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
13.	Süßengraben	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
14.	Vierzehn	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více
15.	Zulissen	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %

TAB. 2. 23. Sandl – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Sandl

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Sandl	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více
2.	Eben	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
3.	Größgstötten	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
4.	Gugu	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	18,75 % - 31,24 %
5.	Hacklbrunn	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
6.	Hundsberg	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
7.	Königsau	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
8.	Neuhof	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
9.	Pürstling	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
10.	Rindlberg	901 m a výše	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
11.	Rosenhof	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
12.	Rothenbachl	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,25 % - 18,74 %
13.	Schönberg	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponované	15,1 km – 20,0 km	18,75 % - 31,24 %
14.	Steinkreuz	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponované	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
15.	Steinwald	901 m a výše	převažující rakouská n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
16.	Viehberg	901 m a výše	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
17.	Weinviertl	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %

TAB. 2. 24. Sankt Leonhard bei Freistadt – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Sankt Leonhard bei Freistadt

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Sankt Leonhard b. F.	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více
2.	Attenedt	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	112,50 % a více
3.	Dirnberg	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	93,75 % - 112,49 %
4.	Ennsedt	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
5.	Freudenthal	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
6.	Haid	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
7.	Haiderleiten	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	112,50 % a více
8.	Haslach	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
9.	Herzogreith	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
10.	Langfirling	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
11.	Maasch	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
12.	Oberarzing	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
13.	Pfeffer	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
14.	Promenedt	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více
15.	Rebuledt	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
16.	Rehberg	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
17.	Reith	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
18.	Schwabing	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
19.	Schwaighof (bei Promenedt)	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
20.	Schwaighof (bei Wenigfirling)	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
21.	Stiftung	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	93,75 % - 112,49 %
22.	Uhrmacher	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	31,25 % - 43.74 %
23.	Unterarzing	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 %- 68,74 %
24.	Waltrasedt	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 %- 68,74 %
25.	Wenigfirling	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15, 0 km	43,75 % - 56,24 %

TAB. 2. 25. Sankt Martin – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Sankt Martin

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Sankt Martin	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
2.	Althütten	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
3.	Anger	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
4.	Breitenberg	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	31,25% - 43,74 %
5.	Edlau	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	43,75 % - 56,24 %
6.	Harmanschlag	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
7.	Joachimstal	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	6,24 % a méně
8.	Langfeld	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
9.	Maißen	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	18,75 % - 31,24 %
10.	Oberlainsitz	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
11.	Rörndlwies	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	56,25 % - 68,74 %
12.	Roßbruck	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
13.	Schöllbüchl	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
14.	Schützenberg	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %

TAB. 2. 26. Sankt Oswald bei Freistadt – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Sankt Oswald bei Freistadt

	Název sídla	Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Sankt Oswald b. F.	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
2.	Amesreith	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
3.	Breitenberg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
4.	Bruckangern	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
5.	Florenthein	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
6.	Fünfling	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
7.	Holzmühle	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
8.	Lampelsberg	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
9.	March	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
10.	Mayrhöfen	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
11.	Modlbauer	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
12.	Neudorf	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
13.	Obermarreith	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
14.	Piberschlag	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
15.	Reitern	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
16.	Rosenau	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	31,25 % - 43,74 %
17.	Stiftungsberg	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,75 %
18.	Untermarreith	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
19.	Wippl	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,75 %
20.	Witzelsberg	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	31,24 % - 43,74 %

TAB. 2. 27. Unserfrau – Altweitra – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Unserfrau – Altweitra

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Altweitra	550 m a méně	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	81,25 % - 93,74 %
2.	Friedrichshof	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	0,0 km – 5,0 km	6,24 % a méně
3.	Heinrichs bei Weitra	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
4.	Ober-Lembach	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
5.	Pyhrabruck	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	43,75 % - 56,24 %
6.	Schagges	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
7.	Ulrichs	550 m a méně	převažující rakouská n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
8.	Unserfrau	550 m a méně	převažující rakouská n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	112,50 % a více

TAB. 2. 28. Weitersfelden – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Weitersfelden

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Weitersfelden	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	středně exponované	15,1 km – 20,0 km	93,75 % - 112,49 %
2.	Eipoldschlag	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
3.	Haid	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
4.	Harrachstal	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
5.	Knaußer	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
6.	Markersdorf	701 m - 750 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
7.	Nadelbach	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
8.	Rabenberg	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	31,25 % - 43,74 %
9.	Reinprechtshof	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
10.	Reitern	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	81,25 % - 93,74 %
11.	Ritzendet	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
12.	Rubner	901 m a výše	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
13.	Saghammer	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	15,1 km – 20,0 km	43,75 % - 56,24 %
14.	Schützenschlag	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
15.	Stumberg	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	15,1 km – 20,0 km	81,25 % - 93,74 %
16.	Waldfeld	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	56,25 % - 68,74 %
17.	Wienau	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %
18.	Windgföll	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	značně periferní	15,1 km – 20,0 km	68,75 % - 81,24 %

TAB. 2. 29. Weitra – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce“Weitra

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Weitra	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	středně exponované	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
2.	Großwolfgers	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
3.	Oberbrühl	551 m - 600 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	56,25 % - 68,74 %
4.	Oberwindhag	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	93,75 % - 112,49 %
5.	Reinprechts	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
6.	Resselhof	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	18,75 % - 31,24 %
7.	Sankt Wolfgang	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	68,75 % - 81,24 %
8.	Spital	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	značně periferní	0,0 km – 5,0 km	81,25 % - 93,74 %
9.	Sulz	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
10.	Walterschlag	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
11.	Wetzles	550 m a výše	převažující rakouská n.	mírně periferní	0,0 km – 5,0 km	93,75 % - 112,49 %
12.	Weidenhöfen	601 m - 650 m	převažující rakouská n.	středně periferní	0,0 km – 5,0 km	81,25 % - 93,74 %

TAB. 2. 30. Windhaag bei Freistadt – zařazení sídel do typů jednotlivých typologií „velké obce" Windhaag bei Freistadt

Název sídla		Průměrná nadmořská výška[1,2]	Národnostní příslušnost v roce 1934[1,4]	Exponovanost sídla v komunikačním systému[1,5]	Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému[1,6]	Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001[1,7]
1.	Windhaag b. F.	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	112,50 % a více
2.	Duschlbauer	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
3.	Elmberg	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
4.	Gaibichler	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	středně periferní	10,1 km – 15,0 km	81,25 % - 93,74 %
5.	Mairspindt	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %
6.	Obernschlag	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
7.	Oberpaßberg	651 m - 700 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	68,75 % - 81,24 %
8.	Oberwindhaag	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
9.	Pieberschlag	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	112,50 % a více
10.	Posthöf	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	extrémně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
11.	Predetschlag	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	68,75 % - 81,24 %
12.	Prendt	751 m - 800 m	převažující rakouská n.	mírně exponované	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
13.	Riemetschlag	801 m - 850 m	převažující rakouská n.	středně periferní	5,1 km – 10,0 km	81,25 % - 93,74 %
14.	Spörbichl	901 m a výše	převažující rakouská n.	značně periferní	5,1 km – 10,0 km	93,75 % - 112,49 %
15.	Unterwald	851 m - 900 m	převažující rakouská n.	značně periferní	10,1 km – 15,0 km	56,25 % - 68,74 %

TAB. 3. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech přeshraničního česko-rakouského regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869-2001 podle velikostních kategorií sídel

Velikostní kategorie sídel	Počet obyvatel (tučně), podíl obyvatel v procentech (netučně - kurzívou), č - česká část, r - rakouská část													
	1869		1900		1930	1934	1950	1951	1970	1971	1991		2001	
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R
0 obyvatel	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*
1 - 9 obyvatel	**0** *0,00*	**14** *0,03*	**0** *0,00*	**15** *0,02*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**37** *0,18*	**0** *0,00*	**81** *0,38*	**24** *0,06*	**155** *0,66*	**74** *0,20*	**166** *0,67*	**41** *0,11*
10 - 49 obyvatel	**627** *1,42*	**2686** *7,11*	**694** *1,53*	**2417** *6,25*	**651** *1,69*	**2405** *6,27*	**1490** *7,26*	**2871** *7,56*	**1469** *6,81*	**3218** *8,73*	**1446** *5,98*	**2984** *8,05*	**1426** *5,78*	**3083** *8,22*
50 - 99 obyvatel	**2933** *6,63*	**6511** *17,23*	**2635** *5,81*	**6897** *17,85*	**3709** *9,63*	**6957** *18,15*	**3451** *16,80*	**6724** *17,70*	**2610** *12,10*	**6273** *16,73*	**1311** *5,42*	**6004** *16,18*	**1048** *4,25*	**6228** *16,61*
100 - 199 obyvatel	**8386** *18,95*	**10389** *27,5*	**8412** *18,56*	**10547** *27,30*	**8446** *21,92*	**10692** *27,89*	**4614** *22,46*	**9601** *25,27*	**2895** *13,41*	**8714** *23,24*	**1812** *7,50*	**8546** *23,04*	**2017** *8,17*	**7621** *20,32*
200 - 499 obyvatel	**14064** *31,78*	**11726** *31,04*	**13231** *29,18*	**11264** *29,15*	**10761** *27,93*	**9908** *25,85*	**3759** *18,30*	**9425** *24,80*	**4050** *18,77*	**7949** *21,20*	**2845** *11,77*	**5613** *15,13*	**3035** *12,30*	**5669** *15,12*
500 - 999 obyvatel	**9813** *22,18*	**1075** *2,85*	**11230** *24,77*	**1722** *4,46*	**7079** *18,37*	**2335** *6,09*	**1907** *9,30*	**2583** *6,80*	**2630** *12,19*	**3787** *10,10*	**4261** *17,63*	**4513** *12,16*	**4627** *18,75*	**4766** *12,71*
1000 - 2499 obyvatel	**5697** *12,88*	**2449** *6,48*	**6222** *13,72*	**2378** *6,15*	**5224** *13,56*	**2285** *5,96*	**5278** *25,70*	**2081** *5,46*	**1756** *8,14*	**1960** *5,08*	**2209** *9,14*	**2806** *7,56*	**2208** *8,95*	**3080** *8,20*
2500 - 4999 obyvatel	**2728** *6,16*	**2930** *7,76*	**2911** *6,43*	**3406** *8,82*	**2661** *6,90*	**3751** *9,79*	**0** *0,00*	**4714** *12,41*	**6083** *28,20*	**0** *0,00*	**3648** *15,10*	**0** *0,00*	**3654** *14,81*	**0** *0,00*
5000 - 9999 obyvatel	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**5572** *14,86*	**6480** *26,80*	**6560** *17,68*	**6495** *26,32*	**7016** *18,71*
řešené území celkem	**44248** *100,00*	**37780** *100,00*	**45335** *100,00*	**38646** *100,00*	**38531** *100,00*	**38333** *100,00*	**20536** *100,00*	**37999** *100,00*	**21574** *100,00*	**37497** *100,00*	**24167** *100,00*	**37100** *100,00*	**24676** *100,00*	**37504** *100,00*

TAB. 4. Vývoj počtu a podílu sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory" mezi lety 1869-2001 podle velikostních kategorií sídel

Velikostní kategorie sídel	Počet sídel (tučně), podíl sídel v procentech (netučně - kurzívou), č - česká část, r - rakouská část													
	1869		1900		1930	1934	1950	1951	1970	1971	1991		2001	
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R
0 obyvatel	**2** *1,12*	**0** *0,00*	**1** *0,56*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**22** *12,29*	**0** *0,00*	**37** *20,67*	**0** *0,00*	**43** *24,03*	**1** *0,35*	**43** *24,03*	**2** *0,70*
1 - 9 obyvatel	**0** *0,00*	**2** *0,70*	**0** *0,00*	**2** *0,70*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**6** *3,35*	**0** *0,00*	**13** *7,26*	**3** *1,05*	**29** *16,20*	**11** *3,85*	**34** *18,99*	**7** *2,45*
10 - 49 obyvatel	**18** *10,05*	**82** *28,67*	**19** *10,61*	**77** *26,92*	**19** *10,61*	**78** *27,28*	**51** *28,49*	**90** *31,47*	**50** *27,93*	**101** *35,31*	**55** *30,73*	**100** *34,99*	**52** *29,05*	**106** *37,06*
50 - 99 obyvatel	**38** *21,23*	**86** *30,07*	**34** *18,99*	**92** *32,17*	**49** *27,37*	**95** *33,21*	**47** *26,26*	**90** *31,47*	**36** *20,11*	**83** *29,02*	**19** *10,60*	**84** *29,34*	**16** *8,93*	**87** *30,42*
100 - 199 obyvatel	**57** *31,84*	**74** *25,87*	**59** *32,96*	**74** *25,87*	**59** *32,96*	**77** *26,92*	**34** *18,99*	**70** *24,47*	**21** *11,73*	**67** *22,38*	**13** *7,26*	**63** *22,03*	**14** *7,82*	**56** *19,58*
200 - 499 obyvatel	**46** *25,70*	**38** *13,29*	**45** *25,14*	**36** *12,59*	**37** *20,67*	**30** *10,49*	**13** *7,26*	**30** *10,49*	**15** *8,39*	**27** *9,44*	**11** *6,15*	**17** *5,94*	**11** *6,15*	**18** *6,29*
500 - 999 obyvatel	**14** *7,82*	**2** *0,70*	**17** *9,50*	**3** *1,05*	**11** *6,15*	**4** *1,40*	**3** *1,68*	**4** *1,40*	**4** *2,23*	**6** *2,10*	**6** *3,35*	**7** *2,45*	**6** *3,35*	**7** *2,45*
1000 - 2499 obyvatel	**3** *1,68*	**1** *0,35*	**3** *1,68*	**1** *0,35*	**3** *1,68*	**1** *0,35*	**3** *1,68*	**1** *0,35*	**1** *0,56*	**1** *0,35*	**1** *0,56*	**2** *0,70*	**1** *0,56*	**2** *0,70*
2500 - 4999 obyvatel	**1** *0,56*	**1** *0,35*	**1** *0,56*	**1** *0,35*	**1** *0,56*	**1** *0,35*	**0** *0,00*	**1** *0,35*	**2** *1,12*	**0** *0,00*	**1** *0,56*	**0** *0,00*	**1** *0,56*	**0** *0,00*
5000 - 9999 obyvatel	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**0** *0,00*	**1** *0,35*	**1** *0,56*	**1** *0,35*	**1** *0,56*	**1** *0,35*
řešené území celkem	**179** *100,00*	**286** *100,00*	**179** *100,00*	**286** *100,00*	**179** *100,00*	**286** *100,00*	**179** *100,00*	**286** *100,00*	**179** *100,00*	**289** *100,00*	**179** *100,00*	**286** *100,00*	**179** *100,00*	**286** *100,00*

TAB. 5. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich průměrné nadmořské výšky v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Průměrná nadmořská výška	Počet sídel v typu*		Podíl sídel v typu*		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel (C_1, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	C_1	R_1	$Č_2$	R_2
901 m a výše	5	32	2,8	11,2	686	3 578	0	2 711	1,78	9,33	0,00	7,23	-100,00	-24,23	-1,78	-2,11
851 m - 900 m	1	24	0,6	8,4	97	2 383	0	1 494	0,25	6,22	0,00	3,98	-100,00	-37,31	-0,25	-2,23
801 m - 850 m	6	46	3,4	16,1	462	4 770	0	3 756	1,20	12,44	0,00	10,01	-100,00	-21,26	-1,20	-2,43
751 m - 800 m	12	44	6,7	15,4	1 706	3 515	363	2 636	4,43	9,17	1,47	7,03	-78,72	-25,01	-2,96	-2,14
701 m - 751 m	12	45	6,7	15,7	1 617	6 465	269	6 499	4,20	16,87	1,09	17,33	-83,36	0,53	-3,11	0,46
651 m - 700 m	19	32	10,6	11,2	4 186	2 521	2 570	2 202	10,86	6,58	10,41	5,87	-38,60	-12,65	-0,45	-0,71
601 m - 650 m	38	41	21,2	14,3	6 813	6 235	2 328	6 474	17,68	16,27	9,43	17,26	-65,83	3,83	-8,25	1,00
551 m - 600 m	38	15	21,2	5,2	8 135	7 921	4 850	10 669	21,11	20,66	19,65	28,45	-40,38	34,69	-1,46	7,78
550 m a méně	48	7	26,8	2,4	14 829	945	14 296	1 063	38,49	2,47	57,93	2,83	-3,59	12,49	19,45	0,37
celkem	179	286	100,0	100,0	38 531	38 333	24 676	37 504	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

TAB. 5. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich průměrné nadmořské výšky v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Průměrná nadmořská výška	Počet sídel v typu*,**		Podíl sídel v typu*,**		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel (C_1, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	C_1	R_1	$Č_2$	R_2
901 m a výše	5	32	2,8	11,3	686	3 578	0	2 711	2,16	11,08	0,00	9,44	-100,00	-24,23	-2,16	-1,64
851 m - 900 m	1	24	0,6	8,5	97	2 383	0	1 494	0,31	7,38	0,00	5,20	-100,00	-37,31	-0,31	-2,18
801 m - 850 m	6	46	3,4	16,2	462	4 770	0	3 756	1,46	14,77	0,00	13,07	-100,00	-21,26	-1,46	-1,70
751 m - 800 m	12	44	6,8	15,5	1 706	3 515	363	2 636	5,38	10,88	2,95	9,17	-78,72	-25,01	-2,43	-1,71
701 m - 751 m	12	45	6,8	15,8	1 617	6 465	269	6 499	5,10	20,02	2,18	22,62	-83,36	0,53	-2,91	2,60
651 m - 700 m	19	32	10,8	11,3	4 186	2 521	2 570	2 202	13,19	7,81	20,86	7,66	-38,60	-12,65	7,67	-0,14
601 m - 650 m	38	41	21,6	14,4	6 813	6 235	2 328	6 474	21,47	19,31	18,90	22,53	-65,83	3,83	-2,57	3,23
551 m - 600 m	37	13	21,0	4,6	6 268	1 885	2 642	1 896	19,75	5,84	21,45	6,60	-57,85	0,58	1,70	0,76
550 m a méně	46	7	26,1	2,5	9 901	945	4 147	1 063	31,20	2,93	33,66	3,70	-58,12	12,49	2,47	0,77
celkem	176	284	100,0	100,0	31 736	32 297	12 319	28 731	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

* zahrnuta i sídla zaniklá (detailní popis typů v Typologii 1. a v textu)

** bez měst Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Freistadt,Weitra

TAB. 6. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich převažující národnostní příslušnosti obyvatel v roce 1930 (resp.1934) v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Národnostní příslušnost v roce 1930, resp 1934**	Počet sídel v typu*		Podíl sídel v typu*		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel (C_1, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	C_1	R_1	$Č_2$	R_2
90,0 % a více české národnosti	33	0	18,4	0,0	9 715	0	7 121	0	25,21	0,00	28,86	0,00	-26,70	0,00	3,64	0,00
70,0 % - 89,9% české národnosti	5	0	2,8	0,0	1 105	0	402	0	2,87	0,00	1,63	0,00	-63,62	0,00	-1,24	0,00
50,1 % - 69,9 % české národnosti	2	0	1,1	0,0	181	0	117	0	0,47	0,00	0,47	0,00	-35,36	0,00	0,00	0,00
50,1 % - 69,9 % německé národnosti	12	0	6,7	0,0	3 662	0	2 936	0	9,50	0,00	11,90	0,00	-19,83	0,00	2,39	0,00
70,0 % - 89,9% německé národnosti	42	0	23,5	0,0	10 455	0	10 309	0	27,13	0,00	41,78	0,00	-1,40	0,00	14,64	0,00
90,0 % a více německé národnosti	85	0	47,5	0,0	13 413	0	3 791	0	34,81	0,00	15,36	0,00	-71,74	0,00	-19,45	0,00
převažující rakouská národnost	0	286	0,0	100,0	0	38 333	0	37 504	0,00	100,00	0,00	100,00	0,00	-2,16	0,00	0,00
celkem	179	286	100,0	100,0	38 531	38 333	24 676	37 504	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

TAB. 6. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich převažující národnostní příslušnosti obyvatel v roce 1930 (resp.1934) v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Národnostní příslušnost v roce 1930, resp 1934**	Počet sídel v typu***		Podíl sídel v typu***		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel (C_1, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	C_1	R_1	$Č_2$	R_2
90,0 % a více české národnosti	32	0	18,2	0,0	7 054	0	3 467	0	22,23	0,00	28,14	0,00	-50,85	0,00	5,92	0,00
70,0 % - 89,9% české národnosti	5	0	2,8	0,0	1 105	0	402	0	3,48	0,00	3,26	0,00	-63,62	0,00	-0,22	0,00
50,1 % - 69,9 % české národnosti	2	0	1,1	0,0	181	0	117	0	0,57	0,00	0,95	0,00	-35,36	0,00	0,38	0,00
50,1 % - 69,9 % německé národnosti	11	0	6,3	0,0	1 795	0	728	0	5,66	0,00	5,91	0,00	-59,44	0,00	0,25	0,00
70,0 % - 89,9% německé národnosti	41	0	23,3	0,0	8 188	0	3 814	0	25,80	0,00	30,96	0,00	-53,42	0,00	5,16	0,00
90,0 % a více německé národnosti	85	0	48,3	0,0	13 413	0	3 791	0	42,26	0,00	30,77	0,00	-71,74	0,00	-11,49	0,00
převažující rakouská národnost	0	284	0,0	100,0	0	32 297	0	28 731	0,00	100,00	0,00	100,00	0,00	-11,04	0,00	0,00
celkem	176	284	100,0	100,0	31 736	32 297	12 319	28 731	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

* zahrnuta i sídla zaniklá (detailní popis typů v Typologii 2. a v textu)
** převažující národnost v sídle podle Sčítání 1930 (česká část) nebo 1934 (rakouská část)
*** bez měst Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Freistadt,Weitra

TAB. 7. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich exponovanosti/perifernosti v komunikačním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Exponovanost sídla v komunikačním systému**	Počet sídel v typu*		Podíl sídel v typu*		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel ($Č_1$, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	$Č_1$	R_1	$Č_2$	R_2
velmi exponovaný	4	4	2,2	1,4	3 334	5 520	7 783	8 902	8,70	14,40	31,54	23,74	133,44	61,27	22,84	9,34
středně exponovaný	19	26	10,6	9,1	7 371	6 486	7 324	6 639	19,24	16,92	29,68	17,70	-0,64	2,36	10,44	0,78
mírně exponovaný	19	41	10,6	14,3	6 731	7 980	4 829	7 806	17,57	20,82	19,57	20,81	-28,26	-2,18	2,00	0,00
mírně periferní	7	30	3,9	10,5	2 659	3 829	1 352	3 011	6,94	9,99	5,48	8,03	-49,15	-21,36	-1,46	-1,96
středně periferní	45	102	25,1	35,7	8 865	7 865	2 477	6 019	23,14	20,52	10,04	16,05	-72,06	-23,47	-13,10	-4,47
značně periferní	17	37	9,5	12,9	2 976	3 545	648	3 314	7,77	9,25	2,63	8,84	-78,23	-6,52	-5,14	-0,41
extrémně periferní	68	46	38,0	16,1	6 382	3 108	263	1 813	16,66	8,11	1,07	4,83	-95,88	-41,67	-15,59	-3,27
celkem	179	286	100,0	100,0	38 318	38 333	24 676	37 504	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

TAB. 7. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich exponovanosti/perifernosti v komunikačním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Exponovanost sídla v komunikačním systému**	Počet sídel v typu*'***		Podíl sídel v typu*'***		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel ($Č_1$, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	$Č_1$	R_1	$Č_2$	R_2
velmi exponovaný	3	3	1,7	1,1	1 280	3 552	1 288	3 787	4,03	11,00	10,46	13,18	0,63	6,62	6,42	2,18
středně exponovaný	17	25	9,7	8,8	2 843	207	1 462	130	8,96	0,64	11,87	0,45	0,00	-37,20	2,91	-0,19
mírně exponovaný	19	41	10,8	14,4	6 731	2 292	4 829	1 735	21,21	7,10	39,20	6,04	-28,26	-24,30	17,99	-1,06
mírně periferní	7	30	4,0	10,6	2 659	8 887	1 352	9 559	8,38	27,52	10,97	33,27	-49,15	7,56	2,60	5,75
středně periferní	45	102	25,6	35,9	8 865	10 204	2 477	7 920	27,93	31,59	20,11	27,57	-72,06	-22,38	-7,83	-4,03
značně periferní	17	37	9,7	13,0	2 976	3 758	648	3 524	9,38	11,64	5,26	12,27	-78,23	-6,23	-4,12	0,63
extrémně periferní	68	46	38,6	16,2	6 382	3 397	263	2 076	20,11	10,52	2,13	7,23	-95,88	-38,89	-17,97	-3,29
celkem	176	284	100,0	100,0	31 736	32 297	12 319	28 731	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

* platí pro celé sledované období, zahrnuta i sídla zaniklá (detailní popis typů v Typologii 3. a v textu)
** na základě kategorizace silniční a železniční sítě v roce 1997 (zastoupení komunikací různé hierarchie v sídle)
*** bez měst Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Freistadt,Weitra

TAB. 8. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) podle jejich exponovanosti/perifernosti v sídelním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému**	Počet sídel v typu*		Podíl sídel v typu*		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel (C_1, R_1) a změna podílu obyvatel (C_2, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	C_1	R_1	C_2	R_2
0 km - 5,0 km	67	37	37,4	12,9	17 690	10 511	17 536	13 556	45,91	27,42	71,07	36,15	-0,87	28,97	25,15	8,73
5,1 km - 10,0 km	72	89	40,2	31,1	14 916	11 814	6 515	11 774	38,71	30,82	26,40	31,39	-56,32	-0,34	-12,31	0,57
10,1 km - 15,0 km	31	81	17,3	28,3	4 731	9 042	522	7 144	12,28	23,59	2,12	19,05	-88,97	-20,99	-10,16	-4,54
15,1 km - 20,0 km	5	59	2,8	20,6	557	5 435	103	3 955	1,45	14,18	0,42	10,55	-81,51	-27,23	-1,03	-3,63
20,1 km - 25,0 km	4	20	2,2	7,0	637	1 531	0	1 075	1,65	3,99	0,00	2,87	-100,00	-29,78	-1,65	-1,13
25,1 km - 30,0 km	0	0	0,0	0,0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30,1 km a více	0	0	0,0	0,0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
celkem	179	286	100,0	100,0	38 531	38 333	24 676	37 504	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

TAB. 8. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) podle jejich exponovanosti/perifernosti v sídelním systému v přeshraničním česko-rakouském regionu mezi lety 1930(1934)-2001

Exponovanost/perifernost sídla v sídelním systému**	Počet sídel v typu*'***		Podíl sídel v typu*'***		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel (C_1, R_1) a změna podílu obyvatel (C_2, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	C_1	R_1	C_2	R_2
0 km - 5,0 km	64	35	36,4	12,3	10 895	4 475	5 179	4 783	34,33	13,86	42,04	16,65	-52,46	6,88	7,71	2,79
5,1 km - 10,0 km	72	89	40,9	31,3	14 916	11 814	6 515	11 774	47,00	36,58	52,89	40,98	-56,32	-0,34	5,89	4,40
10,1 km - 15,0 km	31	81	17,6	28,5	4 731	9 042	522	7 144	14,91	28,00	4,24	24,87	-88,97	-20,99	-10,67	-3,13
15,1 km - 20,0 km	5	59	2,8	20,8	557	5 435	103	3 955	1,76	16,83	0,84	13,77	-81,51	-27,23	-0,92	-3,06
20,1 km - 25,0 km	4	20	2,3	7,0	637	1 531	0	1 075	2,01	4,74	0,00	3,74	-100,00	-29,78	-2,01	-1,00
25,1 km - 30,0 km	0	0	0,0	0,0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30,1 km a více	0	0	0,0	0,0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
celkem	176	284	100,0	100,0	31 736	32 297	12 319	28 731	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

* platí pro celé sledované období, zahrnuta i sídla zaniklá (detailní popis typů v Typologii 4. a v textu)
** vzdálenost od nejbližšího střediska osídlení (Gmünd, Freistadt, Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Weitra, Zwettl)
*** bez měst Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Freistadt,Weitra

TAB. 9. a. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (včetně měst) mezi lety 1930(1934) - 2001 v přeshraničním česko-rakouském regionu

Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001, 1930(1934) = 100%	Počet sídel v typu*		Podíl sídel v typu*		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel ($Č_1$, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	$Č_1$	R_1	$Č_2$	R_2
6,24 % a méně	66	4	36,9	1,4	8 058	367	365	12	20,91	0,96	1,48	0,03	-95,47	-96,73	-19,43	-0,93
6,25 % - 18,74 %	41	2	22,9	0,7	7 060	226	702	86	18,32	0,59	2,84	0,23	-90,06	-61,95	-15,48	-0,36
18,75 % - 31,24 %	20	9	11,2	3,1	3 337	1 029	801	271	8,66	2,68	3,25	0,72	-76,00	-73,66	-5,41	-1,96
31,25 % - 43,74 %	11	11	6,1	3,8	2 086	994	782	386	5,41	2,59	3,17	1,03	-62,51	-61,17	-2,24	-1,56
43,75 % - 56,24 %	9	32	5,0	11,2	2 285	2 925	1 213	1 813	5,93	7,63	4,92	4,83	-46,91	-38,02	-1,01	-2,80
56,25 % - 68,74 %	7	45	3,9	15,7	1 379	4 894	885	2 884	3,58	12,77	3,59	7,69	-35,82	-41,07	0,01	-5,08
68,75 % - 81,24 %	4	63	2,2	22,0	1 496	8 292	1 082	6 290	3,88	21,63	4,38	16,77	-27,67	-24,14	0,50	-4,86
81,25 % - 93,74 %	4	42	2,2	14,7	2 288	4 695	2 048	4 448	5,94	12,25	8,30	11,86	-10,49	-5,26	2,36	-0,39
93,75 % - 112,49 %	2	33	1,1	11,5	880	4 344	932	4 354	2,28	11,33	3,78	11,61	5,91	0,23	1,49	0,28
112,5 % a více	15	45	8,4	15,7	9 662	10 567	15 866	16 960	25,08	27,57	64,30	45,22	64,21	60,50	39,22	17,66
celkem	179	286	100,0	100,0	38 531	38 333	24 676	37 504	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

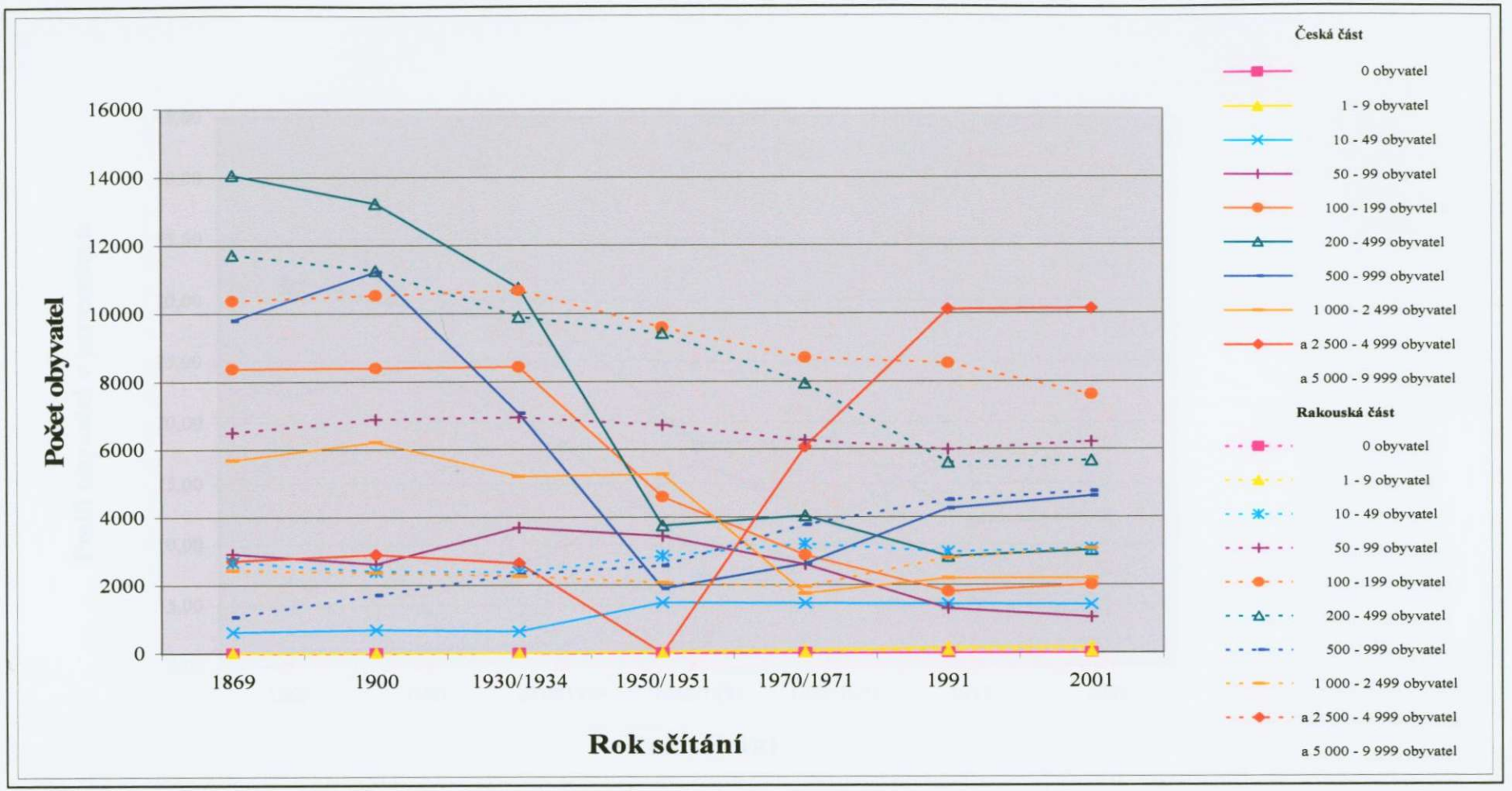
TAB. 9. b. Vývoj počtu a podílu obyvatel v sídlech (města nezahrnuta) mezi lety 1930(1934) - 2001 v přeshraničním česko-rakouském regionu

Vývoj počtu obyvatel mezi lety 1930 (1934) - 2001, 1930(1934) = 100%	Počet sídel v typu* **		Podíl sídel v typu* **		Počet obyvatel v typu		Počet obyvatel v typu		Podíl obyvatel v typu [%]		Podíl obyvatel v typu [%]		Změna počtu obyvatel ($Č_1$, R_1) a změna podílu obyvatel ($Č_2$, R_2) 1930(1934)-2001 [%]			
					1930	1934	2001	2001	1930	1934	2001	2001				
	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	Č	R	$Č_1$	R_1	$Č_2$	R_2
6,24 % a méně	66	4	37,5	1,4	8 058	367	365	12	25,39	1,14	2,96	0,04	-95,47	-96,73	-22,43	-1,09
6,25 % - 18,74 %	41	2	23,3	0,7	7 060	226	702	86	22,25	0,70	5,70	0,30	-90,06	-61,95	-16,55	-0,40
18,75 % - 31,24 %	20	9	11,4	3,2	3 337	1 029	801	271	10,51	3,19	6,50	0,94	-76,00	-73,66	-4,01	-2,24
31,25 % - 43,74 %	11	11	6,3	3,9	2 086	994	782	386	6,57	3,08	6,35	1,34	-62,51	-61,17	-0,23	-1,73
43,75 % - 56,24 %	9	32	5,1	11,3	2 285	2 925	1 213	1 813	7,20	9,06	9,85	6,31	-46,91	-38,02	2,65	-2,75
56,25 % - 68,74 %	7	45	4,0	15,8	1 379	4 894	885	2 884	4,35	15,15	7,18	10,04	-35,82	-41,07	2,84	-5,12
68,75 % - 81,24 %	4	62	2,3	21,8	1 496	6 007	1 082	4 533	4,71	18,60	8,78	15,78	-27,67	-24,54	4,07	-2,82
81,25 % - 93,74 %	4	42	2,3	14,8	2 288	4 695	2 048	4 448	7,21	14,54	16,62	15,48	-10,49	-5,26	9,42	0,94
93,75 % - 112,49 %	2	33	1,1	11,6	880	4 344	932	4 354	2,77	13,45	7,57	15,15	5,91	0,23	4,79	1,70
112,5 % a více	12	44	6,8	15,5	2 867	6 816	3 509	9 944	9,03	21,10	28,48	34,61	22,39	45,89	19,45	13,51
celkem	176	284	100,0	100,0	31 736	32 297	12 319	28 731	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

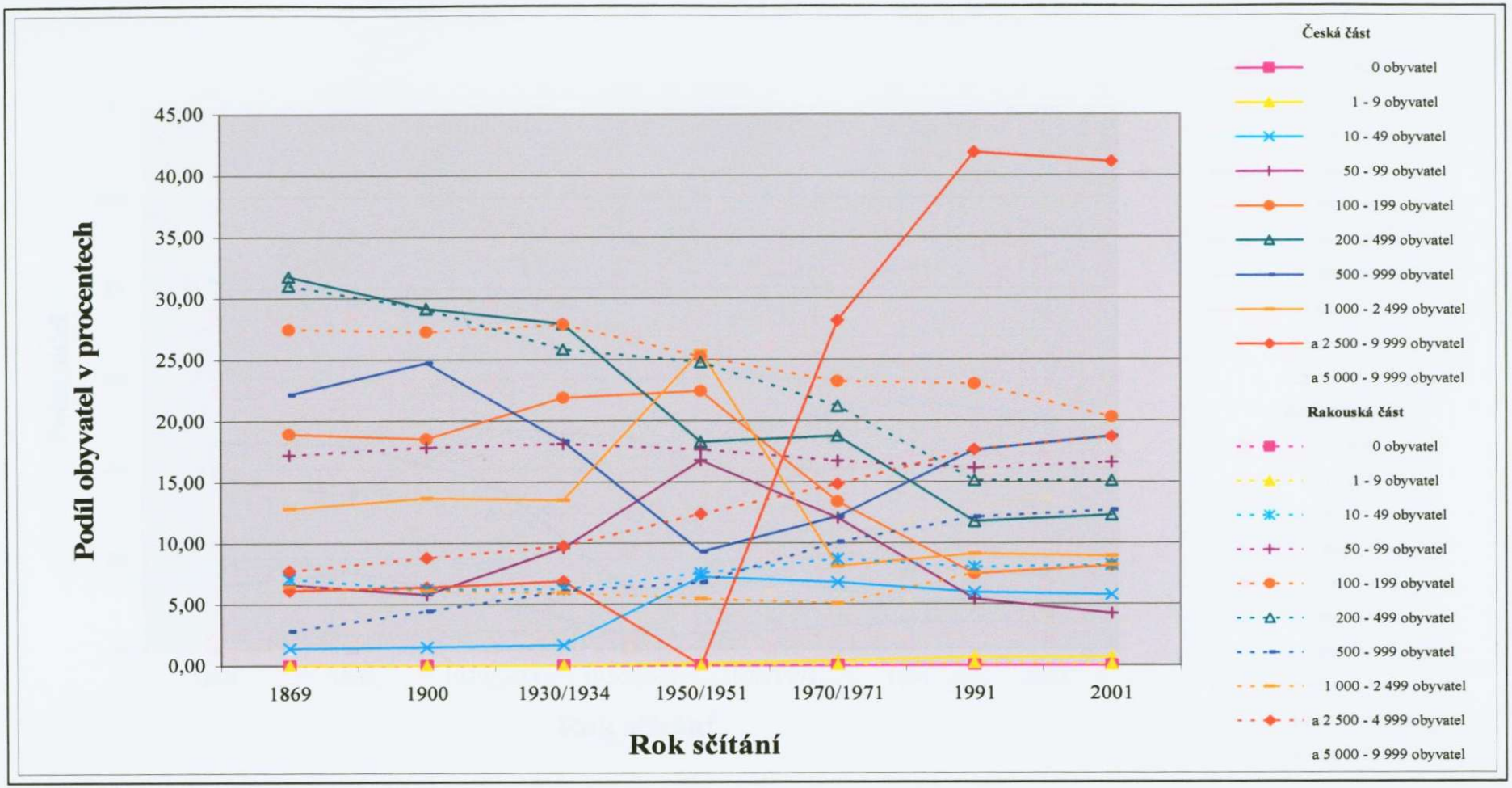
* zahrnuta i sídla zaniklá (detailní popis typů v Typologii 5. a v textu)

** bez měst Kaplice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Freistadt,Weitra

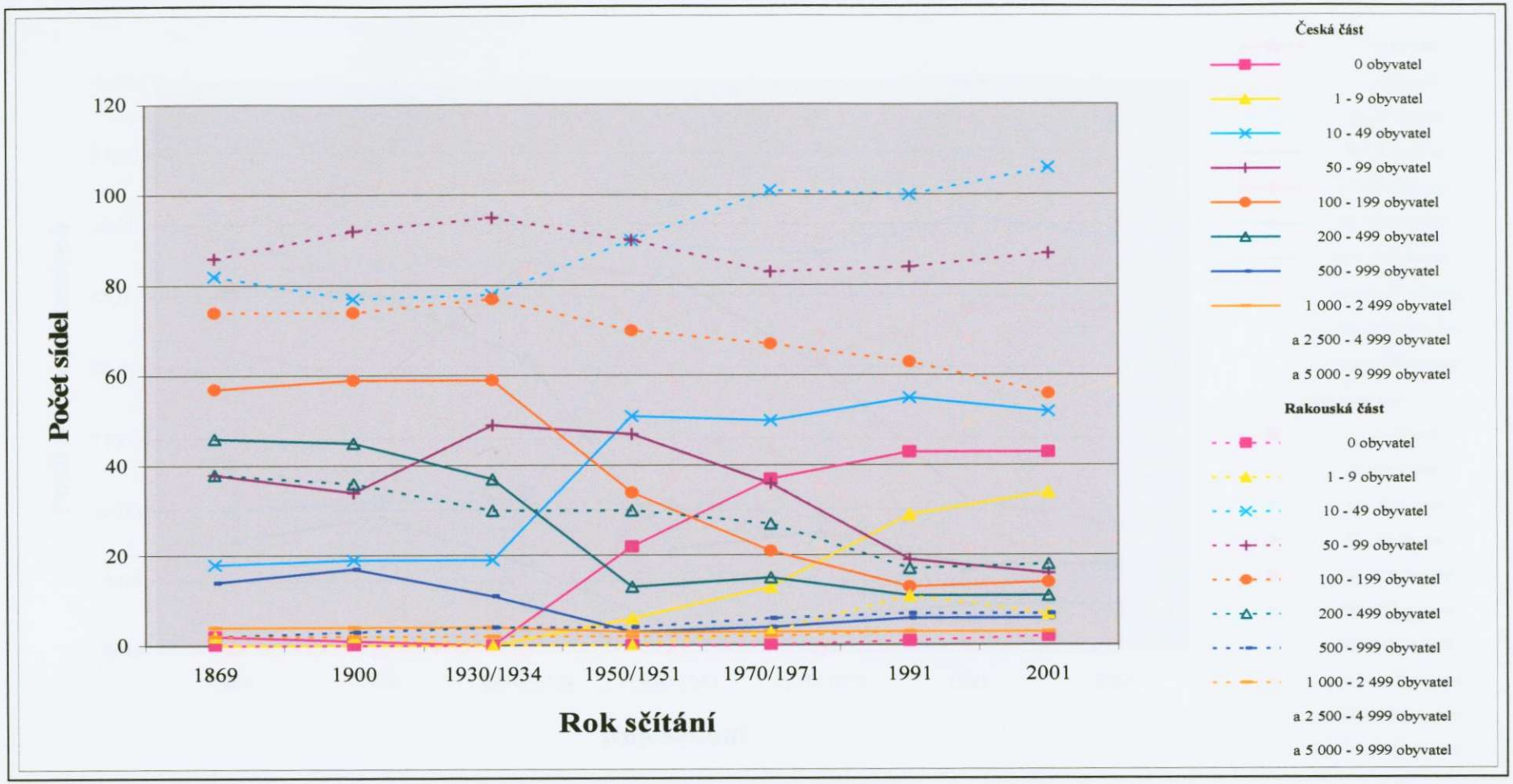
GRAF 1. Vývoj počtu obyvatel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory“ mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

GRAF 2. Vývoj podílu obyvatel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory“ mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

GRAF 3. Vývoj počtu sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory“ mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

GRAF 4. Vývoj podílu sídel v přeshraničním česko-rakouském regionu „Novohradské hory“ mezi lety 1869 - 2001 podle velikostních kategorií sídel

